

1300-02^{2e}

Reconstructie Peel en Maas

Startnotitie milieueffectrapportage

Provincie Noord-Brabant

Reconstructie Peel en Maas

Startnotitie milieueffectrapportage

Auteurs

Marcel Webster
Jos van der Wijst

Datum

31 oktober 2002

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Waarom een m.e.r.-procedure en startnotitie?	6
1.3	Inspraak	7
1.4	Initiatiefnemer en bevoegd gezag	7
1.5	Opbouw van deze startnotitie	7
2	Gebiedsbeschrijving en probleemanalyse	9
2.1	Gebiedsafbakening en karakteristiek	9
2.1.1	Gebiedsafbakening	9
2.1.2	Karakteristiek	10
2.2	Huidige situatie en ontwikkelingen sociaal-economische vitaliteit	10
2.2.1	Landbouw	11
2.2.2	Recreatie en toerisme	13
2.2.3	Wonen, werken, leefbaarheid en verkeer en vervoer	15
2.3	Huidige situatie en ontwikkelingen omgevingskwaliteit	18
2.3.1	Water en bodem	19
2.3.2	Stank, ammoniak, stilte en duisternis	22
2.3.3	Natuur	25
2.3.4	Landschap en cultuurhistorie	27
3	Doelen	32
3.1	Doelen vanuit de reconstructiewet en het rijkstoetsingskader	32
3.2	Opgave voor de reconstructie van de Peel en Maas	35
3.2.1	Algemene doelen	35
3.2.2	Doelen voor sociaal-economische vitaliteit	36
3.2.3	Doelen voor omgevingskwaliteit	39
4	Visie en alternatieven	45
4.1	Streefbeeld	45
4.1.1	Wat is het streefbeeld?	45
4.1.2	Plaats van het streefbeeld in het planvormingsproces	45
4.1.3	Streefbeeld Peel en Maas	48
4.1.4	Thematische uitwerking	50
4.2	Alternatieven	54
4.2.1	Voorwaarden waaraan alternatieven moeten voldoen	54
4.2.2	Van streefbeeld naar alternatieven	54
4.2.3	Afleiding van de alternatieven op hoofdlijnen	55
4.2.4	Korte beschrijving van de onderscheiden alternatieven	57
5	Indicatie van te onderzoeken gevolgen	63

6	Procedure	67
6.1	Ontwerp-Reconstructieplan/MER-procedure	67
6.1.1	Startnotitie	68
6.1.2	Advies-richtlijnen en richtlijnen	68
6.1.3	De m.e.r.-fase	69
6.1.4	Inspraak en advies	69
6.1.5	Besluitvorming en opstellen (ontwerp)plan	70
6.2	Hoe kunt u inspreken?	70
7	Bijlagen	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Midden- en Oost-Brabant behoren tot de (zand)gebieden met een hoge veedichtheid (de zogenaamde concentratiegebieden). In deze gebieden doen zich verschillende, met elkaar samenhangende, problemen voor. Kern van de problematiek is de spanning tussen de (gewenste) functies op het platteland en bijbehorende ruimteclaims enerzijds en de milieukwaliteit anderzijds. Het evenwicht tussen het gebruik en de kwaliteit van het landelijk gebied is verstoord:

- Landbouw vraagt ruimte voor extensivering;
- Natuur vraagt grond voor nieuwe natuurgebieden en verbindingzones;
- Water vraagt ruimte voor retentie;
- Burgers willen een plek om te wonen en groen om in te recreëren;
- Het bedrijfsleven heeft bedrijventerreinen nodig;
- Binnen de (intensieve) veehouderij vragen de veterinaire risico's (varkenspest, BSE, Mond- en Klauwzeer) aandacht.

Door de toegenomen intensiteit van de gebruiksfuncties in het landelijk gebied is de kwaliteit van milieu, landschap en natuur in de knel gekomen en zijn de verschillende functies (natuur, landbouw/veehouderij, recreatie en toerisme, wonen en werken) elkaar steeds meer in de weg gaan zitten. Zo hebben de natuurgebieden te lijden onder een te grote voedselrijkdom (vermesting), te veel zure neerslag (verzuring) en verdroging. Het water heeft last van eutrofiëring. De kwaliteit van het landschapsbeeld gaat op veel plaatsen achteruit. Ook de landbouw heeft last van vochttekort maar in natte perioden dreigt steeds meer wateroverlast. Veel veehouderijbedrijven kunnen zich op hun huidige plek niet ontwikkelen vanwege stank- en ammoniakregels. De laatste jaren is gebleken dat de grote veedichtheid niet alleen kwetsbaar is voor uitbraken van veeziekten, maar dat ook de financiële en maatschappelijke gevolgen daarvan groot zijn. Vanwege al deze problemen is al in 1997 de noodzaak gevoeld om te komen tot een samenhangende aanpak van de genoemde problemen door middel van een 'reconstructie van de concentratiegebieden'. Dit door een aanpak die gericht is op verschillende samenhangende doelen in het landelijk gebied. Deze doelen zijn: het verbeteren van de economische omstandigheden en de leefbaarheid, met name het bieden van perspectief aan landbouwbedrijven, het maken van varkensvrije zones en het verbeteren van de omgevingskwaliteit (water, natuur, milieu en landschap).

Om gestalte te geven aan de reconstructie van de zandgebieden, heeft de regering, met steun van provincies, gemeenten, landbouworganisaties en andere partijen de Reconstructiewet concentratiegebieden opgesteld. De Eerste Kamer heeft deze wet op 29 januari 2002 aangenomen, samen met de Wet Ammoniak en Veehouderij. De Reconstructiewet is sinds 1 april 2002 in werking. De genoemde wetten vormen een belangrijk kader voor de reconstructie. Algemeen doel is om te komen tot een meer

duurzaam en leefbaar landelijk gebied. De wet draagt de provinciebesturen op een reconstructieplan te maken voor de zandgronden in hun provincie en daartoe één of meer reconstructiecommissies in het leven te roepen.

Voor de provincie Noord-Brabant zijn 7 reconstructiegebieden aangewezen: Baronie, Boven-Dommel, Beerze Reusel, De Peel, Maas & Meierij, Meierij en Peel en Maas. Daarnaast zijn door de provincie zelf twee aansluitende gebieden benoemd die niet onder de Reconstructiewet vallen, namelijk Wijde Biesbosch en Brabantse Delta.

De Reconstructiecommissie heeft tot taak om een ontwerp reconstructieplan op te stellen en het vervolgens als advies aan het provinciebestuur aan te bieden. Daarna volgen inspraak en vaststelling door Provinciale Staten en goedkeuring door de ministers van LNV en VROM.

1.2 Waarom een m.e.r.-procedure en startnotitie?

Op grond van de Wet milieubeheer wordt het verplicht om bij besluiten over een reconstructieplan een Milieu Effect Rapport (MER) te overleggen en de procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.-procedure) te doorlopen. Doel van de m.e.r.-procedure is het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu.

In het MER komt te staan welke milieueffecten te verwachten zijn als gevolg van het reconstructieproces. Ook geeft het MER aan welke realistische alternatieven er zijn. Provincie en reconstructiecommissie maken het MER en het Reconstructieplan tegelijkertijd in afzonderlijke maar samenhangende procedures. De voorliggende startnotitie is de eerste stap in de m.e.r.-procedure. De startnotitie biedt op hoofdlijnen informatie over de aanleiding en het doel van het initiatief, de m.e.r.-procedure en het te nemen besluit. De lezers (betrokkenen, de Commissie voor de milieueffectrapportage en de wettelijke adviseurs) dienen voldoende informatie te krijgen over het initiatief en de onderwerpen die in het MER onderzocht zullen worden.

Met behulp van de startnotitie zullen richtlijnen worden opgesteld voor de inhoud van het milieueffectrapport. Daarvoor vraagt het bevoegd gezag advies aan de Commissie voor de milieueffectrapportage en de wettelijke adviseurs.

Het MER voor de reconstructie van de Peel en Maas is bedoeld als een MER op zogenaamd 'strategisch niveau' (op het niveau van beleidsplannen, niet van concrete uitvoeringsgerichte maatregelen), passend bij het abstractieniveau van het reconstructieplan. De milieueffecten van afzonderlijke m.e.r.-plichtige maatregelen in het reconstructieplan moeten later worden bepaald. Dit laatste gebeurt waar nodig in de latere planuitwerkingen per deelgebied door middel van MERen op locatie- en inrichtingsniveau.

1.3 Inspraak

De startnotitie is bedoeld om eenieder de gelegenheid te bieden opmerkingen te maken over de gewenste inhoud van het milieueffectrapport (MER). Daarbij gaat het om de volgende vragen:

- Is u op hoofdlijnen duidelijk geworden wat de reconstructie voor het landelijk gebied kan betekenen?
- Bent u van mening dat alle relevante te onderzoeken (milieu)aspecten beschreven staan in de startnotitie?

De (inspraak)reacties worden meegenomen bij het formuleren van de richtlijnen. Deze richtlijnen bevatten inhoudelijke eisen waaraan het op te stellen MER moet voldoen. Schriftelijke reacties kunnen binnen een termijn van 5 weken na ter inzage legging worden ingediend bij het bevoegd gezag (zie volgende paragraaf). Waar en wanneer de startnotitie kan worden ingezien wordt bekend gemaakt door middel van advertenties in lokale en regionale bladen.

1.4 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

Bevoegd gezag

Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant, gedelegeerd aan het College van Gedeputeerde Staten

t.a.v. de afdeling Milieu, bureau MBP, mevr. ir. J.T.S. Bauwens

Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch.

tel: 073-6812678 e-mail: jbauwens@brabant.nl

De **initiatiefnemer** van de reconstructie Peel en Maas is:

College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant,

Projectunit Revitalisering Landelijk gebied,

dhr. drs. J.H.A.M. van der Wijst (m.e.r.-coördinator)

Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch.

tel: 073-6808763 e-mail: jvdwijst@brabant.nl

1.5 Opbouw van deze startnotitie

Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van de huidige situatie en problemen in het reconstructiegebied Peel en Maas. Dit gebeurt voor alle onderwerpen die in de reconstructie en het MER aan de orde zullen komen. Hoofdstuk 3 geeft een uiteenzetting van de doelen van de reconstructie. Hoofdstuk 4 geeft aan op welke wijze

in het reconstructieproces alternatieven voor het reconstructieplan en het MER ontwikkeld zullen worden. In hoofdstuk 5 kunt u lezen op welke manier deze alternatieven in het MER beoordeeld zullen worden op sociaal-economische en milieueffecten. Hoofdstuk 6 tenslotte bevat een beschrijving van de procedure en geeft aan hoe u kunt inspreken.

In bijlage 1 staat aangegeven welke informatie gebruikt is bij het opstellen van deze startnotitie. Bijlage 2 bevat een verklarende woordenlijst. Bijlage 3 geeft een overzicht van vigerend beleid en kaderstellende besluiten. In bijlage 4 is het voorlopig beoordelingskader opgenomen en tot slot wordt in bijlage 5 ter beeldvorming een aantal themakaarten van het gebied gepresenteerd.

2 Gebiedsbeschrijving en probleemanalyse

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van de huidige situatie en problemen in het reconstructiegebied Peel en Maas. De beschrijving is gericht op alle onderwerpen die in de reconstructie en het MER aan de orde zullen komen. Ook zijn in dit hoofdstuk de te verwachten ontwikkelingen beschreven, nog zonder rekening te houden met reconstructie. Dit zijn de zogenaamde autonome ontwikkelingen.

De beschrijving en de verdere detaillering van de huidige situatie en autonome ontwikkeling in het MER vormt het referentiekader voor de effectbepaling. Zo kan het effect van te treffen maatregelen en ingrepen vastgesteld worden. Op deze wijze is zichtbaar te maken of de maatregelen voldoende bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen.

2.1 Gebiedsafbakening en karakteristiek

2.1.1 Gebiedsafbakening

Het reconstructiegebied Peel en Maas ligt in Noordoost-Brabant. Het reconstructiegebied omvat de gemeenten Veghel, Uden, Boekel, Landerd, Grave, Cuijk, Boxmeer, Mill en St. Hubert en Sint Anthonis (kaart 1).

Op afbeelding 1.1 is de ligging van reconstructiegebied Peel en Maas ten opzichte van de andere reconstructiegebieden weergegeven.

2.1.2 Karakteristiek

Het reconstructiegebied Peel en Maas heeft een oppervlakte van circa 54.800 ha. Hiervan was in 1996 ongeveer 50.100 ha buitengebied en 4.700 ha bebouwd gebied (CBS, 2001). Het grondgebruik in het buitengebied bestond toen uit circa 40.400 ha agrarisch gebied, 900 ha recreatieterrein, 510 ha aan natuur en bos, 740 ha aan water en 7.500 ha overige gronden (CBS, 2001).

Peel en Maas heeft in totaal ongeveer 187.000 inwoners, waarvan de meeste in de gemeenten Uden en Veghel wonen (meer dan 36.000 inwoners). De gemeente Boekel heeft de minste inwoners (iets meer dan 9.100). Het aantal inwoners per vierkante kilometer in Peel en Maas is gemiddeld circa 332. Ter vergelijking: de bevolkingsdichtheid in Nederland bedraagt gemiddeld circa 465 inwoners per vierkante kilometer en in Noord-Brabant 474. De bevolkingsdichtheid in Peel en Maas ligt dus beneden de bevolkingsdichtheid van Nederland en Noord-Brabant.

In Peel en Maas zijn de hoogteverschillen relatief groot. Deze hoogteverschillen zijn onder meer bepaald door de aanwezigheid van aardschollen en platen die ten opzichte van elkaar bewegen. De randen hiervan zijn in het landschap terug te vinden als breuken. De bekendste – en in het landschap het meest duidelijk zichtbaar – zijn de Peelrandbreuk en de Tegelenbreuk. Deze verdelen het gebied grofweg in drieën; de twee lagere slenken (De Centrale Slenk en de Venlo Slenk) en de hogere Peelhorst in het centrale deel van Peel en Maas. Zowel ten aanzien van het natuurlijke systeem (water, bodem, flora en fauna) als het menselijk gebruik is deze driedeling nog duidelijk in het landschap terug te vinden.

De landbouw is de belangrijkste economische drager in het buitengebied. Met name de veehouderij is sterk vertegenwoordigd in Peel en Maas. De graasdiersector en de hokdiersector zijn met 40% en 36% van het aantal bedrijven de grootste sectoren op basis van het aantal bedrijven. De graasdiersector heeft ook de meeste grond in gebruik (54% van het agrarisch areaal).

2.2 Huidige situatie en ontwikkelingen sociaal-economische vitaliteit

Een belangrijk doel van de reconstructie is het scheppen en benutten van kansen voor een duurzame economische ontwikkeling voor met name landbouw, recreatie en toerisme en het woon-, werk- en leefklimaat. Deze paragraaf 'sociaal-economische vitaliteit' gaat over de huidige situatie en de ontwikkelingen van de sociaal-economische gebruiksfuncties van het reconstructiegebied.

2.2.1 Landbouw

Huidige situatie

In bijlage 5 is een kaart opgenomen met de huidige situatie van de landbouw in het reconstructiegebied (kaart 2).

De landbouw is in het reconstructiegebied Peel en Maas met een aandeel van 62% in het totale grondgebruik de grootste grondgebruiker. De veehouderij is de grootste sector. Van de in totaal 2.862 bedrijven zijn er 1.887 veehouderijbedrijven (peildatum 2000). Hierbinnen zijn de melkveehouderij (578 bedrijven) en de varkenshouderij (512 bedrijven) de grootste sectoren. Ook de overige graasdieren (schapen, geiten, paarden) is voor wat betreft het aantal bedrijven een grote sector, maar het zijn over het algemeen zeer kleine bedrijven met een relatief beperkte economische betekenis. De melkveehouderij en varkenshouderij leveren de grootste bijdrage aan de totale productieomvang in Peel en Maas. De gemiddelde omvang van de veehouderijbedrijven ligt in Peel en Maas boven het gemiddelde voor Noord-Brabant en Nederland. De melkveehouderijbedrijven zijn echter wat betreft oppervlakte relatief gering. Dit resulteert in een hoge veedichtheid per hectare. Er is sprake van een aanzienlijk mestoverschot voor met name varkens- en pluimveemest op zowel bedrijfs- als gebiedsniveau.

Ook de champignonenteelt is een belangrijke sector in Peel en Maas (75 bedrijven), met name rondom Boekel en Volkel. Het betreft over het algemeen redelijk grote en gespecialiseerde bedrijven. De glastuinbouw kent twee concentraties in Boekel en Veghel. In de rest van het gebied zijn alleen solitair gelegen bedrijven te vinden (totaal 50 gespecialiseerde glastuinbouwbedrijven).

In 1998 waren er in totaal 459 akkerbouwbedrijven. Ten opzichte van het gemiddelde voor Brabant zijn dit relatief veel bedrijven. Bovendien is 57% een hoofdberoepsbedrijf, terwijl dit percentage in de andere zandgebieden vaak ruim onder de 50% ligt. De gemiddelde productieomvang ligt ruim onder het Brabants gemiddelde en de leeftijd van de bedrijfshoofden is relatief hoog (50% is 55 jaar of ouder). In Peel en Maas verbouwen veel bedrijven akkerbouwgewassen als neventak. Het gaat hierbij echter om vaak geringe arealen, veelal snijmaïs ten behoeve van de ruwvoerwinning in de veehouderij.

In totaal zijn er in Peel en Maas 421 bedrijven met vollegrondstuinbouw. Het aantal gespecialiseerde bedrijven is echter gering (45). Tenslotte telt Peel en Maas in 1998 80 gespecialiseerde boomkwekerijen. Daarnaast komt boomteelt voor als neventak. De boomteelt is met name geconcentreerd op de stroomruggen langs de Maas in de gemeenten Boxmeer en Cuijk. Vooral rondom Vierlingsbeek en Oeffelt komt veel boomteelt voor.

Het aandeel biologische bedrijven en bedrijven met verbrede landbouw is in Peel en Maas relatief laag. Alleen in het gebied langs de Maas is sprake van een behoorlijke concentratie van zowel biologische als verbrede landbouw.

Autonome ontwikkeling

De autonome ontwikkeling is ingeschat op basis van bestaande inzichten (markt en ondernemerschap) en de huidige regelgeving. Hierbij is geen rekening gehouden met maatregelen die in het kader van reconstructie genomen (kunnen) worden. De

verwachting is dat het aantal bedrijven in Peel en Maas onder invloed van het krachtenveld waarin de landbouw zich bevindt de komende jaren verder zal afnemen. Dit krachtenveld wordt bepaald door de volgende factoren: beschikbaarheid van productiefactoren (arbeid, grond, kapitaal, kennis, agrologistiek en agribusiness), internationale en economische ontwikkelingen, eisen en wensen vanuit de maatschappij en beleid. Deze factoren bepalen te samen met het ondernemerschap van de agrarisch ondernemer het perspectief voor de landbouw. De verwachting is dat in de periode tot 2005 circa 35% van de vee- en akkerbouwbedrijven zullen stoppen. Vooral bij de gespecialiseerde varkensbedrijven is de afname aanzienlijk, hetgeen niet wil zeggen dat het aantal dieren ook evenredig afneemt. Ook voor de glastuinbouw wordt een afname van het aantal bedrijven verwacht. De continuerende bedrijven zullen door willen groeien naar 2 tot 3 hectare glas. Hierdoor zal het oppervlakte aan glas stabiliseren of zelfs toenemen. In de boomteelt wordt een verdere verschuiving van extensieve grondgebonden boomteelt naar pot- en containerteelt en boomteelt onder glas verwacht. Vanwege de ruimtedruk zullen de continuerende tuinbouwbedrijven verder intensiveren. Hierdoor neemt de behoefte aan teeltondersteunende voorzieningen verder toe. De exacte ontwikkelingen in de tuinbouw en boomteelt zijn sterk afhankelijk van de markt.

Door de realisatie van niet-agrarische claims op landbouwgrond zal het areaal cultuurgrond in de periode tot en met 2005 in Peel en Maas met ongeveer 4% afnemen. De verwachting is dat er een verschuiving van bouwland naar grasland zal plaatsvinden. Als de lijn wordt doorgetrokken naar 2010 is de verwachting dat het aantal intensieve veehouderijbedrijven met 50% zal afnemen. Het aantal grondgebonden veehouderijbedrijven en akkerbouwbedrijven loopt naar verwachting ook fors terug (40%). De bedrijven die overblijven zullen enerzijds bestaan uit grote moderne bedrijven en anderzijds uit kleine bedrijven die ook aan verbrede landbouw (agrarisch natuurbeheer, agrotourisme, etc.) doen. Ook de glastuinbouw bestaat uit een kleiner aantal grote moderne bedrijven. De boomteelt (vooral de pot- en containerteelt) zal toenemen.

Door het mestbeleid zal op korte termijn een herschikking op de mestmarkt plaatsvinden. Niet alleen de maximale afzetruimte vermindert, ook het aandeel van afzet van onbewerkte drijfmest zal moeilijk overeind blijven, vanwege de geringe werkzaamheid van mineralen en de verliezen naar het milieu. Gezien deze ontwikkelingen mag worden verwacht dat de dierlijke mest in toenemende mate bewerkt zal gaan worden.

Bij de autonome ontwikkeling is er geen voornemen om iets te doen aan de veterinaire veiligheid, anders dan maatregelen op het bedrijf.

De landbouw in Peel en Maas zal te maken krijgen met de gevolgen van een groot aantal doelstellingen op het gebied van waterbeheer, water- en bodemkwaliteit, natuur, landschap en leefomgeving. Zaken als regionale waterberging, aanpassing van de grondwaterpeilen, verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en verbetering van de natuurkwaliteit door vermindering van de ammoniakemissie stellen randvoorwaarden aan de manier waarop de landbouw zich kan ontwikkelen. Hetzelfde

geldt voor de vermindering van het aantal stankgehinderten en realisatie en behoud van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Binnen de intensieve veehouderij zijn momenteel veel bedrijven op hun huidige locatie beperkt in hun ontwikkelingsmogelijkheden. De uitdaging is om tot een duurzame sector te komen die geconcentreerd is op duurzame locaties.

Vanuit de praktijk en de beleidsontwikkeling is er een groeiende aandacht voor nieuwe economische dragers en vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen op het platteland. Verbreding van de landbouw wordt daarbij als kans gezien, onder andere in de vorm van verkoop aan huis, streekproducten, landbouw en zorg, agrarisch natuur en landschapsbeheer en agrotourisme. Reeds vooruitlopend op de reconstructie zijn er vele initiatieven op dit vlak. Wel geldt dat verbreding slechts voor een beperkt aantal bedrijven een kansrijke mogelijkheid is.

2.2.2 Recreatie en toerisme

Huidige situatie

In bijlage 5 is een kaart opgenomen met de huidige situatie van recreatie en toerisme in het reconstructiegebied (kaart 3).

Grote delen van het gebied Peel en Maas zijn overwegend agrarisch van karakter en worden in eerste instantie niet geassocieerd met toerisme in Brabant. Het gebied is echter veelzijdiger dan deze eerste indruk doet vermoeden. Er is op het schaalniveau van Noord-Brabant sprake van een meer dan gemiddeld toeristische functie met meerdere grootschalige dag- en verblijfsrecreatie en veel middelgrote bedrijven. Naast de recreatieve bedrijvigheid zijn de andere kernkwaliteiten het afwisselende landschap, de aanwezige grotere natuurgebieden (de Maashorst, de boswachterij van St. Anthonis, de bossen en landgoederen in de omgeving van Mill), het stadje Grave en de Maas. Toeristisch valt het gebied uiteen in drie deelgebieden: Het Land van Cuijk, De Maashorst en de regio Uden-Veghel.

Aan de oostrand van het gebied wordt het landschap bepaald door de Maas en omgeving. Het landschap is hier afwisselend. Daarnaast is het stroomgebied van de Raam recreatief aantrekkelijk, door het voorkomen van afwisselend landgoederen, natuur en landbouw. Het middengebied wordt beheerst door het grootschalige landbouwgebied van de Peelhorst. Rechte verkaveling en grootschalige openheid bepalen het beeld. Het westen van het gebied kent twee verschillende zones. Aan de noordzijde is de Maashorst en haar omgeving toeristisch van belang. Dit grootschalige aangesloten natuurgebied is een belangrijk recreatiegebied voor de regionale bevolking en extensieve dagrecreatie. Er is een bezoekerscentrum en een aantal campings. In het zuidwesten is de stedenband Uden-Veghel belangrijk, met een regiofunctie voor winkelgelegenheid.

In het gebied ligt een aantal toeristisch-recreatieve concentratiepunten, zoals Hemelrijk, de omgeving van Overloon, de Bergen, Bedafse Bergen en de Kraaijenbergse Plassen.

De totale toeristische bestedingen in Peel en Maas zijn voor 1999 op circa € 57 miljoen geraamd. Dit levert ongeveer 594 directe en 190 indirecte arbeidsplaatsen op. Een

derde van de bestedingen wordt uitgegeven tijdens een dagtocht en bijna een vijfde deel komt terecht bij de kampeer – en bungalowbedrijven.

Het gebied Peel en Maas heeft in vergelijking tot andere reconstructiegebieden relatief veel verblijfsrecreatieve bedrijven binnen haar grenzen. Minicampings zijn er het meeste (36), gevolgd door kampeer- en bungalowbedrijven (21), groepsverblijven (17) en hotels (16). Daarnaast zijn er nog pensions, een conferentiecentrum, een openhaardherberg en 3 natuurkampeerterreinen in het gebied aanwezig. Er zijn twee concentraties te onderscheiden, te weten de omgeving van de Maashorst (9 bedrijven) en regio Overloon-St. Anthonis-Mill (13 bedrijven). De minicampings liggen vooral in het Land van Cuijk.

In Peel en Maas zijn er 11 bewegwijzerde fietsroutes. Rond Boekel is een fietsknooppuntensysteem gerealiseerd. Er lopen drie Lange Afstand Wandelpaden door Peel en Maas, maar geen enkele van de 63 in Brabant aanwezige middellange afstand wandelroutes doet het gebied aan. In 2001 is een regionaal ruiterrotenetwerk aangelegd. In de omgeving van Overloon is één ATB-route uitgezet. Er zijn twaalf skateroutes in Peel en Maas. Naast bovengenoemde routes voor wandelen, fietsen en ruiters zijn er vele lokale routes beschikbaar.

Autonome ontwikkeling

Er is een trend tot algehele kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie. Mensen willen ruimere bungalows en meer ruimte om de bungalow heen. Dit betekent dat er meer oppervlakte nodig is om in deze behoefte te voorzien. De verblijfsrecreatie wil bedrijfsnatuurplannen opstellen. Hierin zijn plannen opgenomen voor meer natuur om de verblijfsobjecten heen en is aandacht voor het beter scheiden van afvalstromen. De recreant en toerist heeft meer interesse in het landschap. Hij of zij wil het platteland op, zodat het platteland meer opengelegd wordt door middel van netwerkstructuren voor wandelen, fietsen en paardrijden. Het is de bedoeling om geheel Brabant te voorzien van het fietsknooppuntensysteem: een routebewegwijzering via knooppunten waarmee de recreant zelf een route kan samenstellen.

De interesse voor het platteland uit zich ook in de behoefte aan landschapscampings (midden in de natuur en niet te veel mensen bij elkaar) en de behoefte aan hoogwaardige kleinschalige accommodatie, zoals een overnachting in een voormalig klooster of een oude boerderij. Bij de recreant en toerist komt meer interesse voor cultuurhistorie. De kleine dorpen worden aantrekkelijk in relatie tot het landschap. Er is ook meer interesse voor de streek, hetgeen leidt tot meer agrotourisme en dagattracties. In Peel en Maas kan in dit kader ook de agrotouristische samenwerking rond de Maashorst worden genoemd. Hierbij bieden momenteel 6 bedrijven in de Maashorst de mogelijkheid om hun bedrijf te bezichtigen.

Door de vergrijzing neemt het aantal korte vakanties toe. Door het groter aantal korte vakanties neemt het aantal recreatiebewegingen toe.

Voor Peel en Maas geldt verder specifiek: de afronding van het streekpad “Maas en Peelliniepad”, de ontwikkeling van het fietsknooppuntensysteem, middellange

wandelroutes en het ruiterroutenetwerk Noordoost Brabant, de ontwikkeling van nieuwe kanoroutes en gehandicaptenroutes en de ontwikkeling van natuurroutes in het Land van Cuijk.

2.2.3 Wonen, werken, leefbaarheid en verkeer en vervoer

Wonen

Huidige situatie

In Peel en Maas wonen circa 185.000 inwoners. Er is een woningdichtheid van circa 174 woningen per km². Het grootste deel van het gebied is aantrekkelijk om te verblijven en te wonen. Dat heeft te maken met het afwisselende landschap en de aanwezigheid van dorpen, stadjes en de aanwezigheid van de stedelijke regio Uden-Veghel. Het noordoosten van Noord-Brabant heeft de afgelopen 20 jaar de grootste bevolkingstoename gekend van de provincie, de laatste 5 jaar is de bevolkingstoename relatief wat minder. De groei wordt, gezien de cijfers voor 1998, vooral veroorzaakt door een veel hoger geboorteoverschot dan elders: 5,6 per 1000 inwoners ten opzichte van 4,7 voor heel Noord-Brabant. Bovendien lijkt het geboorteoverschot nog het grootste in het landelijke gebied. Ook de gemiddelde grotere gezinsbezetting is daarvoor een indicatie. Het migratiesaldo is echter zeer laag. Met name het platteland kent een negatief migratiesaldo.

Autonome ontwikkeling

Verwacht wordt dat aan de relatief sterke bevolkingsgroei in het landelijke gebied snel een einde zal komen. Dat heeft te maken met de demografische en culturele ontwikkelingen (minder grote gezinnen). De algemene demografische ontwikkeling zal ook in Peel en Maas zorgen voor een ontgroening en vergrijzing.

Werken

Huidige situatie

In Peel en Maas zorgt de industrie voor 22,6 % van de werkgelegenheid. Met name in Veghel, Uden, Cuijk en Boxmeer verdienen relatief veel mensen hiermee hun geld. Belangrijk binnen de industrie is de voedings- en genotmiddelenindustrie, sterk vertegenwoordigd in Uden, Veghel en Boxmeer en voor een belangrijk deel gelieerd aan de agrarische sector. Verder valt het internationaal georiënteerde, hightech karakter van een deel van de industrie op. In dit opzicht scoort Uden hoog. De handel en reparatie zorgt voor 18,4% van de werkgelegenheid, de zakelijke dienstverlening voor 9,5% en de niet-commerciële dienstverlening en overheid voor 13,0%. De dienstensector is hiermee minder sterk vertegenwoordigd in vergelijking tot de rest van Nederland. In die sector vindt wel de grootste groei plaats. De bouw betreft 7,5% van de werkgelegenheid. Relatief hoog scoren hierbij de gemeenten Landerd en Mill en St. Hubert (respectievelijk 11,5% en 11,6%). In Peel en Maas zorgt de landbouw nog voor een aanzienlijk deel van de werkgelegenheid (9,0% tegen 4,9% in geheel Noord-Brabant). St. Anthonis (30,6%) en Boekel (26,6%) zijn vooral belangrijke agrarische gemeenten.

De bedrijvigheid in Peel en Maas, samen met Maas en Meierij, wordt gekenmerkt door een relatieve oververtegenwoordiging van het midden- en kleinbedrijf in de totale werkgelegenheid. 39% van de bedrijven heeft 1-19 personen in dienst vergeleken met 37% in de rest van Noord Brabant en 36% in de rest van Nederland. Daarentegen heeft 12,2% van de bedrijven 500 of meer werknemers ten opzichte van 14,4% elders in Noord-Brabant. 60% van de totale werkgelegenheid in het noordoosten komt voor rekening van de sectoren handel, industrie, zakelijke diensten en gezondheidszorg (instellingen).

De werkgelegenheid heeft zich over de laatste vijf jaar zeer gunstig ontwikkeld: een sterke groei en lage werkloosheid. Enige ruimte op de arbeidsmarkt is er nog door de toenemende deelname van vrouwen en allochtonen aan het arbeidsproces. Overigens is de groei het sterkst in de steden (zoals Veghel en Uden, maar ook Cuijk).

De werkloosheid is over het algemeen zeer laag. Er is eerder sprake van een krapte op de arbeidsmarkt. Langdurige werkloosheid, boven het gemiddelde, bestaat alleen in de steden. Het landelijke gebied kent volgens de huidige statistieken nauwelijks werkloosheid.

Er is een ondervertegenwoordiging aan hoger opgeleiden vergeleken met de rest van Nederland en een relatief overschot aan middelbaar en lager beroepsopgeleiden. Overigens is er op dit moment een redelijk goede match tussen de vraag van de arbeidsmarkt en het opleidingsaanbod in het algemeen.

Autonome ontwikkeling

Er zullen naar verwachting steeds minder mensen actief zijn in de landbouw. Geschat wordt dat in Peel en Maas tot 2010 het aantal arbeidskrachten in de primaire sector zal afnemen met 2.800. Een deel van deze mensen zal niet meer actief zijn op de arbeidsmarkt (circa 50%) en een ander deel vindt –afhankelijk van de werkgelegenheid– ergens anders een baan.

De bevolking zal steeds meer vergrijzen, maar dit zal minder snel gaan dan in de rest van Noord-Brabant, omdat in Peel en Maas het aandeel jongeren groter en het aandeel 65+ juist kleiner is dan in de rest van Noord-Brabant.

Leefbaarheid

Huidige situatie

Een belangrijk aspect van de leefbaarheid van de landelijke gebieden is de beschikbaarheid en bereikbaarheid van maatschappelijke voorzieningen zoals werk, scholen, gezondheidszorg, sportaccommodaties, openbaar vervoer en openbare diensten. Door de aanwezigheid van een aantal steden en grote kernen in het gebied is het in delen van Peel en Maas goed gesteld met de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen. Door de concentratie van voorzieningen en bedrijvigheid in de steden en grotere kernen, staat de leefbaarheid echter in een aantal kleinere kernen onder druk. De oorzaak van dit afgenomen voorzieningenniveau ligt in de toegenomen mobiliteit (door autogebruik) en de individualisering van plattelandbewoners. Bovendien

kunnen de voorzieningen niet meer worden gehandhaafd bij een kleine afzetmarkt. Dit heeft geleid tot een schaalvergroting in het ruimtelijk gedrag van individuen.

De leefbaarheid wordt naast voorzieningen ook bepaald door het kunnen recreëren in de directe woonomgeving en de mate van sociale samenhang in dorpen en kernen. Het Brabantse dorp, gekenmerkt door sociale samenhang en “gezelligheid” komt steeds meer onder druk te staan door onder andere individualisering en het wegvallen van voorzieningen. Van de andere kant wordt het behoud en het verder ontwikkelen van een eigen identiteit van een dorp of regio steeds belangrijker gevonden en steeds meer gewaardeerd.

Autonome ontwikkeling

In de kleine kernen neemt de behoefte aan combinaties van wonen, zorg en dienstverlening toe. De overheden stimuleren het opzetten van multifunctionele voorzieningen zoals centra voor ouderen die een combinatie bieden van mogelijkheden voor zorg en ontmoeting. Hierdoor kunnen ouderen langer zelfstandig blijven wonen. Daarnaast wordt het opzetten van woon-zorgprojecten en levensbestendige woningen gestimuleerd. Op het gebied van onderwijsvoorzieningen worden brede-schoolprojecten gestimuleerd, waar onderwijs, kinderopvang en vrijetijdsvoorzieningen op één locatie worden gecombineerd. In zo'n multifunctioneel gebouw kunnen ook buurthuis, - sport- en zorgfuncties worden geïntegreerd.

Omdat er steeds meer stedelingen zonder lokale binding in het buitengebied komen wonen, komt de culturele identiteit nog meer onder druk te staan.

Verkeer en vervoer

Huidige situatie

In Peel en Maas ligt een aantal snelwegen: in het westen loopt de A50 (van Eindhoven via Veghel en Uden naar Oss/Ravenstein), in het oosten de noord-zuid gerichte A73 (Nijmegen-Venlo) en de oost-west gerichte A77. Verder zijn de Middenpeelweg (N277), de weg Uden-Haps, de weg Heesch-Grave-Cuijk (N321), de N265 (Uden-Zeeland-Ravenstein) en de wegen Cuijk-Oeffelt-Boxmeer-Vierlingsbeek-Maashees en de weg Rips-St. Anthonis-Boxmeer belangrijke verkeersassen. In het oosten loopt van noord naar zuid de spoorlijn Nijmegen-Venlo. De Zuid-Willemsvaart en de Maas zijn van belang voor de beroepsvaart.

In het algemeen kan worden gesteld dat het gebied Peel en Maas een redelijk goede infrastructuur bezit, die vooral noord-zuid is georiënteerd. Wel dient daarbij te worden opgemerkt dat de economisch belangrijke infrastructurele verbindingen vanzelfsprekend vooral gericht zijn op de stedelijke gebieden. Het landelijke karakter van een aantal gebieden is er mede de oorzaak van dat voorzieningen op het gebied van openbaar vervoer slecht zijn (weinig busverbindingen en beperkte dienstregelingen). De verkeersveiligheid laat ook hier en daar te wensen over.

Autonome ontwikkeling

Van Oss naar Eindhoven wordt momenteel de A50 aangelegd, die in Peel en Maas in de gemeenten Landerd, Uden en Veghel komt te liggen. Wat betreft openbaar vervoer is het streven gericht op een optimaal streekvervoer. Hiervoor wordt een lange termijnvisie ontwikkeld met participatie van de inwoners van Brabant. Verder wordt er gewerkt aan een duurzaam veilig wegsysteem.

2.3 Huidige situatie en ontwikkelingen omgevingskwaliteit

Omgevingskwaliteit is het samenhangende systeem van water-, milieu-, natuur- en landschapskwaliteit. De gebruiksfuncties van wonen, werken (waaronder landbouw) en recreëren stellen elk hun - soms tegenstrijdige - eisen aan de omgevingskwaliteit. Omgekeerd hebben de gebruiksfuncties invloed op de omgevingskwaliteit. In de volgende paragrafen worden de omgevingskwaliteiten beschreven.

2.3.1 Water en bodem

Huidige situatie

In bijlage 5 zijn kaarten opgenomen met de huidige situatie van water en bodem in het reconstructiegebied (kaart 4a, 4b en 4c).

In de historische situatie bepaalde het water- en bodemsysteem de ontwikkelingen op het gebied van wonen en landbouw. Hierbij was de ligging van de geomorfologische breuken (Peelrandbreuk, Tegelenbreuk) en de daarbij behorende hogere delen (Peelhorst) en lagere delen (Centrale Slenk en Venlo Slenk) van groot belang. Door toenemende technische ontwikkelingen zijn gebieden in gebruik genomen voor doeleinden die vanuit het onderliggende natuurlijke systeem tot dan toe niet mogelijk waren geweest. Men heeft zich vaak onvoldoende gerealiseerd dat ingrepen in het water- en bodemsysteem soms vergaande gevolgen kunnen hebben, waardoor andere vormen van grondgebruik en de draagkracht van het watersysteem problemen ondervinden. Inmiddels heeft een kentering in het denken plaatsgevonden. De samenhang “der dingen” staat centraal, men beseft dat het water- en bodemsysteem geen statisch gegeven is, maar zelfs betrekkelijk dynamisch kan reageren. Een zelfde besef is in de afgelopen jaren ook gegroeid ten aanzien van de gevolgen van klimatologische ontwikkelingen voor watersystemen op wereld- en lokale schaal, bijvoorbeeld in de vorm van extra verdroging, wateroverlast en overstromingsgevaar.

Het reconstructiegebied is opgebouwd (uit delen) van de deelstroomgebieden Hertogswetering, Hooge Raam, Raam, Sluisgraaf, Peelkanaal, Virdsche Graaf, Oeffeltsche Raam, Grift, Sambeekse Afwatering, St. Jansbeek, Afleidingskanaal, Leigraaf, Beekgraaf, Beneden Aa, Peelse Loop, Veghel-oost, Veghel-west en Biezenloop. De omvang van de stroomgebieden beperkt zich niet tot het reconstructiegebied van Peel en Maas. De wateroverlast in agrarisch en stedelijk gebied is in het verleden op grote schaal bestreden door het aanleggen van intensieve ont- en afwateringssytemen en beeknormalisatie. Hierdoor wordt het water in een korte tijd afgevoerd en neemt in natte tijden de kans op wateroverlast en overstromingen toe en ontstaan watertekorten en verdroging in droge tijden.

De zandgebieden die liggen op de Peelhorst en de oeverwallen zijn in de meeste gevallen de infiltratiegebieden. Van een infiltratiegebied stroomt het grondwater via de diepere bodempakketten naar kwelgebieden. Deze kwelgebieden bevinden zich in de beekdalen (zoals de Aa, de Oeffeltsche Raam en de beken van het Raamcomplex) en een aantal van oorsprong natte gebieden (de Leijgraaf, het gebied langs het Peelkanaal, het gebied ten oosten van Zeeland, het gebied van de Sambeekse Afwatering en het gebied ten noorden van Schaijk-Reek). Op enkele plekken in Peel en Maas treedt het wijdverschijnsel op. Dit verschijnsel, waarbij de hogere gronden natter zijn dan de lagere gronden ernaast, is internationaal uniek. Het gaat globaal om twee zones: één ten westen van de lijn Nistelrode-Uden-Boekel-Gemert (op de breuklijn tussen de Peelhorst en de Centrale Slenk) en één ten oosten van deze lijn (op de Peelhorst). De hydrologische relaties in deze zones zijn zeer complex.

In Peel en Maas bevinden zich de zeer kwetsbare drinkwaterwinningen van Boxmeer, Vierlingsbeek en de kwetsbare winning van Veghel (kaart 3). Ten behoeve van drinkwaterbereiding werd door deze 3 winningen in 1999 circa 14 miljoen m³ grondwater onttrokken. In het reconstructiegebied bevinden zich 20 geregistreerde industriële grondwateronttrekkingen. In 1999 werd circa 2,3 miljoen m³ grondwater voor industrieel gebruik onttrokken.

Tot nu toe is de grond- en oppervlaktewaterstand meestal afgestemd op de functies wonen en landbouw. Hierdoor treedt verdroging in natuurgebieden op.

Grondwateronttrekkingen hebben eveneens een verdrogend effect. In Peel en Maas bevinden zich 16 verdroogde natuurgebieden (zie kaart 3).

Veel gewassen worden geteeld op droge gronden met een van 'nature' ontoereikende vochtvoorziening, dit is onder andere in het centrale deel van het reconstructiegebied. Hierdoor is aanvoer van gebiedsvreemd (Maas-) water noodzakelijk, onder andere via het Peelkanaal.

Mede door voornoemde beeknormalisaties wordt niet alleen het water te snel afgevoerd, ook zijn zo de kenmerkende ecologische en landschappelijke eigenschappen van veel beken verloren gegaan. In Peel en Maas betreft dit de Campagnebeek, Halsche beek, Hooge Raam, Molenbeek, Tovensche beek, Venloop en Peelsche loop. In totaal dient circa 41 kilometer beeklengte hersteld te worden.

De relatief droge en van oorsprong schrale zandgronden zijn in het gebied in het algemeen gevoelig voor de uitspoeling van nitraat. De lager gelegen landbouwgronden zijn -vanwege hun hogere grondwaterstand- gevoelig voor de uitspoeling van fosfaat. Veel van de gronden in het reconstructiegebied zijn gevoelig voor uitspoeling van zware metalen en bestrijdingsmiddelen. Daarnaast is ter plaatse van zeer kwetsbare grondwaterwinningen dit een belangrijk aandachtspunt.

Als gevolg van het overmatig gebruik van meststoffen (fosfaat en nitraat) en zware metalen in veevoer is de stoffenkringloop binnen het ecosysteem ernstig verstoord. In het gehele reconstructiegebied overschrijden de concentraties nitraat in het grond- en oppervlaktewater het maximaal toelaatbaar risico (MTR). Dit geldt eveneens voor de concentraties fosfaat in het oppervlaktewater. In de landbouwgebieden zijn veevoer en kunstmest nog steeds aanvoerposten van zware metalen.

In vrijwel geheel Peel en Maas wordt in het grond- en oppervlaktewater het maximaal toelaatbaar risico voor koper, nikkel en zink overschreden. De concentraties bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater en de waterbodems overschrijden eveneens veelal de norm.

In toenemende mate worden bestrijdingsmiddelen in het grondwater aangetroffen. Door uitspoeling van deze schadelijke stoffen wordt de multifunctionaliteit van bodem en water aangetast. Dit heeft op korte en lange termijn gevolgen voor alle grondgebruiksvormen. Met name de natuur en de drinkwatervoorziening zullen het meest ageren.

Voor het verbeteren van de waterkwaliteit is een brongerichte aanpak het meest effectief. In het buitengebied bevinden zich in totaal 1.913 ongezuiverde lozingen.

Autonome ontwikkeling

Omdat met behulp van waterconservering nog niet alle wateroverlast voorkomen kan worden, wordt voorzien in aanvullende maatregelen als het langer vasthouden en infiltreren van het water, meer bergingsgebieden en het vertragen van de afvoer via het oppervlaktewatersysteem. Het gaat hierbij zowel om gebieden langs de Maas (ruimte voor de rivier) als om gebieden die aangewezen worden voor regionale waterberging. Door de temperatuurstijging zal de regenval grotere extremen vertonen, waardoor de piekafvoeren groter worden. Door verdergaande verstedelijking neemt het verhard oppervlakte toe. Water dat hierop valt levert ook een bijdrage aan een hogere piekafvoer.

Bij het treffen van genoemde maatregelen in bestaande en nieuwe situaties moet daar dus al zoveel als mogelijk en zinvol is rekening mee worden gehouden.

De hoeveelheid onttrokken grondwater voor industrieel gebruik en drinkwaterbereiding daalt door efficiënter met water om te gaan. Dit is niet voldoende om het negatieve effect van grondwaterwinningen op de grondwaterstand en kwel op te heffen. Daarnaast wordt in de toekomst een toename in de vraag naar grondwater verwacht door economische- en bevolkingsgroei.

Er zijn en worden projecten opgestart om de verdroging te bestrijden. Meestal gaat het dan om interne maatregelen. Om de grondwaterstand te verhogen zijn echter ook externe maatregelen nodig. Voor een belangrijk deel in samenhang met de maatregelen in het kader van vasthouden en bergen van water tegen wateroverlast. Dit wordt bemoeilijkt doordat die maatregelen buiten het natuurgebied tot gevolg hebben dat het landgebruik deels moet worden afgestemd op een afnemende ontwateringsdiepte. De verdrogingsdoelstelling dat 40% van de verdroogde gebieden in 2010 hersteld moeten zijn, wordt niet gehaald omdat onder andere de grondverwerving stagneert. Droogte ter plaatse van landbouwgebieden wordt onder andere opgelost door waterconserveringsprojecten.

De maatregelen die genomen worden om beken te herstellen zijn vaak kleinschalig en hebben een beperkt effect. Teneinde de beek te laten meanderen dient grond aangekocht te worden. In veel gevallen is dit problematisch. Om een beeksysteem goed te herstellen, dat betekent voldoende stromend en schoon water en ruimte voor morfologische processen, dient een groter deel van het stroomgebied in ogenschouw te worden genomen. Herstel op deze schaal komt niet van de grond.

Het maximaal toelaatbaar risico voor nitraat in het grondwater wordt op een aantal plaatsen niet gehaald. Door de nog steeds toenemende fosfaatverzadiging komt het moment dat fosfaat 'doorslaat' naar het grondwater steeds dichterbij. Dit proces wordt versneld door vernattingsmaatregelen.

Noord-Brabant blijft achter bij de rest van Nederland inzake de reductie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Dit komt vooral door de verschuiving naar intensieve teelten in met name de zandgebieden. In deze teelten worden zwaardere bestrijdingsmiddelen gebruikt dan in de oorspronkelijke teelten. De maximaal toelaatbare concentraties

bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater worden nog steeds overschreden. Behalve in het oppervlaktewater worden bestrijdingsmiddelen in toenemende mate in het grondwater aangetroffen. Daarnaast dringen de bestrijdingsmiddelen door naar het diepere grondwater. Hierdoor worden de drinkwatervoorraden bedreigd. Echter het gewasbeschermingsbeleid wordt steeds strenger en het zal dus steeds schoner worden. Het maximaal toelaatbare risico voor fosfaat in het oppervlaktewater wordt op grote schaal overschreden. De ecologische normen die nodig zijn om de natte natuurdoeltypen in stand te houden worden vrijwel nergens gehaald. Ook voor waterberging in natuurgebieden is de waterkwaliteit te slecht, omdat het maximaal toelaatbaar risico voor stikstof op diverse plaatsen wordt overschreden.

Door vernattingsmaatregelen, nitraatuitspoeling en verzuring nemen de concentraties zware metalen in het grond- en oppervlaktewater verder toe.

Ook de industrie, riooloverstorten en ongezuiverde lozingen zorgen voor vervuiling van het water. Echter doordat de ongezuiverde lozingen aangesloten worden op een IBA (Individuele Behandeling Afvalwater) of het riool vermindert de negatieve invloed van ongezuiverde lozingen op de waterkwaliteit sterk. Daarnaast wordt het effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties steeds schoner en neemt het aantal riooloverstorten verder af.

2.3.2 Stank, ammoniak, stilte en duisternis

Stank

Huidige situatie

In bijlage 5 is een kaart opgenomen met de huidige situatie van stank in het reconstructiegebied (kaart 5a).

Op deze kaart zijn de berekende stankcirkels weergegeven. Tevens zijn de grotere stankgevoelige objecten zoals kernen weergegeven. In de toekomstige stankwetgeving voor de landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden wordt cumulatie niet meer meegenomen bij de beoordeling voor de milieuvergunning. De cumulatiecontour geeft wel een beeld van de hindersituatie.

Op plaatsen waar veel relatief grote bedrijven (met grote stankcirkels) bij elkaar liggen in een straal van enkele honderden meters vanaf de kern, is de kans groot dat er overlast wordt ervaren in een aanzienlijk deel van de kernen. Op de kaart zijn dit de gebieden waar de cumulatiecontour overlapt met de kernen.

Nagenoeg alle kernen hebben in meer of mindere mate te maken met overlapping met stankcirkels. Met name in het oosten van het gebied (gemeenten St. Anthonis, Grave en Boxmeer) is dit in iedere kern het geval. Ook in de andere gebieden zijn er door verspreide woonbebouwing veelvuldig problemen met stank en beperkingen van de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijbedrijven.

De intensiteit van stankproductie is in het hele gebied erg hoog. Een groot deel van het gebied wordt gekenmerkt door een 75% bedekking van grids met stankcirkels. In vergelijking met andere reconstructiegebieden is dit probleem groot.

Enkele grote bedrijven hebben hetzelfde effect als een groot cluster van kleinere bedrijven. Deze grote bedrijven liggen vaak in gebieden met minder woonbebouwing, zodat de problemen vooral zullen liggen in de clusters met (kleinere) bedrijven. Er lijken vanuit stank gezien weinig (landbouw)gebieden aanwezig met een zodanig geringe bebouwingsdichtheid en beperkt aanwezig aantal veehouderijbedrijven dat er vanuit stank inplaatsingslocaties mogelijk zijn.

Autonome ontwikkeling

Op basis van autonome ontwikkelingen zal het aantal veehouderijbedrijven in Peel en Maas afnemen. Het is van belang om de ontwikkelingsruimte die daardoor wordt gecreëerd voor andere bedrijven te benutten voor het oplossen van knelpunten binnen Peel en Maas.

Op grond van de gegevens uit het Bestand Veehouderijbedrijven kan worden afgeleid dat nog 29% reductie van mestvarkeneenheden (mve) kan plaatsvinden, door omschakeling naar emissiearme stallen. De winst is vooral te boeken bij middelgrote bedrijven met varkens. De grootste reducties kunnen worden bereikt in de directe nabijheid van kernen, met name in en rondom Oploo, Westerbeek, Vortum-Mullem, Ledeacker, Schaijk, Escharen en Wanroy. Dit betekent dat er in theorie nog een redelijke reductie van de stankemissie kan worden bereikt door het nemen van technische maatregelen. Naar verwachting zullen ondanks de technische maatregelen (de ontwikkeling van emissiearme stallen) nog knelpunten blijven bestaan in de clusters en linten van veehouderijbedrijven gemengd met woonbebouwing. Het risico van normopvulling bij het toepassen van emissiearme stallen en daarmee het laten voortduren van knelsituaties blijft een belangrijk aandachtspunt.

Ontwikkelingsruimte vanuit stank is wellicht nog aanwezig in de landbouwgebieden met minder geurgevoelige objecten, voor zover niet bezwaarlijk vanuit andere thema's.

Ammoniak

Huidige situatie

In bijlage 5 is een kaart opgenomen met de huidige situatie van ammoniak in het reconstructiegebied (kaart 5b).

De ammoniakemissie in Peel en Maas bedraagt in totaliteit 6,6 kton (situatie 1999). Peel en Maas levert vergeleken met andere reconstructiegebieden een relatief grote bijdrage aan de ammoniakemissies. Binnen Peel en Maas zorgt de varkenssector (vleesvarkens en zeugen) voor de grootste ammoniakemissie (53%). Ook de rundveesector heeft een groot aandeel in de ammoniakemissie (33%). Circa 67 % van de totale ammoniakemissie in Peel en Maas komt vrij vanuit stallen.

Om een indruk te geven van de huidige situatie ten aanzien van ammoniak geeft kaart 5b een overzicht van de emissie van ammoniak in 1997 in Peel en Maas. De ammoniakemissies in Peel en Maas zijn (plaatselijk) zeer hoog. Dit is met name in het zuiden van het gebied het geval in (delen van) de gemeenten Veghel, Boekel en St. Anthonis.

De stikstofdepositie is dermate hoog dat op nagenoeg alle natuurgebieden de maximale hoeveelheid stikstof die deze gebieden zonder schade kunnen verdragen (de kritische depositiewaarde) wordt overschreden (kaart 5c). In Peel en Maas is sprake van een zeer ruime overschrijding van deze van deze kritische depositiewaarde (meer dan 2.000 mol stikstof per hectare per jaar). Grote aaneengesloten bos- en natuurgebieden als de Ullingse Bergen hebben zelfs een overschrijding van meer dan 3.000 mol stikstof per hectare per jaar.

Autonome ontwikkeling

In Peel en Maas kan (net als in de overige reconstructiegebieden) met name in de intensieve veehouderij nog een forse reductie in de ammoniakemissie worden gerealiseerd indien alle stallen emissiearm zouden worden uitgevoerd. De huidige stalemissie van 5,4 kton zou naar 2,7 kton ammoniak kunnen worden teruggebracht (Bestand Veehouderij Bedrijven 1-1-2000).

Het Rijk verwacht dat landelijk gezien door invoering van de AMvB Huisvesting, MINAS en door de opkoopregelingen de realisatie van het landelijke emissieplafond van 128 kton gerealiseerd kan worden. In Europees verband is een resultaatsverplichting voor deze 128 kton afgesproken voor Nederland. Voor Brabant is met een emissie van 18 kton ammoniak gerekend, dit komt overeen met de afspraken in het pakt van Brakkenstein en het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (NMP4). De verdeling van de emissies is daarbij gebaseerd op de huidige verdeling van vee over de provincie.

De 18 kton voor Brabant is gebaseerd op de nationale inspanningsverplichting (NMP4) van 100 kton (waarvan 93 kton uit de landbouw). De verwachting is dat met het huidige generieke beleid deze inspanningsverplichting niet wordt gerealiseerd.

Door het RIVM is een studie uitgevoerd naar de effecten van toekomstig ammoniakbeleid. De RIVM-studie ging uit van verdergaande maatregelen dan uiteindelijk wettelijk in het beleid zijn vastgelegd. Uit de studie blijkt dat de emissie in Peel en Maas onder deze aannamen daalt van 6,6 naar 2,8 kton ammoniak in 2010. Dit leidt tot een forse afname van de overschrijding van het kritische stikstofdepositieniveau op de natuurgebieden. Desondanks vindt op bijna alle natuurgebieden nog steeds een overschrijding plaats van het kritische stikstofdepositieniveau.

De RIVM-studie brengt ook het effect van herverdeling van emissies in beeld: bij optimalisatie van de herverdeling van emissies (onder andere door het verplaatsen van bedrijven) kan het areaal beschermde natuur (natuur waarvan de kritische depositiewaarde niet wordt overschreven) in Brabant in 2010 toenemen van 6% naar 18%.

Stilte en Duisternis

Huidige situatie

Verkeer, bedrijfsmatige activiteiten en intensieve recreatie (zoals bijvoorbeeld crossmotoren) zijn de belangrijkste veroorzakers van geluid in het buitengebied. In Peel

en Maas liggen (delen van) 3 stiltegebieden, namelijk Maashorst, De Tongelaar en Ullingse Bergen. In de Provinciale Milieuverordening is als uitgangspunt genomen dat in stiltegebieden de natuurlijke geluiden niet mogen worden verstoord door menselijke activiteiten. De stiltegebieden vormen in de praktijk niet of nauwelijks een belemmering voor de agrarische sector. De opvatting is namelijk dat agrarische activiteiten, en dus ook het geluid dat daarmee gepaard gaat, als "gebiedseigen" worden beschouwd. Naast de "officiële" stiltegebieden zijn er ook andere gebieden die relatief stil zijn.

In het buitengebied zijn assimilatiebelichting in de glastuinbouw, verlichting langs infrastructuur en uitstraling vanuit het stedelijk gebied (onder andere sportvelden) belangrijke bronnen van lichtverstoring. Voor assimilatiebelichting in de glastuinbouw is het verplicht om de gevel af te schermen en een "donker" periode in te stellen. In Peel en Maas ligt een aantal gebieden die nog relatief donker zijn.

Autonome ontwikkeling

Door een stijgende welvaart in combinatie met een hoge opleidingsniveau en de beschikbaarheid over meer vrije tijd neemt de behoefte aan recreatievormen die voorzien in het ervaren van rust, stilte en duisternis toe. Daar tegenover staat dat de economische groei zal blijven toenemen en daarmee ook de mogelijke aantasting van stilte en duisternis door een toenemende mobiliteit. Daarnaast zal naar verwachting de behoefte aan assimilatiebelichting in de glastuinbouw toenemen.

2.3.3 Natuur

Huidige situatie

In bijlage 5 zijn kaarten opgenomen met de huidige situatie van natuur in het reconstructiegebied (kaart 6a en 6b).

Markant in Peel en Maas is de strook natuur die door het gebied loopt van het natuurgebied de Stippelberg (ligt buiten Peel en Maas) via de landgoederen Groote Slink en Bunthorst, het St. Anthonisbos, Molenheide, het bos bij Langenboom, de Reeksche Heide naar de Maashorst. Daarnaast zijn de bossen bij Overloon, de natte landgoederenzone ten noorden van Mill, de wijstgronden met specifieke gradiënten (onder andere bij de Bedafse Bergen), de oude spoorlijn van oost naar west, de Vilt en de Oeffelter Meent, het Hurkske en de uiterwaarden met maasheggen voor de natuur van belang. Tenslotte zijn veel planten en dieren ook afhankelijk van het lokaal landschappelijk raamwerk (houtwallen, beken, poelen etc.).

De ruggengraat van het Brabantse natuurbeleid vastgelegd in het Streekplan (2002) wordt gevormd door de Groene Hoofdstructuur (GHS). De Groene Hoofdstructuur bestaat uit de categorieën GHS-natuur, GHS-landbouw en AHS-landschap (waarbij AHS staat voor agrarische hoofdstructuur). Deze categorieën zijn verder opgedeeld. De GHS-natuur bestaat uit natuurparels, de bestaande bos en natuurgebieden en de verbindingszones.

Peel en Maas bevat circa 10.300 ha EHS-gebied. Naar verwachting moet maximaal 2.500 ha nog verworven worden. In Peel en Maas dient 250 km verbindingzone te worden gerealiseerd. Een deel van de verbindingzones is (gemiddeld) 10 meter breed, de rest is 25 meter breed.

In Noord-Brabant is 10.000 ha beheersgebied aangewezen. Dit zijn landbouwgebieden waar agrariërs een beheersovereenkomst af kunnen sluiten voor een natuurlijk beheer, waarbij ze een vergoeding ontvangen ter compensatie van hun inkomstenderving. Voor 28% is een beschikking afgegeven. Een gespecificeerd percentage voor Peel en Maas is momenteel niet beschikbaar.

Een nieuw onderdeel in het provinciaal natuurbeleid zijn de regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE's). Dit zijn grote eenheden, bestaande uit natuurgebieden, landschappelijk waardevolle gebieden en landbouwgebieden, die door hun omvang goede mogelijkheden bieden voor een zo natuurlijk mogelijke ontwikkeling en daarmee duurzaam herstel en behoud van soorten. Ook hebben RNLE's tot doel landschapswaarden en cultuurhistorische waarden te behouden en te versterken. In Peel en Maas bevinden zich delen van 3 regionale natuur- en landschapseenheden namelijk de Maasvallei, de Maashorst en de Stippelberg.

Ook een nieuw onderdeel zijn de zogenoemde 'robuuste verbindingen'. In het reconstructiegebied Peel en Maas gaat het om de robuuste verbinding tussen de RNLE's de Maashorst en de Stippelberg. De provincies werken de robuuste verbindingen momenteel verder uit in verkenningen en doen vervolgens een voorstel aan het rijk waarna de definitieve besluitvorming plaatsvindt (eind 2002/begin 2003).

Het natuurbeleid besteedt extra aandacht aan soorten waarvoor herstel en uitbreiding van natuur- en bosgebieden niet voldoende is. Deze soorten zijn voor hun voortbestaan in veel gevallen (mede) afhankelijk van het agrarisch cultuurlandschap binnen en buiten de ecologische hoofdstructuur. De leefgebieden hebben vaak een wettelijk beschermde status op basis van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet. In Peel en Maas heeft de Oeffelter Meent een Natuurbeschermingswet status.

Verder wordt in het provinciale beleid aandacht geschonken aan specifieke soorten. In Peel en Maas gaat het dan onder andere om de Kamsalamander, Heikikker, Poelkikker en Bever.

De natuur in het reconstructiegebied staat onder grote druk. Landbouw, natuur, stad en infrastructuur komen in elkaars nabijheid voor en zijn sterk met elkaar verweven. Het gebied kent een hoge milieubelasting van water, lucht en bodem en is sterk versnipperd. Een probleem is de voortgaande versnippering en verstoring van het landelijk gebied door uitbreiding van stedelijk gebied en aanleg van infrastructuur. Bestaande wegen die knelpunten vormen zijn onder andere de A50 (bestaand en nieuw), A73 en A77, de provinciale wegen en de Zuid-Willemsvaart. Verder zijn er nog tal van primaire en secundaire en tertiaire wegen die voor versnippering zorgen. Van grote invloed zijn ook de door de sectorale ingrepen in de waterhuishouding veroorzaakte verdroging en beekdegeneraties.

Autonome ontwikkeling

Het wordt lastig om de EHS gerealiseerd te hebben in 2018, laat staan in 2010. Indien de aankopen hetzelfde tempo blijven volgen als de jaren hiervoor, wordt de doelstelling niet gehaald. Zo is de kans minimaal dat de fysieke condities voor het beschermen en herstellen van (waterafhankelijke) natuurdoeltypen zullen worden gerealiseerd.

Hiervoor dient een actiever aankoopbeleid te worden gevoerd. Gezien de snelheid waarmee projecten worden uitgevoerd is de verwachting dat de verbindingzones niet gerealiseerd zijn in 2018, en ook niet in 2012. De waterschappen liggen op schema met het aanleggen van verbindingzones met een (gemiddelde) breedte van 10 meter. De gemeenten liggen achter op schema en Rijkswaterstaat ligt op schema. Ook het herstel van de verdroging van natuurgebieden vereist grote aandacht.

De ZLTO wil in de nabije toekomst een steeds actievere rol gaan vervullen als het gaat om agrarisch natuurbeheer in het landelijk gebied. Als voorbeeld kan hierbij het project van de Maashorstboeren worden genoemd. De samenwerking met andere partijen zoals gemeenten en Brabants Landschap zal toenemen. Er komen ook meer middelen beschikbaar. De verwachting is dan ook dat er meer agrariërs aan agrarisch natuurbeheer mee zullen doen.

2.3.4 Landschap en cultuurhistorie

Huidige situatie

In bijlage 5 is een kaart opgenomen met de huidige situatie van landschap en cultuurhistorie in het reconstructiegebied (kaart 7).

De ondergrond van het landschap van Peel en Maas is met name gevormd onder invloed van bewegingen (opheffingen en verzakkingen) in de aardkorst (geologie) en de Maas. Hierdoor zijn in Peel en Maas drie grote landschapseenheden te onderscheiden: de Centrale Slenk, de Peelhorst en de Venlo Slenk. De Peelhorst is opgeheven ten opzichte van de Centrale Slenk en de Venlo Slenk. Dit heeft geleid tot een aantal breuken in de ondergrond, waarvan de Peelrandbreuk en Tegelenbreuk de bekendste zijn. In de beide laatste IJstijden is over de ondergrond een dikke laag zand afgezet. De grote hoogteverschillen zijn daardoor vervaagd. De Peelhorst is een hoog gelegen rug die het westelijk dekzandgebied van het rivierengebied scheidt. Veghel ligt in de Centrale Slenk. Uden en Boekel op de westrand, Schaijk op de noordrand en St. Anthonis op de oostrand van de Peelhorst. Het oostelijk deel van Peel en Maas is ontstaan door de invloed van de Maas. De Maas heeft zich hier ingesneden in de ondergrond en de uiterwaarden van de Maas vormen nu een laagterras in de voormalige rivierdalbodem. In het rivierengebied heeft de Maas oeverwallen vlak naast het stroombed van de rivier afgezet. Deze oeverwallen liggen relatief hoog in het landschap terwijl de kleiige kommen die verder van de rivier afliggen juist laag zijn. Het geulstelsel bij Cuijk komt terug in verschillende lange lijnen van de beken van het Raamcomplex.

Het verschil in ondergrond komt duidelijk tot uiting in de ontginningsgeschiedenis van het gebied. Van oudsher hebben mensen zich gevestigd op de hoger gelegen delen in het landschap. Langs de rivier zijn zo de dorpen op de dekzandruggen en oeverwallen – zoals

respectievelijk Grave en Cuijk- ontstaan. In het zandgebied zijn de dorpen veelal gesticht op de overgang van hogere, drogere delen (dekzandruggen) naar lagere, nattere gronden (beekdalen). Op de flanken van de hoge delen werden de gewassen verbouwd, op de lagere delen werd het vee geweid en hooi geoogst.

Peel en Maas is lange tijd een onbewoond gebied geweest. Tot in de Romeinse tijd was dit het geval. Daarna vestigde de eerste mensen zich op de overgangen tussen de hogere en lagere gebieden. Pas in de 19e eeuw en het begin van de vorige eeuw zijn de woeste gronden midden op de Peelhorst ontgonnen. De oudste ontginningen liggen zodoende op de Peelrand. De oude dorpen in het gebied zijn Grave, Cuijk en Boxmeer op de oeverwallen. Recent is het middengebied pas ontgonnen. De jongste ontginningen liggen op de lager gelegen Maasafzettingen tussen de oude ontginningen en de Peelhorst, bijvoorbeeld Haps en Rijkevoort.

Peel en Maas wordt gekenmerkt door de grote verschillen tussen de landschapseenheden die samenhangen met de geomorfologische opbouw en de ontginningsgeschiedenis.

In de Centrale Slenk is het beekdal van de Aa van oorsprong een belangrijke drager van de landschapsstructuur. Het landschap is relatief besloten en kleinschalig op de flanken van het beekdal. In de oude ontginningen bepalen laanbeplanting, erfbeplanting, houtsingels en houtwallen het beeld. De jonge ontginningen in dit gebied zijn open en grootschalig. Het rechtlijnige verkavelingspatroon wordt benadrukt door laanbeplanting langs de hoofdwegen en de aanwezigheid van bomenrijen op perceelsgrenzen. In de Centrale Slenk zijn Veghel, de Zuid-Willemsvaart en de nieuwe A50 belangrijke beeldbepalende ruimtelijke structuren.

De Peelhorst heeft een duidelijke rand, die een half-open tot zeer open middengebied omsluit. De westrand bestaat uit afwisselende bebouwing (Uden en Boekel) en kleinschalig cultuurlandschap. In het noordwesten en oosten wordt de rand gevormd door grote boscomplexen en kleine dorpskernen. In het middengebied zijn de Middenpeelweg, het Peelkanaal en de beplanting langs het kanaal duidelijke structuren in het landschap. Langs de Middenpeelweg bevinden zich grote open ruimten; verder richting de randen verdicht het landschap zich met kleine landschapselementen. De Graspeel en het gebied ten zuidwesten van St. Anthonis zijn in verhouding tot de kern van de Peelhorst kleinschalig en half-open. Het verkavelingspatroon is hier ook minder regelmatig.

In de Venlo Slenk is de landschapsstructuur van oudsher georiënteerd op de Maas. De grote lijnen in het landschap lopen parallel aan de rivier: waterlopen, de snelweg A73, de spoorlijn Nijmegen-Venlo en bebouwingslinten (zoals Cuijk, Boxmeer, Vierlingsbeek).

In Peel en Maas is een aantal belangrijke cultuurhistorische elementen aanwezig.

Allereerst kan het maasheggenlandschap genoemd worden (uiterwaard de Kampen bij Grave, het gebied tussen Cuijk en Boxmeer). Daarnaast zijn er enkele kenmerkende landgoederen (Groot Slenk-Bunthorst ten westen van Westerbeek, De Tongelaar aan de Lage Raam, Princepeel langs de Middenpeelweg, Barendonk en Ossenbroek bij Cuijk). Kenmerkende (delen van) oude nederzettingen zijn onder andere Boxmeer, Grave, de Binkhorst en Landerd. Landhorst, Odiliapeel en Brand zijn voorbeelden van

karacteristieke jonge heideontginningsnederzettingen. Daarnaast zijn er nog enkele karakteristieke structuren en elementen zoals de open akkercomplexen (onder andere tussen Boxmeer en Vierlingsbeek), het recreatiebos Odiliapeel (engelse landschapsstijl) en de jaagpaden langs de Zuid-Willemsvaart.

De Maasvallei –met onder andere de maasheggen- is een Belvédèregebied, zoals vastgelegd is in de Nota Belvédère (1999). Belvédèregebieden zijn de cultuurhistorisch meest waardevolle gebieden van Nederland.

De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord-Brabant bevat een uitgebreide inventarisatie van de belangrijke cultuurhistorische en archeologische waarden in het gebied.

Autonome ontwikkeling

De kwaliteit van het landschap staat onder druk van een sluipende nivellering en vervlakking. Dit betekent dat verschillende landschappen en gebiedsdelen steeds meer op elkaar gaan lijken als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen zoals verstedelijking en schaalvergroting in de landbouw. De aanwezigheid van dynamiek vanuit verschillende grondgebruiksvormen leidt zowel tot nivellering van bestaande waardevolle landschappen als tot mogelijkheden om nieuwe landschappen te creëren. Sommige functies eisen meer ruimte, bijvoorbeeld door de toegenomen welvaart en mobiliteit: verstedelijking, infrastructuur, recreatie, natuur. Maar ook de oude functies, zoals waterbeheer en landbouw, veranderen. Voor de toekomst ligt er een ontwerpopgave om het landschap zo vorm te geven dat identiteit en variatie versterkt worden, terwijl ontwikkelingsruimte voor de functies geboden wordt.

Binnen Peel en Maas is sprake van een verschil in dynamiek. Zo is Veghel sterk aan het industrialiseren en neemt in Uden het ruimtebeslag van dienstverlenende bedrijven toe. Met de komst van de nieuwe A50 wordt verwacht dat deze ontwikkeling zich verder doorzet. De dorpen op de Peelrand (met uitzondering van Uden) zijn klein en zullen ook in de toekomst maar in beperkte mate groeien. Op de flanken van het Maasterras zijn Cuijk, Grave en Boxmeer daarentegen flink gegroeid. De gunstige ligging ten opzichte van de Maas heeft hieraan bijgedragen in combinatie met de nabijheid van de A73 en de spoorlijn Nijmegen-Venlo. Het valt te verwachten dat de ruimteclaims van bovengenoemde dorpen/stadjes in de toekomst zullen toenemen. De Maasvlakte tussen het oude cultuurlandschap van de Maas en de Peelhorst wordt gekenmerkt door een relatief lage dynamiek. In het gebied is het ruilverkavelingsproject Land van Cuijk afgerond, waarin een nieuwe verkaveling voor de landbouw is gecombineerd met natuurontwikkeling langs de waterlopen in het voormalig geulstelsel van de Maas. In de Graspeel is momenteel een ruilverkaveling met een administratief karakter (RAK) bezig. Het gaat vooral om het ruilen van gronden. Aangezien er weinig inrichtingsmaatregelen worden genomen zal het landschap weinig veranderen.

Omdat de Maasvallei Belvédèregebied is, wordt in dit gebied de cultuurhistorische identiteit sterker richtinggevend voor de inrichting en ruimte. Het rijksbeleid zal daar goede voorwaarden voor scheppen. Het rijk geeft ook extra aandacht en extra geld voor

versterking van de 'groenblauwe dooradering'. Deze moet zowel natuur, recreatie, cultuurhistorie als waterbeheer dienen en tegelijk de beeldkwaliteit van het landschap verhogen.

3 Doelen

In dit hoofdstuk zijn de doelen van de reconstructie beschreven. Paragraaf 3.1 geeft de hoofdlijnen van de doelen die het rijk hanteert voor de reconstructie, zoals weergegeven in de Reconstructiewet concentratiegebieden en in het rijkstoetsingskader reconstructieplannen. In paragraaf 3.2 wordt de opgave voor de reconstructiecommissie geschetst, weergegeven in algemene doelen, doelen voor de sociaal-economische vitaliteit en doelen voor de omgevingskwaliteit. In bijlage 4 zijn zeer concrete doelen geformuleerd als basis voor het beoordelingskader dat dient voor de effectbepaling.

3.1 Doelen vanuit de reconstructiewet en het rijkstoetsingskader

In de artikelen 4 en 5 van de reconstructiewet concentratiegebieden staan de volgende doelen:

“Ter bevordering van een goede ruimtelijke structuur van de concentratiegebieden, in het bijzonder met betrekking tot landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur, alsmede ter verbetering van een goed woon-, werk- en leefklimaat en van de economische structuur, vindt in deze gebieden een reconstructie plaats op grond van deze wet. De reconstructie omvat de gecoördineerde en geïntegreerde voorbereiding, vaststelling en uitvoering van maatregelen en voorzieningen, waaronder in ieder geval maatregelen en voorzieningen:

- a. ter verbetering van de ruimtelijke structuur ten behoeve van de landbouw, mede teneinde de veterinaire risico's voortvloeiend uit een hoge veedichtheid te verminderen;*
- b. ter verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap; en*
- c. ter verbetering van de kwaliteit van milieu en water.”*

Het rijk vraagt aan de provincies om het reconstructieplan aan de hand van het toetsingskader te onderbouwen en te verantwoorden. Alle planvereisten uit de Reconstructiewet en de Rijksuitgangspuntennota (RUN) zijn harde voorwaarden. Het rijk zal daarop dus toetsen. Waar mogelijk moeten doelen in afrekenbare eenheden zijn uitgedrukt. Het rijk zal niet alleen beoordelen op afzonderlijke doelen, maar ook op de mate van integraliteit.

In de praktijk kan het zo zijn dat de doelstelling voor Peel en Maas (deels) gerealiseerd wordt in een andere reconstructieregio (en vice versa). In elk MER zullen deze grensoverschrijdende effecten steeds apart vermeld worden. Tevens zullen de consequenties voor de overkoepelende (Brabant-brede) doelstellingen worden aangegeven.

Onderstaand kader geeft een beknopte samenvatting van het overzicht van rijksdoelen die betrokken zullen worden bij de toetsing van het reconstructieplan. Rode draad bij de toetsing zal zijn het bijdragen aan het realiseren van de doelen, integraliteit en financieel beslag.

Ruimtelijk en veterinair:

- Aangeven van integrale zonering: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden, extensiveringsgebieden en varkensvrije zones. Bijlage 2 geeft een verklaring van deze begrippen.
- Afstemming van deze zones met de zones in aangrenzende reconstructiegebieden.
- Rekening houden met de rijksnota's op het gebied van ruimtelijke ordening, water, milieu, cultuurhistorie, landschap en natuur.

Landbouw:

- Aangeven welke landbouw zich waar duurzaam (mede in relatie tot het water- en bodemsysteem) kan ontwikkelen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in landbouwontwikkelingsgebied, verwevingsgebied en extensiveringsgebied.
- Aangeven maatregelen omgevingskwaliteit, bereiken extensivering in kwetsbare gebieden in 2010.
- Aangeven van gebieden en maatregelen in het kader van de extensivering melkveehouderij.
- In stand houden van de bereikte grondgebondenheid op lange termijn zeker stellen.
- Aangeven waar de externe productieomstandigheden voor duurzame landbouw moeten worden aangepast.
- Aangeven waar en op welke wijze vestigingslocaties van intensieve veehouderij zijn te realiseren.
- Invulling beheersfunctie van de landbouw voor het landelijk gebied en andere groene diensten.
- Stimuleren biologische landbouw in relatie tot de landelijke doelstelling 10% van de oppervlakte in 2010.
- Aangeven behoefte aan herinrichting ten behoeve van productieomstandigheden voor de landbouw.

Duurzame verbetering economische structuur:

- Aandacht voor het ontwikkelen van werkgelegenheid in de landbouw en van groene diensten door landbouwbedrijven.
- Ontwikkelen van toeristisch-recreatieve bedrijvigheid.
- Vestiging van nieuwe vormen van bedrijvigheid in agrarische gebouwen.
- Ontwikkelen van alternatieve vormen van energieopwekking, groene stroom.

Recreatie en toerisme:

- Realiseren toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het landschap voor recreatie en toerisme.
- Inzicht in uitbreidingsmogelijkheden en saneringsnoodzaak van bestaande verblijfsrecreatie in groene contourgebieden.
- Bijdragen aan groen en blauw in en om de stad.

Woon-, werk- en leefklimaat:

- Bijdragen aan een goed woon-, werk- en leefklimaat, onder andere sociale cohesie, culturele identiteit, betrokkenheid van burgers bij de ontwikkeling van het landelijk gebied.

Water:

- Watersysteembenadering, water vasthouden en bergen, natuurlijkere afvoer.
- Vervuiling grond- en oppervlaktewater reduceren tot een aanvaardbaar niveau.

- Aangeven gewenst grond- en oppervlaktewaterregime, reductie verdroging.
- Locatiekeuze van functies die van invloed zijn op en afhankelijk zijn van het watersysteem.
- Terugdringen tot nul van ongezuiverde lozingen en riooloverstorten.
- De watertoets is van toepassing op het reconstructieplan.

Milieu:

- Vermindering depositie van ammoniak op de EHS. Prioriteit bij grote natuurkernen.
- Verminderen van het aantal overbelaste stankgevoelige objecten.
- Aangeven op welke wijze en in welke mate in de beïnvloeding van het oppervlaktewater de kwaliteitsdoelstellingen voor N en P.
- Integrale aanpak van de verdrogings-, stikstof- en fosfaatproblematiek rond de natuurkernen (250m-zones).
- Vermindering van de fosfaatproductie gegeven het mestbeleid.

Natuur:

- Realiseren van de totale oppervlakte van de EHS in 2018 en van de gewenste natuurkwaliteit op deze oppervlakte EHS in 2020.
- Realiseren robuuste verbindingen voltooid in 2020.
- EHS en robuuste verbindingen verankeren in ruimtelijk beleid.
- Adequaat beschermen van bedreigde soorten (op basis van rode lijsten) en beschermde soorten (op basis van de Flora- en faunawet); Adequaat beschermen van aangewezen/aangemelde gebieden op basis van Natuurbeschermingswet, Vogel- en Habitatrichtlijn; De Habitattoets is van toepassing op het reconstructieplan.

Landschap, architectuur en cultuurhistorie:

- Uitwerking geven aan een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie en aan de kwaliteitsimpuls (Groenblauwe dooradering).
- Behouden en ontwikkelen identiteit, verscheidenheid en beleving van het landschap.
- Functionele inrichting ten behoeve van de gebruiksfuncties.
- Stimuleren afbraak van oude bedrijfsgebouwen door middel van een ruimte voor ruimte benadering.
- Optimaliseren van functiecombinaties en aangeven van het effect daarvan op de landschapskwaliteit.
- Gebruik maken van de creatieve en integrerende kracht van ontwerpers.
- Cultuurhistorische en architectonische kwaliteiten en cultuurhistorische identiteit zijn richtinggevend voor het reconstructieplan, onder andere Belvederegebieden.
- Respecteer cultuurhistorie en andere landschappelijke waarden en gebruik ze als inspiratiebron voor de verhoging van de landschappelijke kwaliteit van het onbebouwde en bebouwde terrein.

Financiering en ambities:

- Het reconstructieplan moet voorzien zijn van een kostenraming en kostenverdeling over belanghebbenden/verantwoordelijken.
- Doelen in artikel 5 van de reconstructiewet vormen de basis voor de financiële beoordeling van de plannen.
- De rijksmiddelen zijn gekoppeld aan de doelen. In de reconstructieplannen moet daarom staan wanneer welke doelen gerealiseerd kunnen worden.

3.2 Opgave voor de reconstructie van de Peel en Maas

3.2.1 Algemene doelen

De reconstructie van de Peel en Maas kent twee hoofddoelstellingen die de commissie in onderlinge samenhang wil realiseren:

- Scheppen en benutten van kansen voor een duurzame sociaal-economische ontwikkeling;
- Creëren van een goede omgevingskwaliteit (water, bodem, lucht, natuur, landschap).

Belangrijke algemene randvoorwaarden voor de realisatie van deze doelen zijn:

- Een door het gebied en de provincie gedragen plan;
- Problemen integraal en in onderlinge samenhang aanpakken;
- Integratie van procedures van planvorming en milieueffectrapportage.

Daarnaast zijn voor de verschillende thema's doelen en subdoelen omschreven. Deze doelen passen binnen de hoofddoelstellingen en moeten passen binnen de boven omschreven algemene randvoorwaarden. Met name wordt hierbij bedoeld op de noodzaak de doelen integraal en in onderlinge samenhang te realiseren.

Tijdens de uitvoering van de reconstructie wordt gewerkt met uitvoeringsperioden van vier jaar. In op te stellen uitvoeringsprogramma's zullen, steeds voor een periode van vier jaar, operationele doelen geformuleerd worden. Periodiek zal bekeken worden of de doelen dichterbij gekomen zijn, reeds behaald zijn en/of bijstelling behoeven, bijvoorbeeld op basis van beleidsontwikkelingen.

Financiën, grond en flankerend beleid

Voor de realisatie van de doelen is een voldoende en tijdige beschikbaarheid van geld en grond een essentiële randvoorwaarde. Bij de uitwerking van de doelen zal de vertaling naar de benodigde financiën, en de verdeling daarvan over de betrokken partijen aandacht krijgen. Ook de raming van de benodigde oppervlakte grond, almede de realisatiestrategie (particulier beheer, aankoop, ruilen of onteigening) wordt bij de verdere planvorming en uitvoering nader uitgewerkt. In het kader van het op stellen voorontwerp reconstructieplan zal dit mede in de vorm van alternatieven gebeuren. Naast geld en grond kunnen ook allerlei andere vormen van flankerend beleid de realisatie van doelen dichterbij brengen. De mogelijkheden om met flankerend beleid bij te dragen aan de realisatie van doelen zullen in het voorontwerp reconstructieplan eveneens aandacht krijgen. De belangrijkste voor- en nadelen van het voorgestelde flankerende beleid zullen daarbij in beeld worden gebracht.

De reconstructiedoelen met resultaatverplichting, zoals deze zijn opgenomen in het door Provincie Noord-Brabant vastgestelde Koepelplan, zijn per thema of aspect cursief weergegeven.

3.2.2 Doelen voor sociaal-economische vitaliteit

Landbouw

Hoofddlijn van het beleid is de realisatie van een meer duurzame landbouw op bedrijfs-, keten- en gebiedsniveau. Voor de glastuinbouw heeft de provincie haar locatie- en groeibeleid in de Nota Glastuinbouw (1999) vastgelegd. Het Rijk heeft in diverse wetten, nota's en correspondentie met het parlement zijn beleid ten aanzien van de omvang van de veestapel vastgelegd. Per 1 januari 2003 moet dit leiden tot een evenwicht op de mestmarkt, wat per saldo krimp van de veestapel betekent. Gezien de grote veedichtheid zal dit zich in Noord-Brabant sterk manifesteren.

Doel is:

- Bieden van ontwikkelingsperspectief voor de land- en tuinbouw;
- Aangeven van heldere randvoorwaarden waarbinnen de land- en tuinbouw zich kan ontwikkelen.

Verder streeft de provincie naar het stimuleren van verbreding van de landbouw en een duurzame productiewijze.

Reconstructiedoelen:

1. Ruimte voor landbouw
 - Sterke bedrijven die als gevolg van de reconstructie in hun ontwikkeling worden belemmerd, krijgen een mogelijkheid tot voortzetting op een daartoe geschikte andere locatie.
 - Bedrijven op goede locaties behouden hun ontwikkelingsmogelijkheden
 - Glastuinbouw gevestigd op duurzame locaties.
2. Duurzame productiewijzen en biologische landbouw
 - Groei biologische landbouw met gemiddeld 40% per jaar. Minimaal evenredige groei biologische landbouw in intensieve sectoren.
 - Stimulering clustering biologische landbouw.
 - Stimuleren duurzame productiewijzen.
3. Verbrede landbouw
 - Maximale toename aantal landbouwbedrijven dat binnen de marktvorwaarden landbouw en zorg combineert of agrotouristische diensten verleent of streekproducten produceert of agrarisch natuurbeheer uitvoert.
4. Ondersteunende voorzieningen
 - Ondersteunende voorzieningen worden toegepast of gewoerd conform de Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen.
5. Veterinaire veiligheid;
 - Verbeteren veterinaire veiligheid door aanpak in de keten.
 - Realisatie van varkensvrije zones.

Voor vijf specifieke sectoren zijn de doelstellingen nader uitgewerkt:

- Intensieve veehouderij. Doel is tot een vitale sector te komen die op locaties is gesitueerd waar geen ongewenste belasting van kwetsbare functies plaatsvindt en waar bedrijven zich kunnen ontwikkelen. Dit is alleen mogelijk wanneer de sector aanzienlijk inkrimpt (onder invloed van het mestbeleid).
- Grondgebonden veehouderij. Doel is om te komen tot een vitale grondgebonden veehouderij die rekening houdt met de randvoorwaarden van het bodem- en watersysteem en die waar mogelijk een bijdrage levert aan het instandhouden en ontwikkelen van een aantrekkelijke omgeving, waarin rust, ruimte, landschappelijke waarden en natuur te vinden zijn. Het veevoeder wordt overwegend op het bedrijf zelf op een duurzame wijze geteeld. De belangrijkste tak binnen de grondgebonden veehouderij is de rundveehouderij.
- Intensieve teelten. Intensieve teelten zijn teelten die meer dan gemiddelde eisen stellen aan de abiotische omstandigheden (bodemgeschiktheid, watersysteem, klimaat) om tot optimale opbrengsten te komen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de fruitteelt, boomteelt en vollegrondse tuinbouw. Doel is om enerzijds zoveel mogelijk invulling te geven aan het principe van "vrije gewaskeuze" en anderzijds door een gebiedsspecifieke aanpak, de schaal en de gevolgen van intensieve teelten af te stemmen op het bodem- en watersysteem en de te beschermen (kwetsbare) functies.

- **Glastuinbouw.** Doel zoals geformuleerd in de Nota Glastuinbouw (1999) is om te komen tot een gezonde sector die op termijn (2010) voor ongeveer 75% van de oppervlakte glas van de glastuinbouwbedrijven is geconcentreerd in vestigingsgebieden, doorgroeigebieden of in gebieden met bijzondere status. Dit wordt bereikt door verplaatsing van solitaire bedrijven uit (in eerste instantie) kwetsbare gebieden, verduurzaming op de minder kwetsbare locaties, en projectmatige duurzame concentratie in hiervoor optimale gebieden.
- **Akkerbouw.** Doel is het verduurzamen van de akkerbouw door het verminderen van de mineralenverliezen en het verminderen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Gewaskeuze en teeltmaatregelen worden beter afgestemd op de kwetsbaarheid van het bodem- en watersysteem. Voor zover de akkerbouw zich ontwikkelt richting intensievere teelten gelden de beschreven doelen voor intensieve teelten. Duurzame akkerbouw kan evenals de grondgebonden veehouderij een belangrijke bijdrage leveren aan het instandhouden en ontwikkelen van een aantrekkelijke omgeving.

Recreatie en toerisme

De provincie wil actief bijdragen aan bevordering van het toeristisch-recreatieve bezoek aan geheel Brabant en daarmee ten minste behoud van werkgelegenheid op het platteland realiseren. De bevordering van agrotourisme (vertaald in diverse recreatiemilieus) vormt een onderdeel van het Beleidskader. Van belang is dat de diversiteit tussen de verschillende regio's wordt vergroot, het toeristisch-recreatief product kwalitatief wordt verbeterd, en de recreatieve druk op kwetsbare natuurgebieden zo veel mogelijk wordt verminderd.

Reconstructiedoelen:

- *Uitwerken van een regionaal ontwikkelingsplan voor toerisme en recreatie conform het Beleidskader Toerisme en Recreatie.*
- *Scheppen van ruimtelijke randvoorwaarden voor de verwezenlijking van de ontwikkelingsvisie.*
- *Kwalitatieve verbetering van bestaand toeristisch recreatief product.*
- *Aanbrengen van meer verscheidenheid in het regionaal toeristisch-recreatief product.*
- *Bijdragen aan de professionalisering van de toeristisch-recreatieve sector.*

Wonen, werken, leefbaarheid en verkeer en vervoer

Algemeen sociaal-economisch beleid

Door autonome ontwikkelingen in de landbouw (met name de nu relatief snelle schaalvergroting naar minder maar grotere bedrijven) is naar verwachting over 10 jaar ongeveer de helft van de Brabantse boeren gestopt. Dit heeft grote sociaal-economische gevolgen voor het landelijk gebied. In het Uitvoeringskader Economisch Beleid formuleert de provincie jaarlijks haar sociaal-economisch beleid.

Reconstructiedoel:

- *Creëren of aanwijzen van een overlegorgaan dat lokale initiatieven ter verbetering van de sociaal-economische structuur initieert, stimuleert en begeleidt.*
- *Verbetering van de sociaal-economische structuur op het platteland door het opvangen van sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector, in het bijzonder de krimp in de intensieve veehouderijsector.*
- *Het stimuleren van sociaal-economische mogelijkheden op het platteland.*
- *Het behoud en versterking van de leefbaarheid op het platteland.*

Verkeer, vervoer en infrastructuur

Op het gebied van verkeer zijn twee beleidslijnen relevant:

- *Convenant Duurzaam Veilig. In het kader hiervan hebben Provinciale Staten begin 2001 het 'Beleidskader Verkeersveiligheid' en de nota 'De categorisering van het wegennet in Noord-Brabant - Een opstap naar een duurzaam-veilig wegsysteem' vastgesteld.*
- *Sociaal en toeristisch recreatief verkeer. Beleid op het gebied van Sociaal en Toeristisch-recreatief verkeer, waaronder recreatief fietsverkeer, levert een belangrijke bijdrage aan de realisatie van provinciale beleidsdoelen op het gebied van natuur en milieu, landschap, toerisme en recreatie. Toerisme en recreatie worden een belangrijke economische drager van het landelijk gebied. Voorzieningen op het gebied van recreatie en toerisme genereren mobiliteit.*

Reconstructiedoel:

- *Mobiliteitseffecten veroorzaakt door maatregelen in het kader van de reconstructie hebben geen negatieve gevolgen voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Daarentegen faciliteren de maatregelen wel de gewenste utilitaire en recreatieve fietsmobiliteit.*
- *Optimalisering van het recreatieve netwerk van fietspaden, waar mogelijk gebundeld met het utilitaire fietsverkeer.*
- *Implementatie van de principes van het convenant Duurzaam Veilig op het gemeentelijke wegennet.*

3.2.3 Doelen voor omgevingskwaliteit

Water- en bodem

In het Provinciale Waterhuishoudingsplan en het Provinciaal Milieubeleidsplan formuleert de provincie de hoofddoelstelling voor het water- en bodembeleid, mede gebaseerd op de EU-kaderrichtlijn Water. De provincie streeft naar het bereiken en in stand houden van een water- en bodemsysteem dat een gezond leefmilieu biedt aan mens, dier en plant. Daarbij krijgen zowel economische als ecologische ontwikkelingen kansen. Economie en ecologie zijn met elkaar in evenwicht, waarbij een veilige en bewoonbare provincie als randvoorwaarde geldt. De drie ruimtelijke hoofdfuncties 'natuur', 'landbouw' en 'wonen en werken' staan hierin centraal. De 'openbare watervoorziening' is daarnaast de vierde hoofdfunctie in het waterbeleid.

Hoofdgedachte van Rijk en provincie voor de concretisering van het water- en bodembeleid is de watersysteembenadering (onder andere verwoord in de 4e Nota Waterhuishouding, de notitie Waterbeleid 21^e eeuw (WB21) en het Provinciale Waterhuishoudingsplan).

Op het gebied van het water- en bodemsysteem zijn verschillende beleidssporen van toepassing.

In het kader van de reconstructie zijn deze beleidssporen gebundeld in vijf hoofdthema's:

1. Het geven van ruimte aan de grote rivieren om overstroming te voorkomen;
 - *Uitwerken van de begrenzing van potentiële zoekgebieden voor rivierverruiming (retentie) en deze gebieden vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen.*
2. Het geven van ruimte aan regionale wateren om wateroverlast te voorkomen;
 - *Het uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen volgens de nog vast te stellen landelijke systematiek voor regionale watersystemen.*
3. Het bepalen en realiseren van de gewenste grondwatersituatie voor landbouw en natuur;
 - *Uitvoeren van maatregelen die leiden tot realisatie van een afgewogen gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR);*
 - *Nemen van maatregelen die leiden tot realisatie van de sectorale waterdoelen in de hydrologisch kwetsbare delen van de EHS.*
 - *Nemen van maatregelen die leiden tot optimalisatie vochtvoorziening van landbouwgronden.*
 - *Nemen van maatregelen die leiden tot optimalisatie van de waterhuishouding van overige bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden.*
 - *Aangeven hoeveelheden duurzaam winbaar water.*
4. Het verbeteren van de kwaliteit van bodem, grond- en oppervlaktewater;
 - *Nemen van maatregelen die leiden tot de bodem-, grondwater- en waterkwaliteit die voldoet aan de normen.*
 - *Saneren van alle ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater en riooloverstorten.*
 - *Nemen van maatregelen die leiden tot de waterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden (25 jaarszone) conform de normen.*
 - *Nemen van maatregelen die leiden tot de verbeterde grondwaterkwaliteit in de 100 jaarzone van zeer kwetsbare winningen.*
5. Het realiseren van de inrichting van beken met een natuurdoelstelling.
 - *Herstel van de ecologische en landschappelijke kwaliteit van beken.*

Voor het bodembeheer krijgen binnen de reconstructie drie thema's aandacht:

1. Duurzaam bodembeheer en bodemsanering. In de integrale zonering stemt de commissie het grondgebruik zo goed mogelijk af op de bodemkwaliteit. Dat betekent: zo min mogelijk teelten met hoge risico's op verlies van mineralen en bestrijdingsmiddelen op kwetsbare gronden, en niet grondgebonden functies juist zo veel mogelijk op relatief al belaste bodems.

- *Behoud van relatief schone bodems.*
 - *Behoud van aardkundige, archeologische en cultuurhistorische waarden.*
 - *Verhogen van de kwaliteit en de gebruikswaarde van de bodem.*
 - *Bijdragen aan de inpassing van voormalige stortplaatsen.*
2. Ontgrondingen en grondstoffengebruik. De Provincie Noord-Brabant streeft een duurzaam grondstoffen- en ruimtegebruik na. De behoefte aan ophoogzand dient daarom zoveel mogelijk met zeezand ingevuld te worden. Ontgrondingen moeten noodzakelijk zijn voor de te realiseren eindbestemming en niet conflicteren met overige gebiedswaarden. Daarmee wil zij diepe en ondiepe ontgrondingen (voor respectievelijk recreatieplassen en kavelverbeteringen) zo veel mogelijk beperken.
- *Vraag en aanbod van de bij de Reconstructie omgaande grondstoffen zijn in balans.*
 - *In principe geen diepe en ondiepe ontgrondingen op land, tenzij de winning volledig is gekoppeld aan de realisering van een maatschappelijk gewenste functie.*
3. Afvalstoffen.
- *Tijdens de planuitvoering zorgt de commissie ervoor dat asbestvervuilingen worden gesaneerd.*
 - *Vrijkomende afvalstoffen worden hoogwaardig be- of verwerkt dan wel hergebruikt.*

Milieu

De thema's ammoniak en stank spelen een cruciale rol in de reconstructie. Enerzijds zijn het belangrijke onderwerpen bij het verbeteren van de natuurkwaliteit (ammoniak, tevens gerelateerd aan de negatieve gevolgen voor de kwaliteit van water en bodem) en de leefbaarheid (stank). Anderzijds stellen zij de randvoorwaarden voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderij. Ook geluid (stiltegebieden) en licht vallen onder het thema milieu.

Binnen de reconstructie krijgen drie thema's aandacht:

1. Ammoniakbeleid. Het ammoniakbeleid is van grote invloed op de integrale zonering. Sinds 8 mei 2002 is een nieuwe wet voor ammoniak van kracht.
 - *Via integrale zonering moeten enerzijds de milieudoelstellingen worden gerealiseerd en anderzijds de mogelijkheden worden geschapen voor bedrijfsontwikkeling in de (intensieve) veehouderij.*
 - *Voor ammoniak gaat het om vermindering van de depositie op natuur d.m.v. buffering en emissiereductie. Dat betekent aanwijzen van duurzame (project)locaties alleen op gunstige plaatsen ten opzichte van natuur en deze ruimte alleen beschikbaar te stellen voor verplaatsing. Met aanvullende technische maatregelen kan dan het Regionale emissieplafond worden gerealiseerd.*
 - *De totale ammoniakemissie in balans brengen met het emissieplafond van het reconstructiegebied.*
2. Agrarisch stankbeleid. Het agrarisch stankbeleid is van grote invloed op de integrale zonering. Het Rijk heeft voor stank nieuw beleid ontwikkeld. Via integrale zonering moeten enerzijds de milieudoelstellingen worden

gerealiseerd en anderzijds de mogelijkheden worden geschapen voor bedrijfsontwikkeling in de (intensieve) veehouderij.

- *Voor het stankbeleid is het de bedoeling dat er in 2010 geen ernstig stankgehinderden meer zijn.*
 - *Verder mag in 2003 het percentage stankgehinderden maximaal 12% van de bevolking zijn. Hiervoor is meer nodig dan de huidige regelgeving. Nodig is dat bestaande knelpunten worden gesaneerd en dat duurzame (project)locaties op gunstige plekken worden gesitueerd.*
3. Stiltegebieden en licht. De bestaande stiltegebieden blijven gehandhaafd. De provincie streeft ernaar de geluidsbelasting in die gebieden verder terug te dringen. De provincie streeft ernaar donkere gebieden te behouden en de uitstraling van wegen en gebouwen te verminderen (in combinatie met landschapsontwikkeling).
- *Respecteren van stiltegebieden.*
 - *Behoud en herstel van donkere gebieden.*

Natuur

De provincie geeft herstel en ontwikkeling van natuur hoge prioriteit. Aan de ene kant vindt dat plaats door het verbeteren van de kwaliteit van water, bodem en lucht (milieukwaliteit). Door verzuring, vermesting, verdroging of verstoring is immers veel natuur aangetast.

Aan de andere kant zet de provincie sterk in op specifieke, ruimtelijke, beheers- en inrichtingsmaatregelen om zowel de oppervlakte natuur als de kwaliteit ervan te vergroten.

Binnen de reconstructie krijgen de volgende onderdelen de aandacht:

- Zoneren voor natuur;
 - *Beschermen (en versterken) van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap.*
- Ecologische Hoofdstructuur;
 - *Realisatie van de EHS in 2010.*
 - *Beschermen van de EHS tegen ongewenste invloeden.*
 - *Realisatie van de randvoorwaarden voor de realisatie van de natuurdoelen.*
 - *Realisatie doelen beheersgebied.*
- Ecologische Verbindingszones;
 - *Realiseren van de ecologische verbindingzones in 2010.*
 - *Bij de inrichting van EVZ's stimuleren van meervoudig grondgebruik.*
 - *Vermindering van de versnippering in de EHS.*
 - *Versterking van de werking van de EVZ door de groenblauwe dooradering te benutten.*
- Regionale Natuur- en Landschapseenheden;
 - *Uitwerken (en realisatie) van de begrenzing van de RNLE.*
- Robuuste Ecologische Verbindingen;
- Soortenbescherming;

- *Reconstructieplannen passen binnen de kaders van en leveren een bijdrage aan de uitvoering van het soortenbeschermingsbeleid, maar ook binnen de wettelijke kaders voor soortbescherming (dat wil zeggen de Flora- en Faunawet).*
- **Agrarisch Natuurbeheer;**
 - *Optimale inzet agrarisch natuurbeheer in GHS, RNLE'n en landschapszones.*
 - *Agrarisch natuurbeheer draagt optimaal bij aan behoud en versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.*
 - *Agrarisch natuurbeheer draagt bij aan soortenbescherming.*
 - *Maximale afsluiting van beheersovereenkomsten binnen beheersgebieden.*
 - *Versterken en vergroten van het aantal activiteiten van samenwerkingsverbanden van agrariërs voor agrarisch natuur- en milieubeheer*
- **Nationale Parken.**
 - *Bereiken bestuurlijke overeenstemming over afstemming Nationale Parkenbeleid en reconstructie.*
- **Beekherstel;**
 - *Herstel van de ecologische en landschappelijke kwaliteit van de in het Waterhuishoudingsplan aangegeven beken.*

Landschap en cultuurhistorie

Behoud, herstel en ontwikkeling van het Brabantse landschap – en daarmee van een aantrekkelijke leefomgeving – is een belangrijk doel voor de reconstructie. Enerzijds gaat het om behoud, herstel en ontwikkeling van de bestaande kwaliteiten, anderzijds is het van belang om bij nieuwe ontwikkelingen in Brabant ook nieuwe landschapskwaliteiten te ontwikkelen.

Overeenkomstig bestaande beleidsthema's is landschap en cultuurhistorie uitgewerkt in de volgende subthema's:

- **Ontwikkeling, herstel en behoud van landschap en cultuurhistorie;**
 - *Behouden van bestaande cultuurhistorische (inclusief archeologische), architectonische en aardkundige waarden.*
 - *Groene en architectonische inpassing van bedrijven die in het kader van de reconstructie nieuw worden gebouwd, worden uitgebreid of worden verplaatst*
 - *Bereiken van een optimale ruimtelijke kwaliteit.*
- **Bosuitbreiding;**
 - *In relevante regio's mede realiseren van de boslocaties bij de stadsregio's.*
 - *In de relevante regio's bijdragen aan de realisatie van nieuwe landgoederen.*
- **Landschapsecologische zones;**
 - *Behouden en versterken van de groene en open gebieden tussen stedelijke regio's.*
- **Groen in en om de stad.**
 - *Het convenant Groen in en om de Stad (GIOS) en hieruit voortvloeiende Provinciale stadsconvenanten verankeren in de integrale planvorming.*
 - *Afstemming van landelijk en stedelijk gebied.*

4 Visie en alternatieven

Om een goed reconstructieplan/MER te kunnen maken is het belangrijk om vooraf te bepalen welke ontwikkeling in het reconstructiegebied op langere termijn wenselijk is. Deze “visie” geeft op hoofdlijnen een beeld van de meest gewenste ontwikkeling van het reconstructiegebied in de komende 15 tot 20 jaar. De visie is beschreven als streefbeeld (“het ideaalplaatje”, zoals we daar nu in 2002 tegenaan kijken) en is gedurende het afgelopen jaar tot stand gekomen in nauwe wisselwerking met de streek en de reconstructiecommissies. In paragraaf 4.1. wordt samengevat beschreven hoe het streefbeeld voor het reconstructiegebied Peel en Maas er uit ziet.

In een Milieueffectrapport is het gebruikelijk meerdere planalternatieven uit te werken, waaronder in ieder geval ook het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA). De alternatieven zullen het karakter hebben van realistische uitvoeringsalternatieven voor een periode van ongeveer 12 jaar. De essentie van het werken met alternatieven is om inzicht te krijgen in de mogelijke oplossingsrichtingen en de (milieu)effecten die daarmee gepaard gaan. De alternatieven worden beoordeeld op de effecten voor de sociaal-economische vitaliteit en het milieu (omgevingskwaliteit). In paragraaf 4.2 is beschreven hoe op dit moment aangekeken wordt tegen de te hanteren alternatieven. Uiteraard zullen deze nog verder uitgewerkt worden.

In het MER zal de invulling van de alternatieven verder gestalte krijgen. Elk alternatief dient natuurlijk reëel en realistisch te zijn binnen de gestelde (wettelijke) doelen en randvoorwaarden. Hierbij wordt rekening gehouden met zaken waarover in de streek en in reconstructiecommissies al duidelijke overeenstemming heerst.

4.1 Streefbeeld

4.1.1 Wat is het streefbeeld?

Het streefbeeld is een integrale visie op de ruimtelijke en functionele inrichting van het reconstructiegebied op de lange termijn. Het bestaat uit een beeldende, wervende kaart en een toelichtende tekst. Het streefbeeld is een eindontwerp; het verbeeldt hoe het reconstructiegebied er in 2015 uit zou moeten zien. Het streefbeeld is een weergave van de gewenste toekomstige identiteit van het landschap, geeft ontwikkelingsmogelijkheden aan, formuleert conceptuele ruimtelijke oplossingen (ontwerpprincipes), bevat globale richtlijnen voor de vormgeving, zorgt voor eenheid en samenhang in het landschap en is inspirerend en stimulerend.

4.1.2 Plaats van het streefbeeld in het planvormingsproces

De reconstructiecommissie heeft met behulp van onder andere workshops en thematische werkgroepen, verschillende onderwerpen uitgewerkt, ontwikkelingsrichtingen bepaald en soms al keuzes gemaakt. Daarnaast is een grote

hoeveelheid informatie verzameld en besproken. Deze gegevens hebben gediend als bouwstenen voor het maken van het streefbeeld.

Met het ontwikkelen van het streefbeeld is een integratieslag gemaakt, gebaseerd op een kwalitatieve basis (lagenbenadering). Het streefbeeld bepaalt de koers van de revitalisering op basis waarvan instrumenten en maatregelen worden bepaald. Het vormt de kapstok voor de integrale zonering en de te nemen maatregelen. Het streefbeeld vormt tevens de basis voor de uitwerking van de alternatieven.

Het streefbeeld is van groot belang voor de planvorming. Het is een handzame manier om op hoofdlijnen de gedachten te bepalen voor de complexe en uitgebreide opdracht zoals omschreven in het koepelplan. Opgemerkt wordt dat daarbij slechts beperkt rekening is gehouden met de beschikbare instrumenten en financiële middelen. Het streefbeeld is stapsgewijs tot stand gekomen via ontwerpen - discussiëren - ontwerpen. Sectorale wensen zijn afgewogen en geïntegreerd. Het streefbeeld is vooral bedoeld om duidelijk te maken hoe de reconstructiecommissie als streekvertegenwoordiger idealiter met het gebied wil omgaan. Bij de ontwikkeling van het streefbeeld is dan ook groot belang gehecht aan het laten spreken van beelden.

Opgemerkt wordt dat het streefbeeld accenten aangeeft, bijvoorbeeld gebieden voor intensieve (grondgebonden) veehouderij en boomteelt. Dit wil zeggen dat de commissie van mening is dat bepaalde ontwikkelingen in deze gebieden worden voorgestaan en waar mogelijk gestimuleerd moeten worden (hoge prioriteit inzet beleidsinstrumenten). Het wil echter nadrukkelijk niet zeggen dat in de overige gebieden bepaalde ontwikkelingen niet meer kunnen. In deze gebieden zullen de ontwikkelingen -zoals gebruikelijk- moeten worden getoetst aan de algemene randvoorwaarden en de specifieke doelstellingen die voor deze gebieden zijn opgesteld.

In afbeelding 4.1 wordt het streefbeeld van Peel en Maas weergegeven.

STREEFBEELD

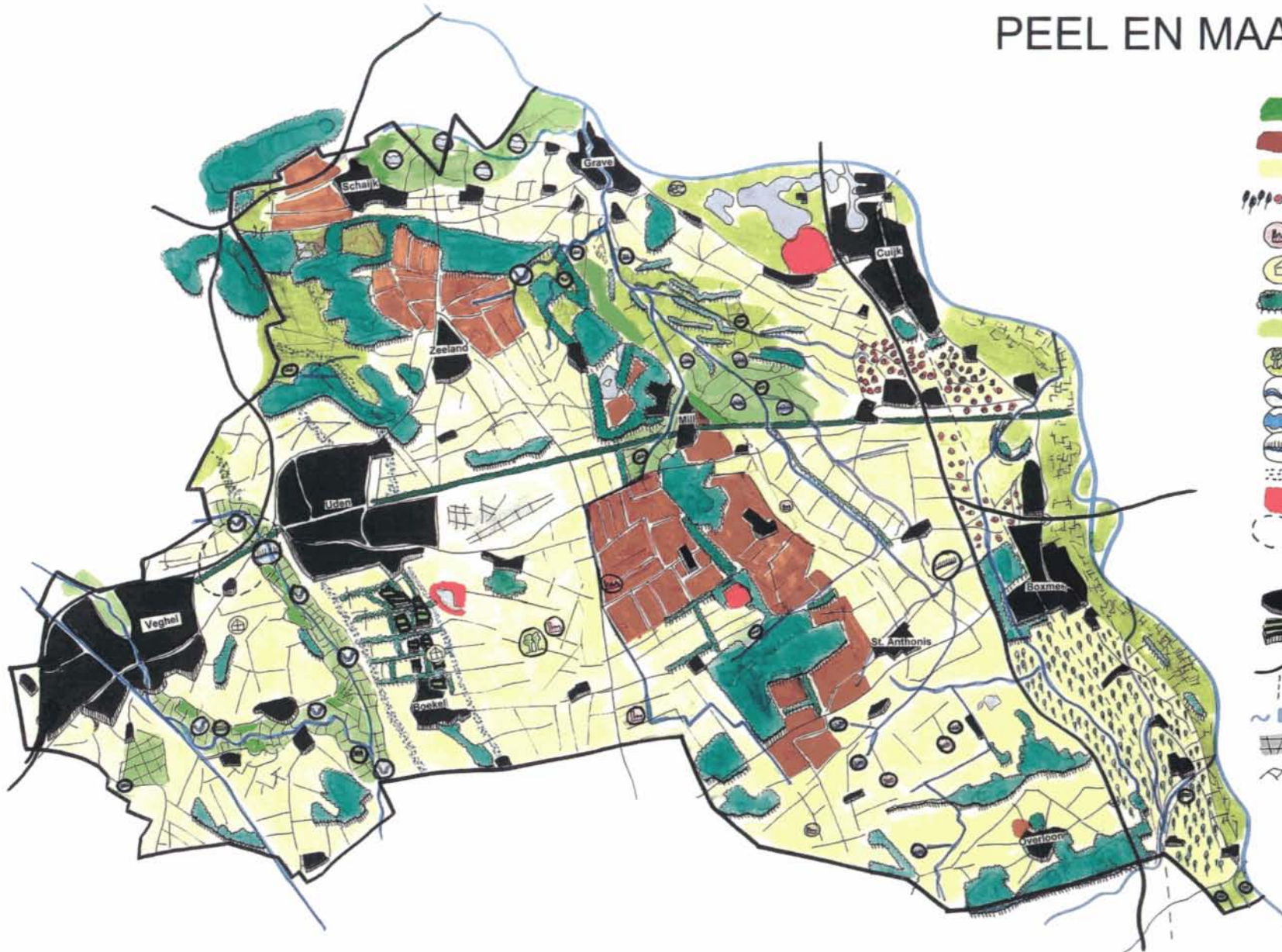
PEEL EN MAAS

Legenda streefbeeld

- Accent grondgebonden veehouderij
- Accent akkerbouw/grondgebonden veehouderij
- Diverse landbouw
- Zoekgebied boomteelt en sierteelt
- Zoekgebied duurzame projectlocatie intensieve veehouderij/veeverdichtingsgebied
- Doorgroeigebied glastuinbouw
- Bos/groen: bestaand en nieuw (zoekgebied)
- Overig natuurgebied
- Zoekgebied "revolutionair groen"
- Zoekgebied beekherstel
- Zoekgebied rivierwaterberging
- Zoekgebied regionale waterberging
- Zoekgebied herstel wijstgronden
- Intensieve recreatie
- Bufferzone Uden-Veghel

Aanduidingen

- Stedelijk gebied/dorpen
- Overgangsgebied dorp-land
- Snelweg
- Spoorlijn
- Water
- Vliegveld Volkel
- Structuurlijn

4.1.3 Streefbeeld Peel en Maas

Het is zomer 2015 en per luchtballon maken we een tocht boven Peel en Maas. We hebben geluk; door de westenwind kunnen we het hele gebied tijdens onze tocht goed zien. Onze gids, oud-lid van de reconstructiecommissie, vertelt vol trots wat er allemaal sinds 2002 is bereikt.

Er is veel veranderd in de laatste 15 jaar. Duidelijk manifesteert zich de “mantel van de Peelhorst”. Deze loopt tussen de grote regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE's) de Maashorst en de Stippelberg. De bos- en natuurgebieden in deze zone hebben verschillende karakters. Er zijn natuurgebieden met stuifzand, heide, en droge natuurlijke bosgebieden, zoals de Maashorst, de Reeksche Heide, de Molenheide, het St. Anabosch en het landgoed de Groote Slink-Bunthorst. Ook zijn er natte gebieden, zoals de landgoederenzone in het dal van de Raam. In dit gebied komen struweel, rietmoeras en ruigte afgewisseld met natte bloemrijke graslanden voor. Naast natuurgebieden zien we ook op veel plaatsen akkerbouw en grondgebonden veehouderij in dit gebied. Naast gewone landbouw wordt ook op veel percelen aan agrarisch natuurbeheer gedaan. Ook vindt er verkoop aan huis plaats. Er zijn verder boerderijen met een heerlijk terras en met kinderopvang of zorg. Door deze slimme functiecombinaties kon de Robuuste Ecologische Verbindingszone worden gerealiseerd. Een aantal agrarische bedrijven met melkvee kon hierdoor extra inkomsten verwerven. Het beheer van het gebied is daardoor gewaarborgd.

Het idee van beekbuurtboeren is in de beekdalen van de Aa en Leijgraaf aangeslagen. Dit blijkt uit het feit dat de landbouw het grondgebruik heeft afgestemd op de mogelijkheden die er zijn in de beekdalen. In de lagere, natte delen grazen de koeien. 's Winters overstroomden deze delen van de beekdalen regelmatig. Omdat er geen intensieve functies zijn in die gebieden, is de economische schade beperkt gebleven. De schade wordt overigens gewoon vergoed. Nu in de zomer is er echter niets meer van te zien en de koeien grazen er weer. Grenzend aan de lagere delen liggen de hogere, drogere gronden met oude buurtschappen met hun kenmerkende cultuurhistorisch vaak waardevolle bebouwing. Tussen deze buurtschappen bestaat het grondgebruik uit kleinschalige intensieve teelten, zoals vollegrondstuinbouw. De rust van het open beekdal en de kleinschalige buurtschappen vormen een aantrekkelijke omgeving om te fietsen, te skeeleren, wandelen en andere vormen van extensieve recreatie. Het gebied is dan ook geliefd bij de inwoners van Uden en Veghel. In de buurtschappen speelt men adequaat in op de behoeften van de recreanten (met streekproducten e.d.). Het concept beekbuurtboeren heeft ertoe geleid dat de waardering voor het gebied is versterkt. Hierdoor is een verdere verstedelijking van het gebied tussen Uden en Veghel voorkomen.

Het gebied tussen Uden en Boekel betreft een afwisselend gebied (mozaïekpatroon) met stedelijke gebruiksvormen en landelijke elementen. Het casco van dit gebied wordt gevormd door de gegraven zijtakken van de Leijgraaf met beplanting (oost-west

oriëntatie) en de wijstgronden (noord-zuid oriëntatie). Binnen dit mozaïekpatroon zijn verschillende woon- en werkaccenten aangebracht; dorpen waar in de dorpsranden nieuwe woonmilieus zijn ontwikkeld (woonlandschappen), grondgebonden landbouw (rundveehouderij, vollegrondstuinbouw), clusters van glastuinbouwbedrijven en champignonbedrijven. Ook wordt bij dit mozaïekpatroon ruimte gegeven aan kleine ambachtelijke bedrijven (werklandschap). Deze bedrijven hebben zich gevestigd in zowel vrijkomende agrarische bebouwing als op nieuwe locaties. De wijstgronden vormen (smalle) groene stroken met soortenrijke weidegronden met agrarisch natuurbeheer. De meest kwetsbare gebieden zijn ingericht als natuurgebied. Deze natte gronden accentueren de aanwezigheid van de breuk en de speciale geohydrologische omstandigheden. De zijtakken van de Leijgraaf die daar dwars opstaan zijn natuurvriendelijk ingericht. Daar waar deze de wijstgronden passeren is het peil opgestuwd, zodat de wijstgronden niet worden ontwaterd. Ten aanzien van recreatie en toerisme is met name Hemelrijk als regionale trekker van belang.

We zien een paar clusters met intensieve veehouderijbedrijven, waarvan een aantal bedrijven uit de varkensvrije zone komt en uit de nabijheid van natuurgebieden. Ook uit de randen van enkele dorpen zijn bedrijven verplaatst. Als we goed kijken zien we deze bedrijven liggen. Zij zijn mooi in het landschap ingepast, terwijl dit toch grote bedrijven zijn. Zo is langs de Middenpeelweg een modern landbouwgebied ontstaan. Hier ligt een aantal clusters van intensieve veehouderijbedrijven met alle noodzakelijke voorzieningen (zoals mestbewerking). De reconstructiecommissie heeft bij het ontwerp in 2002 nadrukkelijk rekening gehouden met de aanwezige functies en waarden van het gebied. Hierdoor is er sprake van een goed functionerend gebied voor de landbouw (clustering intensieve veehouderij biedt schaalvoordelen), landschap (duidelijke oost-west lijnen in het landschap), water (het water wordt op de waterscheiding vastgehouden en de wijstgronden zijn in het landschap zichtbaar) en natuur (door het aanbrengen van beplantingen is het gebied aantrekkelijker worden voor struweelvogels en is er sprake van een goed werkend ecologisch netwerk). De recreatieve en toeristische activiteiten zijn gekoppeld aan het thema moderne landbouw.

Ook in de overige delen van het gebied is sprake van moderne landbouw die nadrukkelijk rekening houden met de kwaliteiten van de omgeving. Een aantal gebieden is speciaal ingericht om aan de eisen van de moderne landbouw te kunnen voldoen. Een duidelijk voorbeeld is de boom- en sierteelt, waarvoor de inrichting van een aantal gebieden op de oeverwal en bij Haps is verbeterd. Ook de glastuinbouw (duidelijk zichtbaar vanuit de luchtballon!) bij Veghel en Boekel en de champignonteelt bij Boekel hebben een duidelijke plaats in het landschap gekregen.

De Maas is prominent in het landschap herkenbaar. In de omgeving van Grave zijn twee gebieden ingericht als waterbergingsgebied voor de Maas. Hoewel het nog niet is voorgekomen kan bij hoog water in de Maas hier water tijdelijk worden opgevangen. Er zijn duidelijke afspraken met de eigenaren van de gronden gemaakt over de vergoeding van eventuele schade. De ontbrekende delen in de maasheggenstructuur op het

rivierterras zijn aangevuld. Daarnaast heeft een aantal beken dat uitmondt in de Maas hun natuurlijke loop teruggekregen. In het gebied komen struwelen, rietmoerassen, ruigten en bloemrijke graslanden met koeien naast elkaar voor. Het gebied is aantrekkelijk voor een rustige lange wandeling of fietstocht in de uiterwaarden. Daarnaast zijn de Kraaijenbergse Plassen uitgegroeid tot een belangrijk toeristisch-recreatief attractiepunt. Ook op een aantal andere plaatsen, zoals bij de Maashorst, Overloon en St. Anthonis zien we concentratiepunten van recreanten. Dit zijn de groene poorten, waar mensen iets kunnen nuttigen, van de auto op (een gehuurde) fiets kunnen stappen, waar een speeltuin of bos is voor de kinderen en waar informatie over het gebied verkrijgbaar is. Een stukje van deze groene poorten af zijn minder mensen te zien, wat erop duidt dat de groene poorten duidelijk het bezoek reguleren. Opvallend is ook dat de kampeer- en bungalowbedrijven beter ten opzichte van de kwetsbare natuur zijn gezoneerd. De bedrijven hebben weliswaar meer ruimte gekregen voor de door recreant gevraagde kwaliteitsverbetering, maar het is veel groener aangekleed. De goede kijker kan zien dat er in het hele gebied goede routestructuren zijn om te wandelen, fietsen, paardrijden, skaten en kanoën. Aan de routes liggen leuke authentieke boerderijtjes, waarvan er enkele als overnachtingsmogelijkheid zijn ingericht. Bij een aantal kernen bevindt zich fraai ingerichte uitloopegebieden.

4.1.4 Thematische uitwerking

Landbouw

De landbouw is economisch rendabel en duurzaam. De verscheidenheid binnen de landbouw is gegroeid. Het aantal landbouwbedrijven is meer dan gehalveerd ten opzichte van 2000. De resterende bedrijven zijn gemiddeld veel groter geworden. Het aantal verbrede 'plattelandsbedrijven' is toegenomen.

De landbouw voorziet de samenleving niet alleen van voedsel maar ook van steeds meer andere producten en diensten. Het beheer van natuur en landschap heeft een belangrijke plaats gekregen.

Een deel van de bedrijven heeft gekozen om zich volledig op landbouwactiviteiten te oriënteren. Deze bedrijven produceren kwaliteitsproducten voor de wereldmarkt, wat met schaalvergroting gepaard is gegaan. De groei van deze bedrijven heeft door een goede inpassing en locatiekeuze geen belangrijke negatieve effecten gehad op de omgeving.

Een toenemend aantal bedrijven heeft zich op de regionale markt gericht met kwaliteitsproducten. Veel bedrijven produceren naast agrarische producten ook niet-agrarische producten, vooral op het terrein van natuur en landschap, recreatie en toerisme en zorg. Ze verdienen op hun 'plattelandsbedrijf' een goede boterham. Door omschakeling, overnames en verplaatsing is de agrarische productie steeds beter afgestemd op de eisen en mogelijkheden die de omgeving biedt. In kwetsbare gebieden vinden vooral extensieve vormen van grondgebonden landbouw plaats.

De grondgebonden landbouw is de belangrijkste ruimtegebruiker en beheerder van het landelijk gebied. De veedichtheid per hectare is in overeenstemming met de eisen die de ondergrond stelt. Er lopen nog steeds koeien in de wei.

In de minder kwetsbare gebieden blijft de intensieve veehouderij bestaan en ontwikkelt zich binnen de randvoorwaarden die het beleid stelt. In en in de nabijheid van kwetsbare natuurgebieden en kernen is de intensieve veehouderij als gevolg van beperkende wet- en regelgeving voor een belangrijk deel verdwenen. Een deel van de bedrijven is verplaatst naar duurzame (project)locaties en veeverdichtingsgebieden.

Recreatie en toerisme

Het gebied ontwikkelt zich steeds verder als hoogwaardige recreatieplek voor mensen van binnen en buiten het gebied. De bewoners van Peel en Maas profiteren hier optimaal van door het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten op dit gebied. De natuur, de cultuurhistorische waarden, de steden, de dorpen en het afwisselende landschap maken het gebied aantrekkelijk voor kortere vakanties en dagtripjes. Door verbreding en een grotere variatie in de kwaliteit van het aanbod is een geleidelijke, maar gestage, groei van recreatie en toerisme in het gebied bereikt die de draagkracht niet overschrijdt. Het aantal overnachtingen groeit, vooral door de toegenomen kwaliteit en diversiteit van de verblijfsrecreatieve voorzieningen. De groei staat primair in dienst van een betere kwaliteit. Deze kwaliteitsverbetering heeft soms extra ruimteclaims met zich meegebracht.

Wonen, werken en leefbaarheid

Peel en Maas is een gebied waar het goed wonen is. De eerder beschreven kwaliteiten van het gebied en de verdere ontwikkeling daarvan dragen hiertoe in hoge mate bij. Met name in de stedelijke regio Uden-Veghel neemt de verstedelijking binnen de daarvoor aangewezen gebieden verder toe. Het open beekdal van de Leijgraaf is echter gevrijwaard van verstedelijking. Daarnaast is tussen Uden en Boekel een kwalitatief hoogwaardig woon-werklandschap ontstaan.

Water en bodem

In 2015 voldoet de kwaliteit van water en bodem aan de geldende normen. De belangrijkste milieuproblemen zijn opgelost. Enkele milieuproblemen, zoals de doorslag van fosfaat en de stikstofbelasting (depositie) zijn nog niet volledig opgelost maar wel beheersbaar geworden (problemen worden niet groter, de oplossing komt in zicht). Het watersysteem heeft zijn natuurlijke karakter voor een deel weer terug. Het betreft hier met name de waardevolle beeksystemen (deelstroomgebieden), die ook als belangrijke ecologische dragers voor het gebied functioneren. Natuurlijke ruimtelijke oplossingen hebben een voorkeur gekregen boven technische oplossingen. Van geval tot geval is bekeken welke oplossing het beste zou voldoen in die bepaalde situatie. Hierbij is rekening gehouden met de functies die het gebied heeft of moet vervullen. Gelet op de invloed die water (grond- en oppervlaktewater) heeft op grotere afstand, zijn (deel)stroomgebieden mede gebruikt als basis voor de ruimtelijke planning. Ter voorkoming van wateroverlast zijn in drogere gebieden maatregelen getroffen om water langer in de grond vast te houden. Verder zijn retentiegebieden ingericht waarin, bij hele hoge afvoeren op de beken en rivieren, water tijdelijk wordt geparkeerd. Tegelijkertijd is de verdroging van natuurgebieden bestreden. De resterende

drinkwaterwinningen in het gebied zijn ingepast. Het grondwater in de waterwingebieden en daarmee het gewonnen drinkwater is en blijft van goede kwaliteit.

Stank en ammoniak

De stankhinder is tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht. Er zijn geen ernstig stankgehinderden meer. De uitstoot van ammoniak en andere verzurende stoffen door landbouw, maar ook door verkeer, industrie en huishoudens, is drastisch teruggebracht. Door wet- en regelgeving en aanvullende maatregelen is de hoge lokale emissie en depositie vanuit de landbouw op kwetsbare natuurgebieden aanmerkelijk teruggebracht. Woonconcentraties in het landelijke gebied en kwetsbare natuurgebieden ondervinden geen wezenlijke hinder meer van geluid en licht. Verontreinigde locaties zijn gesaneerd of verontreinigingen zijn onder controle en in overeenstemming met de functie die het gebied heeft.

Natuur

De kwaliteit van natuur is sterk verbeterd als gevolg van de verbetering van de kwaliteit van water, bodem, lucht en een betere inrichting en beheer. Grotere en waardevolle gebieden, zoals de regionale natuur- en landschapseenheden de Maasvallei, Maashorst en de Stippelberg, zijn geheel gerealiseerd en hebben een inrichting die op de aldaar gewenste natuurwaarden is afgestemd. Alle verbindingszones zijn in goed overleg met de aanliggende eigenaren op vrijwillige basis gerealiseerd en ingericht. In enkele gevallen is in goed overleg een alternatieve oplossing gevonden voor het bereiken van de gewenste natuurdoelen.

Landschap en cultuurhistorie

Ook buiten de ecologische hoofdstructuur ontwikkelen natuur en landschap zich in positieve zin. De toegenomen belangstelling voor aanleg, beheer en onderhoud van kleinere landschapselementen draagt daartoe zeker bij.

Bij het beheer werken particulieren, samenwerkende agrariërs en terreinbeherende instanties op goede en zakelijke wijze samen. De vergoedingen voor het beheer en onderhoud staan in goede verhouding tot de te maken kosten.

De karakteristieke landschappen van Peel en Maas, zoals de uiterwaarden met de maasheggen, de oeverwallen, de landgoederen, de bosgordel op de overgang tussen de Peelhorst en de Venlo Slenk, het open jonge ontginningenlandschap langs de Midden-Peelweg en de beekdalen zijn behouden en waar nodig hersteld. Ze worden goed beheerd. Naast behoud en herstel van waardevolle landschappen zijn en worden er op veel plaatsen nieuwe functies ontwikkeld.

De verwevenheid van functies in een aantal gebieden in Peel en Maas is een belangrijk element in de waardering die het gebied krijgt. De verwevenheid is behouden doordat traditionele gebruiksvormen op goede wijze gecombineerd zijn met nieuwe gebruiksvormen.

Enkele van de recreatief aantrekkelijke kenmerken van Peel en Maas zijn de karakteristieke, cultuurhistorisch vaak waardevolle gebouwen (boerderijen, huizen, bedrijfsgebouwen, molens etc.) uit verschillende perioden. Deze gebouwen zijn dankzij

een grote betrokkenheid van de bevolking bij het gebied goed bewaard gebleven. Een deel van deze bebouwing heeft nog zijn oorspronkelijke functie, daarnaast worden veel gebouwen gebruikt als burgerwoning of voor kleinschalige bedrijvigheid (ambachtelijk maar ook modern, ICT, etc.).

Een van de weinige oost-west structuren in dit gebied wordt gevormd door de resten van de oude spoorlijn tussen Vladiwostoc en Londen (het Duitse lijntje). Het traject van de Maas tot aan Veghel is nog in het landschap herkenbaar aan het dijklichaam. Deze oude spoorlijn is vooral vanuit ecologisch, toeristisch en cultuurhistorisch oogpunt waardevol. Delen van deze spoordijk zijn opgenomen in fiets- en wandelroutes. Overige delen zijn niet toegankelijk in verband met de kwetsbare natuurwaarden ten aanzien van vegetatie, vlinders, insecten en vogels.

Op veel plekken zijn de lagen van de verschillende tijdsperioden uit het verleden nog duidelijk zichtbaar in het landschap. In 2015 is de afleesbaarheid van deze historische gelaagdheid verder versterkt en is het culturele erfgoed duidelijk herkenbaar. Het heeft als inspiratiebron voor diverse ruimtelijke ontwikkelingen gediend.

4.2 Alternatieven

4.2.1 Voorwaarden waaraan alternatieven moeten voldoen

In het algemeen geldt dat alternatieven in een Milieueffectrapport realistisch, herkenbaar en onderling voldoende onderscheidend dienen te zijn. Elk alternatief dient aan te geven op welke wijze het antwoord geeft op de (belangrijkste) kernvragen en variatie-elementen uit de integrale planvorming en doelstellingen zoals beschreven in hoofdstuk 3. Om een heldere effectbepaling te kunnen uitvoeren dient duidelijk te zijn welk pakket maatregelen ingezet wordt en welke fysieke ruimtelijke condities geschapen worden.

Elk alternatief dient te voldoen aan de eisen van de Reconstructiewet. Dit betekent ondermeer dat elk alternatief een uitgewerkte integrale zonering (landbouwonwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden) en varkensvrije zones dient te bevatten.

Deze zonering (op schaal 1:35.000) zal in het ontwerp-reconstructieplan worden opgenomen. Een belangrijke opgave is het zoeken naar een optimale integrale zonering van functies en waarden, waarbij oplossingen voor de ene functie geen onoplosbare knelpunten voor andere functies mogen opleveren. Belangrijke potentiële vernieuwingsmogelijkheden en kernkeuzes, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheden voor grootschalige en/of industrieel opgezette nieuwe vormen van intensieve veehouderij of het realiseren van waterbergingsgebieden, zullen in het te doorlopen traject worden afgewogen.

Het reconstructieplan is een globaal plan. Dit betekent dat het MER vooral dienst zal doen als hulpmiddel bij besluitvorming over kernkwesties en ruimtelijke zonering. Gedetailleerde invulling zal plaats vinden via uitwerkingsplannen en bestemmingsplanwijzigingen. De alternatieven dienen aan te sluiten bij het beoogde abstractieniveau.

4.2.2 Van streefbeeld naar alternatieven

Het streefbeeld geeft aan hoe de gewenste toekomst er uit ziet. Met het op te stellen Reconstructieplan/MER wordt de weg uitgestippeld hoe dit streefbeeld gerealiseerd kan worden. Er zijn verschillende wegen die leiden naar het beoogd eindresultaat. Ook het antwoord op de vraag hoe ver we komen in de eerste jaren, en welke onderdelen als eerste aangepakt worden zal daarbij helder moeten worden. Natuurlijk bepalen de financiële middelen in sterke mate het traject.

Het Reconstructieplan en bijbehorend uitvoeringsprogramma wordt elke 4 jaar tegen het licht gehouden en zo nodig bijgesteld. In de praktijk zullen niet alle ambities in de eerste 4-jaar gehaald kunnen worden. Veel ambities uit het streefbeeld zijn als het ware gefaseerd en zullen later in het traject worden uitgevoerd. Wel is het van belang dat er bij de uitvoering een balans gevonden wordt tussen de verschillende belangen op het Brabantse platteland.

4.2.3 Afleiding van de alternatieven op hoofdlijnen

In theorie is een groot aantal variatiemogelijkheden denkbaar. Bij het formuleren van de alternatieven is op hoofdlijnen nagegaan welke variatiemogelijkheden en -vrijheden cruciaal en het meest bepalend zijn voor het keuzeproces. In deze startnotitie wordt een voorzet gepresenteerd voor te hanteren alternatieven die passen binnen de bandbreedte van de visie en het streefbeeld. Meest onderscheidende variatiefactor daarbij is het ambitieniveau dat met het reconstructieplan gerealiseerd kan worden in 12 jaar tijd. Getracht wordt stapsgewijs toe te werken naar een drietal helder afgebakende en realistische alternatieven (naast het nulalternatief dat dienst doet als referentiekader). Het gaat hierbij vooral om verschillende niveaus van ambitie waarop een plan uitgewerkt kan worden. In overleg met de streek zal dit proces verder ingevuld worden. Hiernaast bestaat de mogelijkheid om echte dilemma's die de streek onderzocht wil hebben (bijvoorbeeld spreiding of concentratie van bepaalde functies) apart mee te nemen (tweede dimensie in de alternatiefontwikkeling). Van deze dilemma's (gewenste variatieaspecten) zal bezien worden of ze toegedeeld kunnen worden naar de ambitieniveaus dan wel apart als variant (subalternatief) in beschouwing worden genomen. Te denken valt aan verschillen in belangen en thematische accenten of maatregelenpakketten.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste onderscheidende aspecten voor de drie alternatieven. De tabel geeft een indicatie van het relatieve ambitieniveau per alternatief. Alternatief 3 kent het hoogste ambitieniveau en komt het dichtst en snelst in de buurt van het streefbeeld. Alternatief 2 en 1 kennen respectievelijk een middelhoog en vrij hoog ambitieniveau.

Tabel 4.1: Onderscheidende factoren voor de alternatieven

	Niveau van ambitie (en van benodigde middelen)		
	Middel hoog ambitieniveau, maatregelen en doelen met hoge prioriteit en kansen	Vrij hoog ambitieniveau	Hoog ambitieniveau
Onderscheidende Factoren	Alternatief 1	Alternatief 2	Alternatief 3
Mate van ingrijpen	Alleen prioritaire gebieden en kansen	Bereiken belangrijkste doelen	Hoog doelbereik
Mate van functiecombinaties/meervoudig grondgebruik	Weinig verandering in de huidige functiecombinaties	Vrij veel extra functiecombinaties	Veel extra functiecombinaties
Recreatie, wonen, werken en leefklimaat (sociaal-economische vitaliteit)	Middelhoog ambitieniveau	Vrij hoog ambitieniveau	Hoog ambitieniveau
Bodem, Water en Lucht, (omgevingskwaliteit)	Middelhoog ambitieniveau	Vrij hoog ambitieniveau	Hoog ambitieniveau
Natuur en Landschap (omgevingskwaliteit)	Middelhoog ambitieniveau	Vrij hoog ambitieniveau	Hoog ambitieniveau
Sturing en scheppen voorwaarden locaties intensieve veehouderij	Weinig sturing	Vrij veel sturing	Veel sturing

Het 'oplopende ambitieniveau' heeft primair betrekking op de mate van ingrijpendheid van maatregelen in enerzijds de sociaal-economische vitaliteit en anderzijds het rendement die dat oplevert voor de omgevingskwaliteit. Uit het schema blijkt ook dat naarmate het ambitieniveau hoger is, de mate van ingrijpen in het gebied groter is (onderscheidende factor 'mate van ingrijpen'). Bovendien is er dan een grotere noodzaak tot het bedenken en uitvoeren van functiecombinaties op dezelfde hectare grond. Bijvoorbeeld combinaties tussen waterberging, natuur, landbouw en/of recreatie. Dit is uitgedrukt in de onderscheidende factor 'mate van functiecombinaties/meervoudig grondgebruik'. Bij ieder van de alternatieven dient zo veel mogelijk inzicht te worden gegeven in de realiseringsstrategie en prioritering. Bij het ontwikkelen van de alternatieven zal een systeembenadering als uitgangspunt gehanteerd worden. Een systeembenadering gaat uit van de samenhang tussen bodem, grond-, en oppervlaktewater in historisch perspectief en beschrijft de relaties met natuur en landschap.

Op basis hiervan kan een (duurzaam) raamwerk worden gedefinieerd waarin de natuur(kernen), de EHS, de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, alsmede de waterbelangen een plaats kunnen krijgen. Dit raamwerk vormt de basis waarbinnen een lange termijnproces op gang kan komen waarin per gebied de accenten op landbouw (inclusief werkgelegenheid) of natuur (inclusief waterwinning) verder worden ontwikkeld en versterkt.

De drie alternatieven hebben een werknaam meegekregen, als metafoor voor het karakter en het ambitieniveau:

- Alternatief 1: **'Onderhouden'**. Dit komt overeen met bijvoorbeeld het vervangen van de rotte kozijnen in een huis, waarbij meteen de raamindeling iets veranderd wordt. Of met het plaatsen van een nieuwe keuken en nieuwe badkamer, met een iets andere indeling, maar in dezelfde ruimte.
- Alternatief 2: **'Renoveren'**. In dit alternatief kan de bestemming van de kamers in het huis incidenteel wijzigen, bijvoorbeeld de keuken of de badkamer op een andere plek in het huis. Het uiterlijk en de vorm van het huis zullen slechts plaatselijk wijzigen.
- Alternatief 3: **'Verbouwen'**. De indeling, vorm en het uiterlijk van het huis zullen meer wijzigen dan bij alternatief 2.

Bij al deze alternatieven is het natuurlijk mogelijk om karakteristieke delen, eigenschappen en structuren van het huis te behouden, te versterken en aan te vullen. Of om een nieuwe moderne aanbouw te plegen die juist goed harmoniceert met het bestaande (bijvoorbeeld goed ontworpen en ingepaste duurzame (project)locaties voor intensieve veehouderij, een natuurlijk ingerichte waterbergingslocatie, of nieuw vormgegeven beekdalen).

Belangrijke vragen bij de beoordeling van de alternatieven in het Reconstructieplan/MER zullen dan zijn in welke mate zij de gebruiksmogelijkheden, de vormgeving en het woongenot van het huis verbeteren of verslechteren ten opzichte van de huidige situatie maar ook ten opzichte van de mate waarin tegemoet te komen is aan toekomstige wooneisen (lees visie en doelstellingen), mede in relatie tot de kosten. Overigens kunnen er ook opbrengsten zijn in de zin van lagere stookkosten (betere isolatie, zuiniger ketel), hogere verhuurprijs, efficiënter werken in de werkkamer van het huis. Vertaald naar de reconstructie gaat het dan bijvoorbeeld om voordelen in de zin van duurzame kansen voor de landbouw en recreatie, minder kans op ongecontroleerde overstromingen, een betere natuurkwaliteit, ruimtelijke- en landschapskwaliteit en leefbaarheid.

4.2.4 Korte beschrijving van de onderscheiden alternatieven

Het nulalternatief

Het nulalternatief bevat de huidige situatie en autonome ontwikkeling (zoals beschreven in hoofdstuk 2) ofwel het gaat uit van de ontwikkeling van het gebied zonder de aanwezigheid van reconstructie. Dit alternatief zal dienst doen als referentiekader voor het beschrijven en het beoordelen van de effecten van de verschillende alternatieven. Zodoende wordt duidelijk welke voor- en nadelen elk alternatief heeft ten opzichte van de situatie waarin de reconstructie achterwege blijft. Het is wenselijk, mede gezien de snelle ontwikkelingen in de economie, een zo actueel mogelijk beeld van de huidige situatie en autonome ontwikkeling te beschrijven. Per aspect zal in het MER worden aangegeven welke peildatum hierbij is gehanteerd. Dit is mede afhankelijk van de beschikbaarheid van gegevens. Gedurende de MER-fase zullen, om misverstanden te voorkomen, geen nieuwe aanpassingen/bijstellingen van het referentiekader worden doorgevoerd. Alle ontwikkelingen die al opgestart zijn onder het regime van de reconstructie (bijvoorbeeld ruimte-voor-ruimte locaties) zullen beschouwd worden als onderdeel van het initiatief in alle 3 de alternatieven. Het contrast tussen huidige

situatie/ autonome ontwikkeling en initiatief wordt daarmee gemaximaliseerd en helder gehouden.

Alternatief 1: "Onderhouden"

Alternatief 1 gaat uit van de autonome ontwikkeling, aangevuld met het bijsturen van de meest basale zaken, zoals sobere realisatie van ecologische verbindingzones (en geen robuuste verbindingen), niet meer dan minimaal noodzakelijke maatregelen bij drinkwaterwinningen en maatregelen voor wateren van het Hoogste Ecologische Niveau. In dit alternatief gebeurt weinig extra aan het sturen van en scheppen van ruimtelijke voorwaarden voor de intensieve veehouderij. Alternatief 1 kenmerkt zich in het stellen van prioriteiten naar plaats en tijd.

Natuurparels en prioritaire natuurgebieden worden verder ingevuld volgens de aangegeven ecologische hoofdstructuur en worden geleidelijk gerealiseerd. Kansen worden aangegrepen op plekken waar ze zich voordoen. In de prioritaire gebieden wordt gestreefd naar een verbetering van de voor het gebied typerende natuurdoeltypen. In prioritaire gebieden worden de belangrijkste doelstellingen gehaald op het gebied van herstel van natuurlijke beeksystemen, waterkwaliteit, verdroging, vermessing en verzuring. Waterretentiegebieden worden van geval tot geval begrensd en ingericht.

Zoneringen (bijvoorbeeld de ammoniakzonering en veterinaire zones) worden ruimtelijk vastgelegd en de aan de zonering gebonden consequenties worden doorgevoerd. De vastgelegde ontwikkelingen in het provinciaal natuurbeleid en waterbeleid ten aanzien van bijvoorbeeld Ecologische hoofdstructuur, natuurontwikkelingsgebieden, ecologische verbindingzones en waterretentiegebieden gaan door. De intensieve veehouderij verdwijnt meer en meer uit deze gebieden en krijgt beperkingen opgelegd in de zones rondom deze gebieden.

Het landschap en de recreatieve aantrekkelijkheid zullen geleidelijk veranderen op basis van vooral autonome ontwikkelingen.

Een deel van de veehouderijbedrijven zal een andere locatie zoeken als de omgeving verdere groei uitsluit. Hervestiging zal plaatsvinden op duurzame (project)locaties en het aandeel landbouwonwikkelingsgebied zal relatief groot zijn. De te verwachten (opgelegde) dierwelzijnsbevorderende maatregelen en milieumaatregelen worden doorgevoerd. De voorgenomen ontwikkelingen van de ammoniakwetgeving worden eveneens gevolgd. De intensieve veehouderij kan niet meer op elke plek zonder meer voortgezet worden. Het uitplaatsen van bedrijven gebeurt in dit alternatief met geringe specifieke ruimtelijke sturingsmaatregelen. Verplaatsingen en grondverwerving vinden plaats op vrijwillige basis. Er is aandacht voor activiteiten en projecten die nieuwe economische dragers en verbrede landbouw genereren, gericht op behoud van de leefbaarheid in de kleine kernen.

Alternatief 2: "Renoveren"

Alternatief 2 heeft al een beduidend hoger ambitieniveau, zowel voor de sociaal-economische vitaliteit als voor de omgevingskwaliteit. Het gaat bijvoorbeeld om een ruimere invulling van de ecologische verbindingzones en maatregelen in meer belangrijke stroomgebieden en drinkwaterwingebieden, meer reservering van ruimte voor waterberging. Daarnaast bijvoorbeeld om het scheppen van goede ruimtelijke voorwaarden voor de intensieve veehouderij.

Omdat het ambitieniveau hoger ligt dan in alternatief 1 is er meer sturing nodig om dit te bereiken.

De EHS-doelstelling wordt gerealiseerd. De intensieve veehouderij verdwijnt uit de EHS en wordt beperkt in de zone rondom deze gebieden. Gewenste natuurdoeltypen worden gerealiseerd, waarvoor extra beschermingsgebieden noodzakelijk zijn. Parels en prioritaire gebieden van de Ecologische hoofdstructuur worden versneld ontwikkeld. Natuurlijke beeksystemen worden heringericht. De intensieve veehouderij krijgt beperkingen opgelegd in de zones rondom deze gebieden. Hier wordt sterk aangestuurd op verplaatsing en zonering. Dit alternatief richt zich op herstel en ontwikkeling van de natuurwaarden van de belangrijkste deelstroomgebieden. In de natuurgebieden worden uiteindelijk alle kwalitatieve doelstellingen gehaald op het gebied van waterkwaliteit, verdroging, vermesting en verzuring. Waterretentiegebieden worden begrensd en ingericht. Waar mogelijk wordt dit gekoppeld met beekherstel.

De intensieve veehouderij zal zich meer ontwikkelen op duurzame (project)locaties. De vrijkomende ruimte is te benutten voor verweving van rundveehouderij met natuur en landschappelijk waardevolle structuren. Burgerwoningen en nieuwe bedrijfsactiviteiten worden zorgvuldig ingepast en dragen bij aan het herstel van ruimtelijke structuren en patronen. In de verwevings- en extensiveringsgebieden zal het meervoudig grondgebruik toenemen met grotere kansen voor verbreding van landbouwbedrijven. De toenemende ruimtelijke- en landschapskwaliteit biedt extra kansen voor met name recreatie en toerisme. Er is ruime aandacht voor activiteiten en projecten die nieuwe economische dragers en verbrede landbouw genereren, gericht op behoud en versterking van de leefbaarheid in de kleine kernen.

Alternatief 3: "Verbouwen"

Alternatief 3 heeft een nog hoger ambitieniveau voor met name de omgevingskwaliteit. Dit betekent bijvoorbeeld het beschermen van nog meer stroomgebieden, beschermingszones rond natte natuurgebieden en in intrekgebieden van drinkwaterwinningen. Dit alternatief geeft een volwaardige invulling aan de Robuuste Verbindingszones. In dit alternatief vindt de sterkste sturing plaats op het scheppen van ruimtelijke voorwaarden voor de intensieve veehouderij, bijvoorbeeld ook met projectvestigingslocaties (meerdere bedrijven bij elkaar op één locatie).

De hele EHS-doelstelling wordt gerealiseerd alsmede de ontwikkeling van robuuste verbindingzones. De intensieve veehouderij verdwijnt uit deze gebieden. Parels en

prioritaire gebieden van de Ecologische hoofdstructuur worden versneld gerealiseerd en extra beschermd. Dit alternatief sluit nauw aan bij de watersysteembenadering. Kansrijke gebieden met kwaliteiten en natuurwaarden die aansluiten bij de watersysteemgebieden en patronen worden hiervoor ruimschoots benut. Herstel van natuurlijke beeksystemen is gericht op alle wateren van het Hoogste Ecologische Niveau en met Specifiek Ecologische Doelstelling. In de natuurgebieden worden uiteindelijk alle kwalitatieve doelstellingen gehaald op het gebied van waterkwaliteit, verdroging, vermesting en verzuring. Waterretentiegebieden worden gekoppeld met beekherstel, begrensd en ingericht op de meest natuurlijke locaties.

De intensieve veehouderij ontwikkelt zich op duurzame (project)locaties in een relatief bescheiden oppervlakte landbouwontwikkelingsgebieden. Vrijkomende ruimte wordt benut voor verweving van extensieve rundveehouderij met natuur en landschappelijke elementen en structuren. In het relatief grote aandeel verwevings- en extensiveringsgebied zal het meervoudig grondgebruik nog verder toenemen. Dit biedt samen met de toenemende landschapskwaliteit ruime kansen voor verbreding van landbouwbedrijven, wonen en recreatie en toerisme. Activiteiten en projecten die nieuwe economische dragers en verbrede landbouw genereren worden in ruime mate gestimuleerd. Dit om de leefbaarheid in kleine kernen te versterken.

Meest Milieuvriendelijke Alternatief

De Wet Milieubeheer schrijft voor dat in een Milieueffectrapport het alternatief wordt beschreven dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen toepast of combineert. Dit wordt het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) genoemd.

In het Milieueffectrapport wordt onderzocht welke (realistische) alternatieven en varianten (of onderdelen daarvan) de minst schadelijke milieugevolgen hebben en/of de beste verbeteringen inhouden voor milieu, natuur en landschap.

In het MMA moet het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop staan, tenzij op voorhand kan worden aangetoond dat het realiseren van deze doelstellingen in het onderhavige plangebied in de planperiode niet realistisch is. Dat betekent in ieder geval dat bij het MMA niet op voorhand wordt uitgegaan van het realiseren van getalsmatige doelen voor de landbouw.

Bij het uitwerken van het MMA wordt vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting, waarbij alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen gestructureerd in beschouwing worden genomen. Daarnaast valt te denken aan het uitvoeren van vergevorderde technische maatregelen om emissies verder te beperken dan is voorgeschreven op grond van (inter)nationaal beleid, het beschrijven van mogelijkheden om milieuvriendelijke vormen van landbouw en recreatie te bevorderen, aanvullende mogelijkheden om nieuwe natuurgebieden te creëren en (extra) middelen om verontreiniging van bodem, grondwater en luchtverontreiniging tegen te gaan.

Dit maatregelenpakket (voor zover reëel en haalbaar) wordt gecombineerd tot het MMA; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Het MMA zal worden ontwikkeld na het opstellen van de eerste (globale) effectbeschrijving en de (eerste) onderlinge vergelijking van de inrichtingsalternatieven. Het alternatief zal in het verdere traject steeds worden geoptimaliseerd.

Het ligt in de verwachting dat het alternatief met het zogenoemde hoogste ambitieniveau ook het meest ambitieus is in het realiseren van natuur- of milieudoelstellingen. Zeker is dit echter niet. Het MER zal hier uiteindelijk uitsluitsel over moeten geven. Om deze reden wordt niet op voorhand een MMA aangewezen. Wellicht kunnen terugvalopties worden benoemd (en ook op hun milieueffecten worden beoordeeld) op onderdelen waarvan de maatschappelijke en/of economische haalbaarheid onzeker is en die niet vanuit het bevoegd gezag beïnvloed of aangestuurd kunnen worden. Draagvlak in een reconstructiecommissie of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvoordelen buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een MMA.

5 Indicatie van te onderzoeken gevolgen

In het MER moeten de milieueffecten van de reconstructiealternatieven, inclusief bijbehorend maatregelenpakket, voorzieningen en zoneringen wettelijk verplicht beschreven worden. Uiteraard zal hierbij zowel ingegaan worden op de positieve alsook de negatieve milieueffecten. In dit hoofdstuk staat op hoofdlijnen beschreven hoe alle effecten worden onderzocht via effectbepalingen.

Reikwijdte

De effectbeschrijving zal zich niet beperken tot alleen de milieuaspecten. De reikwijdte van een Reconstructieplan/MER-studie als deze, vraagt om een meer integrale en strategische afweging van effecten. Het reconstructieproces heeft immers betrekking op een integrale ontwikkeling gericht op sociaal-economische vitaliteit en omgevingskwaliteit (ruimtelijke kwaliteit in combinatie met natuur- en milieukwaliteit). Om deze reden zullen ook effecten op de sociaal-economische aspecten als landbouw, recreatie en toerisme, wonen, werken, leefbaarheid en verkeersveiligheid in de effectbeoordeling worden meegenomen.

De doelstelling van het reconstructieproces is gericht op het bereiken van een verbeterde milieusituatie en structuur van het landelijke gebied. Per (milieu)sector zijn verschillende beleidsdoelen geformuleerd. In de effectbeschrijving dient inzichtelijk te worden of en in welke mate deze beleidsdoelen gehaald worden en of de beoogde milieuvoordelen ook daadwerkelijk optreden en in welke mate. Sommige beleidsdoelen worden in de alternatiefontwikkeling concreet gemaakt. Op basis van de milieueffecten kan vastgesteld worden of de beleidsdoelen op de juiste wijze zijn vertaald en welke neveneffecten optreden in een of meerdere andere (milieu)componenten.

Schaalniveau

Bij de beschrijving zal een schaalniveau gehanteerd worden dat relevant is voor het abstractieniveau waarop de verschillende alternatieven worden uitgewerkt.

De alternatieven worden interactief ontwikkeld in nauw overleg met de reconstructiecommissie. Het proces van planvorming en alternatiefontwikkeling loopt deels parallel aan de (eerste) effectbeschrijvingen en -bepalingen. Dit biedt de mogelijkheid om mitigerende en compenserende maatregelen op te nemen in de verdere uitwerking van de alternatieven. Dit iteratieve proces biedt de garantie dat inzicht ontstaat in het samenhangende geheel van maatregelen/voorzieningen in het reconstructieplan. De dan vastgestelde alternatieven -voldoende uitgewerkt voor het abstractieniveau waarop kernkeuzes gemaakt moeten worden- worden gebruikt als basis voor de effectbepaling.

Indeling beoordelingskader

Elk (milieu)aspect is verder onderverdeeld in deelaspecten (zie bijlage 4). Per deelaspect worden concrete criteria geformuleerd op basis waarvan de effecten worden beschreven en beoordeeld. Doelstelling hiervan is het MER toe te spitsen op die effecten die

essentieel zijn voor de besluitvorming. Indien uit inspraak op deze startnotitie blijkt dat er nog aanvullende belangrijke effecten over het hoofd zijn gezien (passend binnen het abstractieniveau van deze studie) zullen deze eveneens in het MER worden meegenomen.

Bij het bepalen van relevante effecten spelen verder de volgende karakteristieken een rol:

- De omvang en ernst van het te verwachten effect;
- De duur van het effect (permanente en tijdelijke effecten);
- De (on)omkeerbaarheid van een effect.

De effecten die het gevolg zijn van het reconstructieproces hebben te maken met de volgende milieuaspecten en deelaspecten:

Sociaal-economische vitaliteit

Landbouw: perspectief intensieve veehouderij vanuit milieu (stank, ammoniak) en ruimtelijke ordening, perspectief melkveehouderij, vergroten van veterinaire veiligheid, verbreding, biologische landbouw, duurzame productie, verbeteren ruimtelijke structuur, toegevoegde waarde van de landbouw.

Recreatie en toerisme: ontwikkelen toeristisch recreatieve voorzieningen, verbeteren ruimtelijke structuur, vergroten recreatieve belevingswaarde van het landelijk gebied.

Sociaal-economische structuur, Leefbaarheid en Verkeer en vervoer: diversificatie economische dragers, leefbaarheidsverbetering, fietsroutes en verkeersveiligheid.

Omgevingskwaliteit

Water en bodem: Ruimte voor de Rivier, regionale waterberging, grondwaterstand (GGOR), grondwaterkwaliteit, oppervlaktewaterkwaliteit, saneren ongezuiverde lozingen, beekherstel en bodemkwaliteit.

Stank en ammoniak: stank, ammoniak, geluid en licht.

Natuur: realisatie EHS, bescherming en buffering Vogelrichtlijn- en

Habitatrichtlijngebieden, en Natuurbeschermingswetgebieden, soortenbeleid, beheersovereenkomsten, bosaanleg, verstoring.

Landschap en cultuurhistorie: cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden, landschap.

Een voorlopig overzicht van het beoordelingskader inclusief beoordelingscriteria is opgenomen in bijlage 4.

De effecten zullen deels kwantitatief en deels kwalitatief bepaald worden. Als referentiesituatie geldt de huidige situatie inclusief autonome ontwikkeling. De criteriascores beogen een zo nauwkeurig mogelijke benadering te geven van de verwachte werkelijkheid, gericht op het kunnen maken van essentiële keuzen.

Watertoets

De Watertoets vormt tegenwoordig (sinds februari 2001) een standaardonderdeel van besluitvormingsprocessen over alle ruimtelijke plannen en besluiten met waterhuishoudkundige effecten. De Watertoets is ontwikkeld in het kader van de wateroverlast- en veiligheidsproblematiek (Commissie Waterbeheer 21^e eeuw) en dient te waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en evenwichtig worden meegenomen bij elk ruimtelijk relevant plan en besluiten van Rijks-, provinciale en gemeentelijke overheden. Daarbij geldt de plicht de (regionale) waterbeheerders formeel te betrekken bij de te maken afwegingen, ontwerpen en uitwerkingen en het formele besluit over goedkeuring.

Bij m.e.r.-plichtige initiatieven (zoals de vaststelling van een reconstructieplan) wordt het aspect water (in al zijn geledingen) uiteraard meegenomen in de alternatiefontwikkeling en effectbepaling (zie bijlage 4). Hiermee wordt tevens voldaan aan de inhoudelijke eisen die vanuit de watertoets geformuleerd kunnen worden. De regionale waterbeheerders zullen steeds formeel worden geïnformeerd en worden betrokken bij de (verdere) planvorming, uitwerking en effectbepaling. De betrokkenheid is verder (ook in het traject tot nu toe) ingevuld via regelmatige informatieverstrekking/afstemming en via participatie van de waterbeheerders in de regionale reconstructiecommissies. Op deze manier wordt voldaan aan alle eisen van de watertoets.

Habitat-toets

In het kader van de Europese Habitatrichtlijn dienen lidstaten speciale Habitatrichtlijngebieden in te stellen ter bescherming van habitats en soorten die voor de Europese Unie van belang zijn in stand te houden. Naast het aanwijzen van deze gebieden, dienen maatregelen genomen te worden om de kwaliteit van de leefgebieden van beschermde soorten niet te laten verslechteren en te zorgen dat er geen verstoring plaatsvindt, tenzij er dwingende redenen van groot openbaar belang aanwezig zijn. Optredende natuurschade dient in dat geval altijd gecompenseerd te worden zodanig dat de algehele samenhang van het Europees Ecologisch Netwerk (Natura 2000) in tact blijft. Dit betekent dat naast het treffen van instandhoudingsmaatregelen er ten aanzien van nieuwe planonderdelen of functiewijzigingen in en in de nabijheid van Habitatrichtlijngebieden getoetst moet worden of het plan significante gevolgen kan hebben. Indien er significante effecten te verwachten zijn dan zal er binnen het MER een zogenaamde 'passende beoordeling' plaats vinden (conform artikel 6 van de Habitatrichtlijn).

6 Procedure

In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op de opbouw van de procedure voor het Ontwerp-Reconstructieplan/MER en op de wijze waarop u kunt inspreken op deze startnotitie.

6.1 Ontwerp-Reconstructieplan/MER-procedure

De milieueffectrapportage (m.e.r.) is erop gericht bij het beslissen over activiteiten zoveel mogelijk duidelijkheid te geven over de mogelijke milieugevolgen van verschillende planalternatieven. De te volgen procedure is wettelijk vastgelegd. Uitgangspunt is daarbij integratie van de m.e.r.-procedure met de moederprocedure, hier dus de reconstructieplanprocedure. Er zijn verschillende hoofdfasen te onderscheiden: de voorfase, de m.e.r.- fase, de fase van inspraak en advies en de besluitvorming. Ook een evaluatie achteraf behoort tot de procedure. Tabel 6.1 geeft een overzicht van de hele procedure om te komen van startnotitie m.e.r. tot vastgesteld reconstructieplan.

Tabel 6.1: Overzicht van de procedure om te komen van startnotitie m.e.r. tot een vastgesteld reconstructieplan

MER fases	Reconstructiecommissie (RC)	Gedeputeerde Staten (GS)	Anderen
Opstellen startnotitie	Bespreken concept-startnotitie		
Startnotitie-fase		Vaststellen startnotitie	
		Publicatie startnotitie	
			Inspraak (4 weken na publicatie)
			Informatie-avond
			Advies-Richtlijnen Commissie m.e.r (9 weken na publicatie)
Richtlijnen		Vaststellen richtlijnen (binnen 4 weken + eventueel 8 weken na publicatie startnotitie)	
m.e.r. fase			
Opstellen MER		Bespreken concept Ontwerp-Reconstructieplan/MER	
	Indienen Ontwerp-Reconstructieplan/MER bij GS		
Aanvaarding MER		Aanvaarding Ontwerp-Reconstructieplan/MER	
Inspraak en advies			

MER fases	Reconstructiecommissie (RC)	Gedeputeerde Staten (GS)	Anderen
Inspraak MER		GS maakt Ontwerp-Reconstructieplan/MER bekend	
Advisering over het MER			Inspraak MER + Ontwerp-Reconstructieplan (4 weken)
Toetsing van het MER			Toetsing Ontwerp-Reconstructieplan/MER aan richtlijnen (advies) (5 weken)
Opstellen ontwerpplan	(Opstellen concept ontwerpplan – opdracht moet te zijner tijd nog verstrekt worden)	Provinciaal Bestuur stelt ontwerpplan op en vast (geeft vermoedelijk opdracht aan RC om advies over ontwerpplan uit te brengen)	
			Indienen bedenkingen (4 weken)
Vaststellen plan		Provinciaal Bestuur stelt plan vast (8 weken)	Goedkeuring door ministers (4 weken)

6.1.1 Startnotitie

Plannen voor activiteiten die m.e.r.-plichtig zijn, moeten door de initiatiefnemer bij het bevoegd gezag (in dit geval Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant) aangemeld worden. De aanmelding gebeurt met deze 'startnotitie'. Hierin staan de voorgenomen activiteiten beschreven: het doel, mogelijke alternatieven en de effecten en gevolgen voor het milieu. Verder staan in een overzicht de eerder genomen besluiten van overheidsorganen die betrekking hebben op de voorgenomen activiteiten. Het Bevoegd Gezag maakt het voornemen openbaar door publicatie van de startnotitie in de Staatscourant en in de dagbladen in de streek. Hiermee is de m.e.r.-procedure formeel van start gegaan.

Gedurende minimaal een maand kan iedereen die dat wil inspreken op de inhoud van het op te stellen MER. Het is niet de bedoeling dat de inspraak gebruikt wordt om bezwaren aan te dragen. De inspraak moet zich richten op de beschreven alternatieven, milieueffecten en op de doorwerking van reeds genomen en voorgenomen besluiten.

6.1.2 Advies-richtlijnen en richtlijnen

Voor het opstellen van de richtlijnen vragen de Gedeputeerde Staten advies aan de wettelijk adviseurs en aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (de Commissie m.e.r.). Binnen 9 weken na de bekendmaking brengt de Commissie m.e.r. advies uit. De Commissie m.e.r. betreft in haar advies de inspraakreacties en de adviezen van de wettelijk adviseur. Ook komt de Commissie m.e.r. op locatiebezoek om nader te worden geïnformeerd over de doelen, knelpunten en (alternatieve) oplossingen in het reconstructiegebied.

Het bevoegd gezag (de provincie Noord-Brabant) stelt binnen 4 weken na de officiële bekendmaking van de Commissie m.e.r. de richtlijnen vast (deze termijn kan met maximaal 8 weken verlengd worden). Bij de vaststelling wordt rekening gehouden met de inspraakreacties en adviezen.

Toetsing van het MER vindt plaats aan de hand van de gegeven richtlijnen. De richtlijnen moeten duidelijk maken hoe het MER toegespitst moet worden op de besluitvorming die later zal plaatsvinden. In de richtlijnen staat tevens beschreven welke alternatieven en welke milieugevolgen onderzocht moeten worden.

6.1.3 De m.e.r.-fase

Met de vastgestelde richtlijnen door GS kan de Reconstructiecommissie aan de slag gaan met het opstellen van het Ontwerp-Reconstructieplan/MER. De provincie heeft gevraagd het Milieueffectrapport in het Ontwerp-Reconstructieplan te integreren. Op die wijze worden van meerdere planalternatieven de milieueffecten in beeld gebracht, zodat onderbouwde keuzes tussen de planalternatieven te maken zijn. Dit moet op activiteitsniveau gebeuren. Volgens de reconstructiewet moet het reconstructieplan in elk geval bevatten (art. 11):

- een aanduiding van de meest gewenste ontwikkeling van het gebied ten aanzien van de aspecten ruimtelijke structuur, landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur, woon-, werk- en leefklimaat en economische structuur;
- een aanduiding van de maatregelen en voorzieningen ten aanzien van de meest gewenste ontwikkeling;
- een beschrijving van de te verwachten gevolgen van de maatregelen en voorzieningen voor de toestand van de aspecten ruimtelijke structuur, landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur, woon-, werk- en leefklimaat en economische structuur.

Met de m.e.r.-plichtige activiteiten worden aldus de maatregelen en voorzieningen in het kader van de gewenste ontwikkeling bedoeld. Daarvan moeten de milieueffecten worden bepaald. Bij een MER gaat het over een rapportage van milieueffecten, het gaat om gevolgen voor mensen (volks)gezondheid, natuur, landschap, cultuurhistorische monumenten, goederen, water, bodem en lucht en de onderlinge relaties. Naast de milieugevolgen worden ook de economische en sociale gevolgen beschreven.

Voordat het Ontwerp-Reconstructieplan/MER gepubliceerd wordt geeft GS een oordeel over de aanvaardbaarheid van het MER-deel van het Ontwerp-Reconstructieplan/MER. GS onderzoekt daarvoor of het aan alle eisen/richtlijnen voldoet. Als dit voldoende is, kan het in openbaarheid worden gebracht.

6.1.4 Inspraak en advies

De inspraak begint na de bekendmaking van het Ontwerp-Reconstructieplan/MER: elke belanghebbende kan in een aangegeven periode van minimaal een maand gebruik maken van het recht op meedenken. De wettelijk adviseurs geven het provinciaal bestuur raad

over het MER. De resultaten van de inspraak en advisering doet het provinciaal bestuur toekomen aan de Commissie m.e.r. die dit bij de toetsing van het MER moet betrekken.

De Commissie m.e.r. beoordeelt het MER op volledigheid en juistheid aan de wet, de uitvoeringsvoorschriften en de richtlijnen. Ook de resultaten van de inspraak en advisering worden bij de beoordeling betrokken. Dit toetsingsadvies wordt uiterlijk 5 weken na het verstrijken van de inspraaktermijn aangeboden aan het bevoegd gezag. Het advies betreft de kwaliteit en de inhoud van het MER en alle verzamelde informatie met betrekking tot mogelijke milieugevolgen. Of de voorgenomen activiteiten zelf wel of niet aanvaardbaar zijn is ter beoordeling van het bevoegd gezag.

6.1.5 Besluitvorming en opstellen (ontwerp)plan

In het Ontwerp-Reconstructieplan/MER staan meerdere alternatieven, het ontwerpplan bevat meestal geen alternatieven meer. Er moet dus bepaald worden welk alternatief of welke combinatie van alternatievelementen uit het Ontwerp-Reconstructieplan/MER in het ontwerpplan zullen worden uitgewerkt. De provincie geeft aan welk alternatief of alternatieven uitgewerkt moeten worden in het ontwerpplan. Het ontwerpplan wordt 4 weken ter inzage gelegd en in dezelfde periode kunnen bedenkingen (bezwaren) worden ingediend. Uiteindelijk stelt het provinciaal bestuur het reconstructieplan binnen 8 weken na de bezwarentermijn vast. Het reconstructieplan heeft dan nog goedkeuring van de ministers van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

6.2 Hoe kunt u inspreken?

Zoals u uit het bovenstaande hebt kunnen opmaken zijn er 2 momenten in de m.e.r.-procedure waarop u uw stem kunt laten horen:

1. Tijdens de ter visie legging van de startnotitie. Gedurende minimaal een maand kan iedereen die dat wil inspreken op de inhoud van het op te stellen Milieu Effect Rapport. Het is niet de bedoeling dat de inspraak gebruikt wordt om bezwaren aan te dragen. De inspraak moet zich richten op de beschreven alternatieven, milieueffecten en gevolgen en op de doorwerking van voorgenomen en reeds genomen besluiten. De startnotitie ligt onder andere ter inzage bij gemeentehuizen en het waterschapkantoor in uw gebied. Uw reacties kunnen schriftelijk ingeleverd worden bij de provincie Noord-Brabant.
2. Bij het gereedkomen van het Ontwerp-Reconstructieplan/MER worden door GS hoorzittingen en inspraakrondes georganiseerd. Aldaar kunt u reageren op de juistheid en volledigheid van het Ontwerp-Reconstructieplan/MER, de planalternatieven en de beschreven milieueffecten.

Communicatie met belanghebbenden kan op de volgende manieren plaatsvinden:

- Via vertegenwoordigers van de verschillende geledingen in de Reconstructiecommissie kunt u aandacht vragen voor uw belangen;
- Naar aanleiding van berichtgeving in onder andere nieuwsbrieven, persberichten, voorlichting en andere communicatieactiviteiten die de Reconstructiecommissie

ontwikkeld kunt u reageren. Uw reactie kunt u doorgeven aan het secretariaat van de Reconstructiecommissie.

Bijlage 1 Literatuur

De Bes, Van Nuland & Partners, 2002. Toeristisch-recreatieve visie Peel en Maas

Dienst Landelijk Gebied, 2001. Verkenningnotitie Peel en Maas landschap en cultuurhistorie

Dienst Landelijk Gebied, 2001. Verkenningnotitie natuur Peel en Maas

Dienst Landelijk Gebied, 2001. Verkenningnotitie toerisme en recreatie Peel en Maas

Gemeenten Uden en Veghel, 2001. StructuurvisiePlus Uden/Veghel

HX, 2001. Verkenningnotitie sociaal-economisch beleid

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2002. Structuurschema Groene Ruimte 2, deel 1, beleidsvoornemen van het kabinet

Ministeries van OCW, LNV, VROM en Verkeer en Waterstaat, 1999. Nota Belvedere. Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting

Provincie Noord-Brabant, 2001. Reconstructie aan zet. Koepelplan reconstructie concentratiegebieden

Provincie Noord-Brabant, 2001. Verkenningnotitie agrarisch stankbeleid reconstructiegebied de Peel en Maas

Provincie Noord-Brabant, 2001. Verkenningnotitie ammoniak de Peel en Maas

Provincie Noord-Brabant, 2001. Peel en Maas Verkenningnotitie Landbouw

Provincie Noord-Brabant, 2001. Peel en Maas Verkenningnotitie Stille en Duisternis

Provincie Noord-Brabant, 2001. Verkenning water en bodem de Peel en Maas

Provincie Noord-Brabant, 2002. Brabant in Balans. Streekplan Noord-Brabant 2002

Provincie Noord-Brabant, 2002. Eenheid door verscheidenheid (concept): deelgebieden Peel en Maas

Provincie Noord-Brabant, 2002. Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012

Provincie Noord-Brabant, 2000. Provinciaal Milieubeleidsplan

Provincie Noord-Brabant, 1999. Beleidsnota Glastuinbouw

Provincie Noord-Brabant, 2000. Beleidsnota Ondersteunende Voorzieningen

Provincie Noord-Brabant, 1998. Waterhuishoudingsplan 2 "Samen werken aan water"

Provincie Noord-Brabant, 1999. Brabant Contrastrijk. Ruimtelijke visie op de toekomst van Brabant

Provincie Noord-Brabant, 2001. Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie

Reconstructiewet concentratiegebieden, Wet van 31 januari 2002, houdende regels inzake de reconstructie van de concentratiegebieden

Sociaal-economisch platform i.s.m. HX, 2002. Versterking van de Sociale en Economische Structuur van het landelijke gebied in Noordoost-Brabant

Stuurgroep Land van Cuijk, 2001. StructuurvisiePlus Land van Cuijk

Bijlage 2 Verklaring begrippen en afkortingen

Alternatief	Eén van de mogelijke (sets) oplossingen in het kader van de milieueffectrapportage.
Archeologie	Wetenschap van oude historie op grond van bodemvondsten en opgravingen.
Autonome ontwikkeling	Ontwikkelingen, die optreden zonder dat één van de alternatieven wordt uitgevoerd.
Bevoegd gezag	De overheidsinstantie die bevoegd is het m.e.r.-plichtige besluit te nemen en die de m.e.r.-procedure organiseert.
Commissie m.e.r.	Onafhankelijke commissie die het bevoegd gezag adviseert over de richtlijnen voor de inhoud van het MER en de kwaliteit van het MER.
Compenserende maatregel	Maatregel waarbij in ruil voor het aanbrengen van milieuschade op de ene plaats vervangende waarden elders worden gecreëerd.
Depositie	Neerslag van stikstofverbindingen uit de lucht die met zuurstof atomen geoxideerd worden tot het sterke zuur HNO ₃ en aldus leiden tot verzuring.
Emissie	Het in de lucht brengen van stikstofverbindingen (meestal ammoniakgas)
Ecologische hoofdstructuur (EHS)	Uitbouwen samenhangend netwerk van de belangrijkste natuurgebieden.
Geomorfologie	Wetenschap die de natuurlijke vorm van het landschap bestudeert, zoals die ontstaan is door geologische processen en eventueel beïnvloed is door menselijk handelen.
Gradiënt	Verloop in de ruimte, bijvoorbeeld van nat naar droog, van hoog naar laag of van voedselrijk naar voedselarm.
Groen-blauwe dooradering	Groen-blauwe dooradering is een vlechtwerk van landschapselementen (watergangen met oevers, moerasjes en poelen, brede bermen, kleine bosperceeltjes en paden) in het agrarisch cultuurlandschap
Gve	Grootvee eenheid (gve) is een maat voor de fosfaatbelasting van de veestapel van een bedrijf.

Hydrologie	De leer van het voorkomen, het gedrag en de chemische en fysische eigenschappen van het water in al zijn verschijningsvormen op en beneden het aardoppervlak.
Ingreep-effectrelatie	Relatie tussen een bepaalde dosis van een ingreep en het daaruit volgende effect. Op grond van ingreep-effectrelaties kunnen binnen bepaalde marges voorspellingen worden gedaan over het effect van nieuwe ingrepen.
Initiatiefnemer	Diegene(n) die de m.e.r.-plichtige activiteit wil ondernemen.
Landschap	De waarneembare ruimtelijke verschijningsvorm van het aardoppervlak, die wordt bepaald door de onderlinge samenhang en wederzijdse beïnvloeding van de factoren reliëf, bodem, water, klimaat, flora en fauna alsmede de wisselwerking met de mens. Hoe en landschap er uit ziet wordt dus bepaald door 3 factoren: de ondergrond (de vorm van het landschap, de waterstromen en de bodemsoorten), de biotiek (bomen, planten, struiken) die op de ondergrond thuishoren en de manier waarop de grond is ingedeeld en ontgonnen door de mens (cultuurhistorie).
Lagenbenadering	Dit is een methode om te komen tot ruimtelijke ontwikkelingen die meer in relatie staat met de onderste lagen. Water, bodem, landschap en hiermee verweven natuur- en cultuurhistorische waarden zijn hierbij structurerend voor het ruimtegebruik. Het grote belang van deze onderste laag hangt samen met de lange reproductietijd en de daarmee samenhangende onvervangbaarheid en de mate van uniciteit van deze waarden en systemen. Ook de tweede laag, de infrastructuur is steeds meer sturend voor de occupatie. Tot slot spelen ook de bestaande occupatiepatronen een belangrijke rol bij de planning, locatiekeuze en vormgeving van nieuwe ontwikkelingen.
Meest milieuvriendelijk Alternatief (MMA) m.e.r.	Alternatief waarbij de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu zijn toegepast. Milieueffectrapportage (de procedure).
MER	Milieueffectrapport.
Mitigerende maatregel	Maatregel om de nadelige gevolgen van de voorgenomen activiteit voor het milieu te voorkomen of te beperken.

Natuurontwikkeling	Het scheppen van zodanige omstandigheden dat natuurlijke ecosystemen zich kunnen ontwikkelen.
Natuurparels	Natuurparels bestaan uit bos- en natuurgebieden, reservaatgebieden en natuurontwikkelingsgebieden zoals aangewezen in het kader van de EHS.
NMP 3, NMP 4	Nationaal Milieu Beleidsplan.
Nulalternatief	Bij dit alternatief wordt uitgegaan van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling. Dit alternatief dient als referentiekader voor de effectbeschrijvingen van alle alternatieven.
Omgevingskwaliteit	Omgevingskwaliteit is het samenhangende systeem van water, milieu-, natuur- en landschapskwaliteit.
Permanente effecten	Effecten van de ingreep, die optreden zolang de voorgenomen alternatief aanwezig is.
Projectlocatie	Een bestaand bedrijf met intensieve veehouderij dat op een plek ligt met ook in de toekomst goede ontwikkelingsmogelijkheden, bijvoorbeeld op voldoende afstand van kwetsbare gebieden en woningen. Indien een dergelijke projectlocatie vrijkomt door bedrijfsbeëindiging kan deze projectlocatie overgenomen worden door een bedrijf dat zich niet verder kan ontwikkelen op de huidige ongunstige locatie.
Projectvestigingslocatie	Als projectlocatie, maar geschikt te maken voor het gebundeld vestigen van meerdere individuele bedrijven op één locatie. Deze bundeling kan naast voordelen voor de omgevingskwaliteit ook financiële voordelen voor de bedrijven met zich meebrengen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van gezamenlijke voorzieningen.
Reconstructie	Hiervoor zijn in Noord-Brabant 7 reconstructiegebieden aangewezen.
Referentie	Vergelijking(smaatstaf).
Regionale natuur- en landschaps-eenheden (RNLE's)	Dit zijn grote eenheden, bestaande uit natuurgebieden en landschappelijk waardevolle gebieden, die door hun omvang goede mogelijkheden bieden voor een zo natuurlijk mogelijke ontwikkeling en daarmee duurzaam herstel en behoud van

	soorten. Ook hebben ze tot doel landschapswaarden en cultuurhistorische waarden te behouden en te versterken.
Retentie van water	Het tijdelijke opslaan van water in speciaal daarvoor ingerichte gebieden.
Revitalisering	Hierbij gaat het in Noord-Brabant om in totaal 9 gebieden (inclusief de Wijde Biesbosch en de Brabantse Delta).
Robuuste Verbindingszone (RVZ)	Robuust lijnvormig natuurelement dat twee natuurskermen verbindt.
Stiltegebied	Op basis van de Provinciale Milieuverordening zijn stiltegebieden aangewezen. Doelstelling in deze gebieden is ten minste het niet laten toenemen van de geluidsbelasting a.g.v. de reconstructie.
Studiegebied	Gebied waar relevante effecten op kunnen treden veroorzaakt door de ingreep.
Tijdelijke effecten	Het begrip wordt in dit verband gebruikt voor effecten die optreden bij de aanleg van de voorgenomen activiteit.
Variant	Alle verdere onderverdelingen op de alternatieven worden aangeduid als varianten.
Verbreiding	Nevenactiviteiten op het agrarisch bedrijf om het inkomen te verhogen.
Verbindingszone	Zone, die deel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur en dienst doet als migratieroute voor organismen tussen kerngebieden en natuurontwikkelingsgebieden. Aanleg van verbindingszones heeft als doel barrières tussen deze gebieden op te heffen.
Vermesting	De belasting van natuurgebieden, grond- en oppervlaktewater met de meststoffen nitraat, stikstof en fosfaat.
Versnippering	Proces in het landschap waarbij eerder aaneengesloten natuurgebieden worden verkleind en de onderlinge afstand tussen deze gebieden wordt vergroot (als gevolg van intensieve landbouw, aanleg van infrastructurele werken enz.).
Waterkwaliteit	De chemische en biologische kwaliteit van water.

Zonering:

Landbouwontwikkelingsgebied

In een landbouwontwikkelingsgebied ligt het primaat bij de landbouw. Een landbouwontwikkelingsgebied voorziet geheel of gedeeltelijk in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij, of zal daar in het kader van de reconstructie in voorzien.

Verwevingsgebied

Een verwevingsgebied is gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur. In een verwevingsgebied is hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk mits de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.

Extensiveringsgebied

In een extensiveringsgebied ligt het primaat bij wonen (kernrandgebieden) of natuur. In een extensiveringsgebied is uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk, of zal in het kader van de reconstructie onmogelijk gemaakt worden. De ligging van extensiveringsgebieden sluit aan bij de kwetsbare bos- en natuurgebieden en kernrandgebieden.

Varkensvrije zones

Varkensvrije zones hebben tot doel de veterinaire kwetsbaarheid (varkensziekten) te beperken. Deze zone is tenminste 1000 meter breed en moet zoveel mogelijk aansluiten bij natuur, infrastructuur, waterlopen en stedelijk gebied.

Bijlage 3 Overzicht vigerend beleid en kaderstellende besluiten

Rijksbeleid

- Reconstructiewet Concentratiegebieden
- Wet Ammoniak en Veehouderij
- Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra
- Structuurschema Groene Ruimte 2
- Natuurbeleidsplan
- Natuur voor mensen, mensen voor natuur
- Vierde Nota Waterhuishouding
- Nationaal Milieubeleidsplan 4
- Wet Milieubeheer
- Besluit Milieueffectrapportage
- Structuurschema Verkeer en Vervoer
- Herstructureringswet
- Welzijnswet
- Meststoffenwet, Mineralen Aangifte Systeem (MINAS)
- Lozingenbesluit voor huishoudelijk afvalwater (Wet Verontreiniging Oppervlaktewater)
- Lozingenbesluit open teelt en veehouderij (Wet Verontreiniging Oppervlaktewater)
- Zicht op gezonde teelt
- Natuurbeschermingswet
- Flora- en Faunawet
- Vogel- en Habitatrichtlijn
- Natuurschoonwet
- Monumentenwet
- Regeling Beëindiging Veehouderijtakken
- Kaderregeling Reconstructieprojecten
- Stimuleringsregeling Gebiedsgericht Beleid
- Programma Beheer
- Nota Belvedere
- Nota natuur, bos en landschap in de 21^e eeuw
- Nota Voedsel en Groen
- Architectuurnota
- Fiscale Stelselherziening
- Stankwet landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden
- Bestrijdingsmiddelenwet

Rijksbeleid in ontwikkeling

- Stankwetgeving
- AMvB Huisvesting
- Waterbeleid 21e eeuw
- Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
- Integrale aanpak mestbeleid

- Nota Grondbeleid
- Wijziging Natuurbeschermingswet

Provinciaal beleid

- Reconstructie aan zet. Koepelplan reconstructie concentratiegebieden, 2001
- Brabant in Balans. Streekplan Noord-Brabant 2002
- Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012
- Provinciaal Milieubeleidsplan, 2000
- Beleidsnota Glastuinbouw, 1999
- Beleidsnota Ondersteunende Voorzieningen, 2000
- Waterhuishoudingsplan 2 "Samen werken aan water", 1998
- Brabant Contrastrijk. Ruimtelijke visie op de toekomst van Brabant, 1999
- Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie, 2001
- Natuurgebiedsplan; streefbeeld en subsidies voor natuur en landschap – ontwerpplan, 2001
- Beleidsnota ophoogzand "Bouwen op (Zee)zand", 1999
- Beleidsnota landbouwkundige verbeteringen "De bodem in zicht", 2001
- Beleidsplan Bescherming van grondwater voor de drinkwatervoorziening, 2002 (concept)

Waterschap - genomen relevante besluiten

- Waterbeheersplannen; Ontwerp-waterbeheersplan 2001-2004 van Waterschap de Aa (2000) en Waterbeheersplan 2001-2004 van Waterschap De Maaskant (2000)
- Watervisies
- Plannen verdrogingsbestrijding
- Plannen voor ecologische verbindingzones

Waterschap – te nemen relevante besluiten

- Stroomgebiedvisies

Gemeenten - genomen relevante besluiten

- Paraplunota Boekel-Uden-Veghel
- Bestemmingsplannen
- Structuur- en toekomstvisies; StructuurvisiePlus Land van Cuijk (2001) en StructuurvisiePlus Uden/Veghel (2001)
- Landschapsbeleidsplannen

Gemeenten - te nemen relevante besluiten

- Beeldkwaliteitsplannen
- Bestemmingsplanwijzigingen t.g.v. reconstructieplan

Reconstructiewet Concentratiegebieden

De Reconstructiewet Concentratiegebieden biedt het wettelijk kader voor de planvorming en uitvoering van de reconstructieplannen. De Reconstructiewet is sinds 1 april 2002 in werking. De concentratiegebieden zijn de zandgebieden met een relatief intensieve landbouw in Noord-Limburg, Noord-Brabant, Oost Overijssel en in Gelderland in "de Gelderse Vallei en Utrecht Oost" (met het oostelijk deel van Utrecht), "de Veluwe" en de "Achterhoek en Liemers".

De reconstructiewet moet een impuls geven aan de kwaliteit van het landelijk gebied in de concentratiegebieden. De wet beoogt tot een integrale en samenhangende aanpak van de problemen in de concentratiegebieden te komen en kent daarom een meervoudige doelstelling. Globaal zijn deze doelstellingen als volgt: een duurzame landbouw, sterkere natuur, bos en landschap; verbetering van de recreatieve mogelijkheden, de waterhuishouding en de waterkwaliteit; verlaging van de milieubelasting; verbetering van het woon- en werkklimaat en de economische structuur. De reconstructie zal ook moeten bijdragen aan een verlaging van de veterinaire risico's door het realiseren van varkensvrije zones. Centraal bij de reconstructie staat het bereiken van een nieuw evenwicht tussen de verschillende functies in het landelijk gebied. Daarbij wordt naast een duurzaam economisch en ecologisch perspectief voor de landbouw de verbetering van de kwaliteit van bos, natuur, landschap, water en milieu in onderling verband nagestreefd.

De provincies krijgen bij de uitvoering van het wetsvoorstel een centrale rol. Zij worden bijgestaan door reconstructiecommissies.

De Reconstructiewet heeft raakvlakken met vooral de volgende wetten:

De Wet op de Ruimtelijke Ordening

Eenmaal vastgestelde reconstructieplannen kunnen, voorzover ruimtelijk relevant, rechtstreeks doorwerken in streek- en bestemmingsplannen.

De Landinrichtingswet

In de Reconstructiewet Concentratiegebieden is een aantal procedures opgenomen die afwijken van de huidige landinrichtingsprocedures en die vooral een snelle aanpak van de planvorming en uitvoering beogen te bevorderen. Al lopende inrichtingsprojecten zullen zoveel mogelijk op basis van de reconstructiewet worden voortgezet.

De Milieuwetgeving

Op het gebied van ammoniak, stank en nitraat is belangrijke wet- en regelgeving van kracht en in voorbereiding die direct of indirect van groot belang is voor de reconstructie.

Het stankbeleid (wet begin 2002 door de Eerste Kamer aangehouden):

Over het toekomstig stankbeleid heeft nog geen definitieve besluitvorming plaatsgevonden. Wel liggen er voorstellen om het toekomstig stankbeleid te koppelen aan de zonering in het kader van de reconstructie. In bepaalde zones zouden dan minder stringente regels kunnen gaan gelden dan daarbuiten. De nog vast te stellen stankwetgeving zal richtinggevend zijn.

Het ammoniakbeleid (wet en regelgeving eind 2001 aan Eerste Kamer aangeboden):

- AmvB huisvesting – landelijk gaat er een AmvB huisvesting werken die voorschriften bevat met betrekking tot de ammoniakemissie uit huisvestingssystemen van veehouderijen. Voor een bepaald jaartal (afhankelijk van het type bedrijf) dient de ammoniakemissie per dierplaats tot een bepaald maximum te worden teruggebracht. Deze maximale emissiewaarde is afgeleid van huisvestingssystemen die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen de nadelige gevolgen voor het milieu en die redelijkerwijs geleverd kunnen worden.
- Wet Ammoniak en Veehouderij – rond kwetsbare bos- en natuurgebieden komt een zone van 250m) met:
 - een oprichtingsverbod voor nieuwe veehouderijen
 - een emissieplafond voor bestaande veehouderijen (huidig aantal dieren * emissiefactor uit eerder genoemde AmvB huisvesting); voor grondgebonden bedrijven gelden afwijkende regels die doorgroei tot volwaardige gezinsbedrijven mogelijk moet houden.

Kwetsbare bos- en natuurgebieden zijn: onder de huidige Interimwet Ammoniak en Veehouderij als voor verzuring gevoelig aangemerkt (en dus voor 1 mei 1988 aangelegd of begrensd) en maken deel uit van de door de provincie begrensde ecologische hoofdstructuur.

- International Pollution Prevention Control (IPPC). Dit is een Europese richtlijn. Bij oprichting en/of uitbreiding boven een bepaalde omvang moet worden getoetst of de voorgenomen activiteit een 'belangrijke verontreiniging' of 'belangrijke toename van verontreiniging' veroorzaakt.

Het nitraatbeleid vloeit voort uit de Europese Nitraatrichtlijn. De concentratie van nitraat in het grondwater mag de norm van 50 mg/l niet overschrijden. Het mestbeleid, alsmede de daarbij behorende aanwijzing van droge zandgronden door de minister van LNV, heeft mede tot doel te voldoen aan de Europese Nitraatrichtlijn.

Herstructurering melkveehouderij

De Commissie Herstructurering Melkveehouderij (Commissie Koopmans) was ingesteld om te adviseren over stimulerende maatregelen gericht op structurele extensivering en bevordering van de grondgebondenheid van de intensieve melkveehouderij. Het accent ligt daarbij op de concentratiegebieden in Oost- en Zuid-Nederland, met name de droge zandgronden.

Op basis van het uitgebrachte advies heeft het kabinet besloten in bepaalde kwetsbare gebieden grondgebonden melkveehouderij na te streven. De kwetsbare gebieden worden aangewezen op basis van gevoeligheid voor nitraatuitspoeling, fosfaatdoorslag, ammoniakemissie in een zone rond voor verzuring gevoelige delen van de EHS en gebieden waar vernatting wordt nagestreefd. De aanwijzing van de gebieden maakt onderdeel uit van het reconstructieproces. Binnen de aangewezen gebieden wordt met een flinke financiële injectie (159 mln. binnen de reconstructiegebieden) grondgebondenheid op gebiedsniveau nagestreefd. In 2010 wil men, via een integrale aanpak, een grondgebondenheid hebben bereikt en behouden. Hiermee worden gebiedsspecifieke milieukwaliteiten gerealiseerd en kan de melkveehouderij tevens bijdragen aan "groene diensten".

Genomen besluiten

Hieronder wordt kort ingegaan op de voor de reconstructie in Noord-Brabant belangrijkste genomen besluiten.

Rijkstoetsingskader Reconstructieplannen (juli 2002)

In artikel 17 van de Reconstructiewet Concentratiegebieden (Reconstructiewet) is bepaald dat reconstructieplannen de goedkeuring behoeven van de ministers van LNV en VROM, in overeenstemming met de ministers die het mede aangaat. Hiertoe is het rijkskader opgesteld. Het rijkskader heeft geen formele juridische status. Het biedt inzicht in de manier waarop het Rijk de reconstructieplannen zal beoordelen.

Het Rijk toetst op de doorwerking van de Rijksuitgangspuntennota (RUN) en vigerend beleid. Rode draad in de toetsing is:

- bijdrage aan het realiseren van doelen ten opzichte van de nulsituatie (de situatie voorafgaand aan de reconstructie);
- integraliteit (onderbouwing keuzes en integrale afweging);
- financieel beslag.

Reconstructiewet Concentratiegebieden

Hierin is wettelijk vastgelegd waar het reconstructieplan aan moet voldoen. De Reconstructiewet is sinds 1 april 2002 in werking.

Rijksuitgangspunten (RUN)

De rijksuitgangspunten voor het opstellen van het reconstructieplan zijn opgenomen als bijlage bij de Reconstructiewet. Deze uitgangspunten zijn verdeeld in de volgende vier rubrieken:

- Ruimtelijk en veterinair;
- Milieu;
- Water;
- Natuur en landschap.

Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN)

De rijksuitgangspunten zijn per provincie vertaald in provinciale uitgangspunten. De provincie Noord-Brabant heeft in 1999 een Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN) opgesteld.

De Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN) vormt samen met andere beleidsplannen de input voor het Koepelplan.

Revitalisering Landelijk Gebied; Reconstructie aan zet; Koepelplan Reconstructie Concentratiegebieden

Het Koepelplan is het directe resultaat van afspraken uit de PUN. Het plan heeft twee primaire functies:

1. *Richtinggevend kader voor de Reconstructiecommissies.* Het koepelplan bevat sturende en/of bindende opdrachten voor de commissies. De opdrachten hebben betrekking op verschillende beleidsterreinen. Het koepelplan is daarmee het kader waaraan de provincie de reconstructieplannen toetst. Het koepelplan moet inspireren tot een adequate invulling van het beleid voor het landelijk gebied.
2. *Integrerend kader voor het provinciale beleid voor het landelijk gebied.* Het koepelplan presenteert het provinciale en rijksbeleid dat gericht is op het landelijk gebied zo veel mogelijk in onderlinge samenhang. Het gaat daarbij om beleidsthema's variërend van water, natuur, milieu en ruimtelijke ordening tot sociaal-economische vitaliteit, landbouw en recreatie.

Het Koepelplan ondersteunt de gebiedscommissies door helder op een rij te zetten wat er in de reconstructieplannen aan de orde zal/moet komen. Het Koepelplan geeft aan wat de provincie van de reconstructiecommissies verwacht: welke doelen ze met de reconstructie wil realiseren.

In het Koepelplan kiest de provincie voor een drievoudige werkwijze:

1. integrale zonering;
2. pakket van maatregelen;
3. flankerend beleid.

De integrale zonering heeft als uiteindelijk doel dat alle functies in het buitengebied zich duurzaam kunnen handhaven en ontwikkelen. Hiervoor wordt het buitengebied in drie zones verdeeld:

extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden.

Extensiveringsgebieden zijn gebieden waar grote waarden op het vlak van water en bodem, natuur, bos, landschap, cultuurhistorie en grondgebonden landbouw naast elkaar en verweven voorkomen of waar die waarden kunnen worden ontwikkeld. Doel is om deze waarden te behouden, te ontwikkelen en te versterken. Uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij is hier niet mogelijk.

Verwevingsgebieden kennen een sterke vermenging van landbouw met waarden op het gebied van water, bodem, natuur, bos, landschap en cultuurhistorie. In deze zone komen waarden voor die ook in extensiveringsgebieden voorkomen. Maar vaak hebben die waarden in verwevingsgebieden een lagere kwaliteit, komen zij voor in een geringere omvang, of komen zij meer naast elkaar dan wel gelijktijdig met andere kwaliteiten voor. Plaatselijk is er duidelijk ontwikkelingsperspectief voor bepaalde vormen van landbouw. Vestiging van en omschakeling naar intensieve veehouderij is niet mogelijk; uitbreiding van intensieve veehouderij is alleen mogelijk op locaties die qua milieu en landschap voldoende uitbreidingsruimte hebben om mee te kunnen groeien met de markt.

In een landbouwontwikkelingsgebied ligt het primaat bij de landbouw. Landbouwontwikkelingsgebieden zijn bedoeld om perspectief te bieden aan met name grootschalige, intensieve en gebouwgebonden landbouwwormen. Er zijn vijf accenten mogelijk: akkerbouw en tuinbouw, boomteelt, glastuinbouw, rundvee en intensieve veehouderij.

Gebiedsafbakening: De reconstructie is gericht op duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied. Maatregelen en activiteiten in de bebouwde kom vallen in principe buiten de Reconstructie, met uitzondering van de activiteiten die betrekking hebben op leefbaarheidsaspecten.

Bijlage 4 Voorlopig beoordelingskader

Opbouw

- Het overzicht is ingedeeld in een deel A: Sociaal economische vitaliteit) en deel B: Omgevingskwaliteit.
- Op dit moment zijn 92 criteria onderscheiden.
- Deel A. Sociaal economische vitaliteit is onderverdeeld in de aspecten:
 - A1 Landbouw (14 criteria)
 - A2 Recreatie en Toerisme (5 criteria)
 - A3 Sociaal-economische structuur, leefbaarheid en Verkeer en vervoer (10 criteria)
- Deel B. Omgevingskwaliteit is onderverdeeld in de aspecten:
 - B1 Water en Bodem (30 criteria)
 - B2 Stank en Ammoniak (5 criteria)
 - B3 Natuur (19 criteria)
 - B4 Landschap en Cultuurhistorie (9 criteria)

Verantwoording

1. Het overzicht is gebaseerd op de doelen/aandachtspunten voor de reconstructie in het algemeen en de aanpak van reconstructie en m.e.r. in Noord-Brabant in het bijzonder.
2. Het overzicht is afgestemd met het Rijkskader Reconstructieplannen dd. juli 2002.
3. Het overzicht is zoveel mogelijk aansluitend gemaakt op het Koepelplan en het doelrealisatieschema ten behoeve van de programmering en monitoring. Dit doelrealisatieschema is vooral gemaakt met het oog op het in de toekomst meten van de resultaten van gebiedsgerichte maatregel. In de toekomst kan monitoring en evaluatie plaatsvinden op basis van gemeten gegevens over de werkelijk behaalde resultaten.

Kwalitatief versus kwantitatief meten

Waar in de kolom 'bepaling' de term 'kwalitatief' staat betekent dit dat de beoordeling van het effect niet in te berekenen of te meten eenheden (kwantitatief) is uit te drukken maar dat een beschrijvende (kwalitatieve) indicatie van het effect gegeven zal worden.

Voor zover mogelijk is getracht doelen zoveel mogelijk te vertalen in kwantitatieve criteria. Een aantal doelen is geabstraheerd of wordt kwalitatief beoordeeld omdat het uitwerkingsniveau een kwantitatieve beoordeling niet toelaat dan wel de beschikbare gegevens of effectbepalingsmodellen ontbreken.

Beoordelingskader Milieueffectrapportage

A. Sociaal economische vitaliteit

A1. Landbouw

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
Veterinaire kwetsbaarheid	Realisatie van varkensvrije zones	Gerealiseerd aantal verplaatste of beëindigende varkenshouderijen	A1-1 Het aantal verplaatste/gesloten bedrijfslocaties in de vvz in percentage van het totaal aantal locaties in de vvz	Kwantitatief
	Verbeteren veterinaire veiligheid door ketenbenadering	Gerealiseerde samenwerkingsverbanden en transportregulatieplannen	A1-2 Het aantal bedrijven of diereenheden dat "veterinair veilig(er)" is door gerealiseerde samenwerkingsverbanden en transportregulatieplannen	Kwantitatief/ Kwalitatief
Economische basis landbouw	Versterken en verbreden economische basis landbouw	Combineren van landbouwfuncties met zorgfuncties	A1-3 Het aantal gerealiseerde zorgplaatsen	Kwantitatief
		Ontwikkelen nieuwe (neven)activiteiten op agrarische bedrijven	A1-4 Het aantal voor publiek opengestelde agrarische bedrijven	Kwantitatief
			A1-5 Het aantal bedrijven met agrotouristische diensten	Kwantitatief
Toegevoegde waarde van de landbouw	Groei van de markt voor streekproducten	Groei aantal bedrijven met productie, verwerking en afzet van streekproducten	A1-6 Het aantal bedrijven met productie, verwerking en afzet van streekproducten	Kwantitatief
	Groei van het agrarisch natuurbeheer	Groei van het agrarisch natuurbeheer	A1-7 Het aantal hectaren met agrarisch natuurbeheer	Kwantitatief
Biologische landbouw	Groei tot 10% van het totaal aantal bedrijven	Gerealiseerd areaal met biologische landbouw	A1-8 Het percentage biologische bedrijven	Kwantitatief

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
Duurzame productie	Groei van het aantal bedrijven met een duurzame productiewijze	Het nemen van maatregelen op meer gesloten en schoon te produceren	A1-9 Het percentage bedrijven dat maatregelen heeft getroffen om duurzamer te produceren	Kwalitatief
	Verminderen van het mestoverschot	Het nemen van maatregelen om het mestoverschot terug te dringen (waaronder mest be- en verwerking)	A1-10 De mate waarin het mestoverschot is teruggedrongen	Kwantitatief
	Extensivering van de melkveehouderij (Cie Koopmans)		A1-11 De mate waarin melkveehouderijbedrijven kunnen extensiveren	Kwalitatief
Verbeteren ruimtelijke structuur	Verbeteren van de ruimtelijke structuur voor grondgebonden bedrijven		A1-12 Het percentage grondgebonden bedrijven dat ruimtelijk wordt toegedeeld in landbouwontwikkelingsgebieden	Kwantitatief
	Concentratie en zoneren van intensieve teelten (glastuinbouw, boomteelt, vollegrondstuinbouw)		A1-13 Het percentage intensieve bedrijven dat toegedeeld wordt in (specifieke) landbouwontwikkelingsgebieden	Kwantitatief
	Verbeteren van de waterhuishouding		A1-14 De mate waarin waterhuishouding aansluit bij de bedrijfsdoelstelling	Kwalitatief

A2 Recreatie en Toerisme

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
Ontwikkelen toeristisch recreatieve voorzieningen	Kwalitatieve verbetering van het toeristisch-recreatief product	Gerealiseerde kwaliteitsverbetering Verblijfsvoorzieningen	A2-1 Kwaliteit verblijfsvoorzieningen	Kwalitatief
	Gerealiseerde nieuwe voorzieningen die bijdragen aan kwalitatieve verbetering en verscheidenheid		A2-2 Aantal gerealiseerde gewenste toeristisch-recreatieve voorzieningen	Kwantitatief
Verbeteren ruimtelijke structuur	Gerealiseerd aantal verplaatste recreatiebedrijven naar kansrijke plekken		A2-3 Gerealiseerd aantal verplaatste bedrijven	Kwantitatief
Vergroten recreatieve belevingswaarde van het landelijk gebied	Vergroten toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden		A2-4 Aantal maatregelen ter vergroting van de recreatieve belevingswaarde van het landelijke gebied	Kwantitatief/kwalitatief
	Ontwikkelen routes en routenetwerken		A2-5 Lengte gerealiseerde routes	Kwantitatief

A3 Sociaal-economische structuur, Leefbaarheid en Verkeer en Vervoer

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
Sociaal- economische structuur	Verbetering van de sociaal economische structuur op het platteland	Het creëren of aanwijzen van een of meerdere (overleg)organen dat lokale initiatieven ter verbetering van de sociaal-economische structuur initieert, stimuleer en begeleidt	A3-1 Wijze van functioneren van de sociaal economische platforms (SEP's)	Kwalitatief
		Maatschappelijke aandacht voor de sociale aspecten van economische veranderingen binnen de landbouwsector (in het bijzonder van de intensieve veehouderij)	A3-2 Het aantal en de omvang van activiteiten/projecten voor de landbouwsector die door het SEP worden uitgevoerd (bijvoorbeeld versterking van nieuwe, aan de landbouw gerelateerde economische activiteiten en de resultaten daarvan)	Kwantitatief/ Kwalitatief
		Maatschappelijke aandacht voor de sociale aspecten van economische veranderingen op het platteland (anders dan landbouw)	A3-3 Het aantal en de omvang van activiteiten/projecten/voorzieningen die door het SEP worden uitgevoerd (bijvoorbeeld multifunctionele gebouwen)	Kwantitatief/ Kwalitatief
	Creëren van nieuwe economische dragers	Het realiseren van plaatsvervangende werkgelegenheid	A3-4 De mate waarin plaatsvervangend werk wordt gevonden door stoppende agrariërs	Kwantitatief
Leefbaarheid	Behouden en versterken van de leefbaarheid in de dorps- en kleine kernen	Leefbaarheidsverbetering door het op stellen van dorpsontwikkelingsplannen waarin de leefbaarheid in de kernen wordt geanalyseerd en plannen worden gemaakt voor het oplossen van knelpunten	A3-5 Het aantal dorpsontwikkelingsplannen	Kwantitatief
			A3-6 Het aantal projecten en het aantal daadwerkelijk opgeloste knelpunten	Kwantitatief
Verkeer en vervoer	Optimalisatie van het recreatieve netwerk van fietspaden		A3-7 Het gerealiseerd aantal recreatieve fietsroutes	Kwantitatief

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
			A3-8 Het gerealiseerd aantal kilometers recreatief fietspad	Kwantitatief
	Verminderen van de verkeersdruk in kwetsbare natuurgebieden		A3-9 Het aantal afgesloten wegen en paden in natuurgebieden	Kwantitatief
	Tegengaan verkeershinder bij nieuwe intensieve recreatieve activiteiten of projectlocaties voor intensieve veehouderij of intensieve teelten		A3-10 Het ontstaan van verkeershinder en onveiligheid op bestaande wegen als gevolg van nieuwe intensieve activiteiten	Kwalitatief

B. Omgevingskwaliteit

B1 Water en Bodem

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
Ruimte voor de rivier	Vergroten veiligheid door aanwijzen zoekgebieden voor waterberging (2050, Commissie Luteijn) (incl COBEMA)	Gebieden vrijwaren van (kapitaal)intensieve ontwikkelingen	B1-1 Percentage van het totale zoekgebied dat via zonering is gevrijwaard van intensieve ontwikkelingen	Kwantitatief
Regionale waterberging	Water vasthouden in gebieden waar wateroverlast kan optreden	Uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen	B1-2 Gerealiseerd volume (m3) waterbergingscapaciteit	Kwantitatief
	Water vasthouden aan de bron	Uitwerken en realiseren van projecten om water vast te houden bij de bron	B1-3 Oppervlakte gebieden waar maatregelen getroffen worden om water vast te houden	Kwantitatief
	Tegengaan van (toekomstig) wateroverlast door het scheppen van ruimte om bij hoge afvoer tijdelijk water te bergen (retentiegebieden)		B1-4 Aantal m3 tijdelijk te bergen water	Kwantitatief
Grondwaterstand (GGOR)	Grondwaterstand laten voldoen aan de vastgestelde grondwaterstandseisen (veerkracht) van een gebied	Grondwaterstanden laten voldoen aan beoogde waterdoelen (dynamisch peilbeheer)	B1-5 Mate waarin gebieden voldoen aan de gewenste situatie	Kwantitatief
	Nieuwe ontwikkelingen afstemmen op gewenste Grondwaterstand	Nieuwe ontwikkelingen laten voldoen/bijdragen aan beoogde waterdoelen	B1-6 Mate waarin nieuwe ontwikkelingen en functies voldoen aan \bijdragen aan de eisen van het hydrologische systeem	Kwalitatief
	Nemen van maatregelen die leiden tot realisatie van de sectorale waterdoelen in de hydrologisch kwetsbare delen van de EHS	Waterdoelen realiseren in de natte natuurparels (resultaatsverplichting)	B1-7 Areaal binnen de hydrologisch natuurparels waar de sectorale waterdoelen geheel of gedeeltelijk zijn gerealiseerd	Kwantitatief

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
	Nemen van maatregelen die leiden tot realisatie van de sectorale waterdoelen in de hydrologisch niet-kwetsbare delen	Waterdoelen realiseren in de hydrologisch niet kwetsbare delen (inspanningsverplichting)	B1-8 Areaal binnen de hydrologisch niet- kwetsbare delen van de EHS waarmee de sectorale waterdoelen geheel of gedeeltelijk zijn gerealiseerd	Kwantitatief
	Nemen van maatregelen die leiden tot optimalisatie van de vochtvoorziening van landbouwgronden	Mate waarin landbouwdoelstellingen en vochtvoorziening op elkaar afgestemd zijn	B1-9 Areaal waarin de landbouwdoelstellingen en vochtvoorziening op elkaar zijn afgestemd	Kwantitatief
Grondwater kwaliteit	Nemen van maatregelen die leiden tot de gewenste grondwaterkwaliteit voor fosfaatbelasting		B1-10 Areaal met gerealiseerde maatregelen die leiden tot de gewenste grondwaterkwaliteit voor fosfaat	Kwantitatief
	Nemen van maatregelen die leiden tot de grondwaterkwaliteit conform de EU-nitraat richtlijn in 2017		B1-11 Areaal met gerealiseerde maatregelen die leiden tot de gewenste grondwaterkwaliteit voor nitraat	Zie fosfaat
	Nemen van maatregelen die leiden tot de oppervlaktewaterkwaliteit voor bestrijdingsmiddelen		B1-12 Areaal met gerealiseerde maatregelen die leiden tot de gewenste grondwaterkwaliteit voor bestrijdingsmiddelen	Kwalitatief
Oppervlaktewaterkwaliteit	Nemen van maatregelen die leiden tot de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit conform de MTR-norm in 2022 in het gehele gebied voor fosfaat		B1-13 Areaal met gerealiseerde maatregelen die leiden tot de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit voor fosfaat	Kwantitatief
	Idem voor nitraat		B1-14 Areaal met gerealiseerde maatregelen die leiden tot de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit voor nitraat	Kwantitatief
	Idem voor bestrijdingsmiddelen		B1-15 Areaal met gerealiseerde maatregelen die leiden tot de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit voor Bestrijdingsmiddelen	Kwantitatief

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
Water- en bodemkwaliteit in natuurgebieden	Nemen van maatregelen die leiden tot water- en bodemkwaliteit in de natuurgebieden conform de EU-kaderrichtlijn water voor fosfaat		B1-16 Inschatting of kwaliteit zich in de richting van de ecologische gewenste kwaliteit zal ontwikkelen	Kwalitatief
	Idem voor stikstof		B1-17 Inschatting of kwaliteit zich in de richting van de ecologische gewenste kwaliteit zal ontwikkelen	Kwalitatief
	Idem voor bestrijdingsmiddelen		B1-18 Inschatting of kwaliteit zich in de richting van de ecologische gewenste kwaliteit zal ontwikkelen (trend)	Kwalitatief
Water- en bodemkwaliteit in uitspoelingsgevoelige gebieden	Nemen van maatregelen die leiden tot vermindering van het risico van uitspoeling van nitraat in uitspoelingsgevoelige gebieden		B1-19 Inschatting of kwaliteit zich in de richting van de gewenste kwaliteit zal ontwikkelen	Kwalitatief
	Idem voor fosfaat		B1-20 Inschatting of kwaliteit zich in de richting van de e gewenste kwaliteit zal ontwikkelen	Kwalitatief
	Idem voor bestrijdingsmiddelen		B1-21 Inschatting of kwaliteit zich in de richting van de gewenste kwaliteit zal ontwikkelen (trend)	Kwalitatief
Waterkwaliteit in GW-beschermingsgebieden	Nemen van maatregelen die leiden tot de waterkwaliteit in GW-beschermingsgebieden (25-jaars zones) conform EU-streefwaarden voor drinkwater voor nitraat		B1-22 Areaal met gerealiseerde maatregelen die leiden tot de waterkwaliteit conform EU-streefwaarden voor drinkwater	Kwantitatief
	Idem voor bestrijdingsmiddelen		B1-23 Inschatting van maatregelen die leiden tot waterkwaliteit conform EU-streefwaarde	Kwalitatief
	Idem voor 100-jars-zone (nitraat)		B1-24 Areaal met gerealiseerde maatregelen die leiden tot de waterkwaliteit conform EU-streefwaarden voor drinkwater	Kwantitatief

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
	Idem voor 100-jaarszone (bestrijdingsmiddelen)		B1-25 Inschatting van maatregelen die leiden tot waterkwaliteit conform EU-streefwaarde	Kwalitatief
Saneren ongezuiverde lozingen	Saneren van alle ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater		B1-26 Aantal gesaneerde lozingen	Kwantitatief
	Saneren van alle riooloverstorten		B1-27 Aantal gesaneerde/verbeterde riooloverstorten	Kwantitatief
Beekherstel	Herstel van de ecologische en landschappelijke kwaliteit van beken		B1-28 Gerealiseerde lengte herstelde beken in km	Kwantitatief
			B1-29 Inschatting van het effect van gerealiseerde maatregelen die leiden tot de gewenste kwaliteit van waterbodems	Kwalitatief
Bodemkwaliteit	Verhogen van de kwaliteit van de bodem		B1-30 Inschatting van het effect van gerealiseerde maatregelen die leiden tot de gewenste kwaliteit van de bodem	Kwalitatief

B2 Stank en Ammoniak

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
Ammoniak	Verminderen van de ammoniakbelasting van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	Afname van ammoniakemissie in de 250-meter zones rondom de (zeer) kwetsbare natuurgebieden	B2-1 Afname van de ammoniakemissie in de 250-meter zones in depositieoverschrijding	Kwantitatief
	Afname van de totale ammoniak-emissie		B2-2 Afname van de totale ammoniakemissie (kton NH ₃ /jaar)	Kwantitatief
Stank	Verminderen van het aantal geurghinderden	Verminderen van de geuroverlast door veehouderijen	B2-3 Het percentage van de bevolking dat (ernstige) stankhinder ondervindt	Kwantitatief
Geluid	Respecteren stiltegebieden	Areaal met gerealiseerde maatregelen ten behoeve van behoud en herstel van stiltegebieden	B2-4 Het areaal waar voldoende stilte is gerealiseerd (40 dB(A))	Kwantitatief
Licht	Behoud en herstel van donkere gebieden	Areaal met gerealiseerde maatregelen ten behoeve van behoud en herstel van donkere gebieden	B2-5 Het aantal maatregelen in gebieden waar behoud en herstel van duisternis gewenst is	Kwantitatief

B3 Natuur

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
Beschermen natuurwaarden	Realisatie van de EHS in 2010	ingericht areaal EHS nieuwe natuur (ha)	B3-1 Aantal gerealiseerde hectares nieuwe natuur	Kwantitatief
		Verworven areaal EHS (bestaande natuur)	B3-2 Aantal hectares verworven bestaande natuur	Kwantitatief
		gerealiseerd areaal (ha) met afgesloten beheersovereenkomsten met particuliere beheerders	B3-3 Aantal hectares met afgesloten beheersovereenkomsten	Kwantitatief
		Gerealiseerd areaal (ha) met afgesloten beheersovereenkomsten met agrarische natuurbeheerders	B3-4 Aantal hectares met afgesloten beheersovereenkomsten	Kwantitatief
	Realisatie van de aangegeven ecologische verbindingzones	areaal natte EVZ in beheer	B3-5 Aantal hectares in Ecologische verbindingzones in beheer	Kwantitatief
		areaal (overige) EVZ in beheer	B3-6 Aantal hectares in Ecologische verbindingzones in beheer	Kwantitatief
		Ingericht areaal natte EVZ	B3-7 Aantal ingerichte hectares in Ecologische verbindingzones	Kwantitatief
		Ingericht areaal (overige) EVZ	B3-8 Aantal ingerichte hectares in Ecologische verbindingzones	Kwantitatief
		verworven areaal natte EVZ	B3-9 Aantal verworven hectares in Ecologische verbindingzones	Kwantitatief
		verworven areaal EVZ overig	B3-10 Aantal verworven hectares in Ecologische verbindingzones	Kwantitatief
	Vermindering versnippering in de EHS	opgeheven barrières	B3-11 Aantal opgeheven barrières	Kwantitatief
	Realisatie van natuurwaarden in RNLE's	Gerealiseerd areaal ingerichte natuurwaarden in RNLE's)	B3-12 Aantal ingerichte hectares	Kwantitatief

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
		Gerealiseerd areaal natuurwaarden in beheer RNLE's)	B3-13 Aantal hectares in beheer	Kwantitatief
	Realisatie van natuurwaarden in Robuuste ecologische verbindingzones (REV's)	gerealiseerd areaal ingerichte REV	B3-14 Aantal ingerichte hectares	Kwantitatief
		gerealiseerd areaal REV in beheer	B3-15 Aantal hectares in beheer	Kwantitatief
	Beschermen bijzondere soorten		B3-16 Invloed op het voorkomen van bijzondere soorten als rode lijstsoorten, soorten van bijlage 1 van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijnsoorten)	Kwalitatief
Habitat-, Vogelrichtlijn- en NB-wet gebieden	Respecteren van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden		B3-17 Mate waarin reconstructie bijdraagt aan de beschermingsdoelstelling in deze gebieden	Kwalitatief
Bosoppervlak	Vergroten oppervlakte bos buiten natuurgebiedsplannen		B3-18 Wijziging areaal bos buiten natuurgebiedsplannen	Kwantitatief
Verstoring	Verminderen verstoring (door recreatie en andere functies)		B3-19 Wijziging in de verstoringssituatie	Kwalitatief

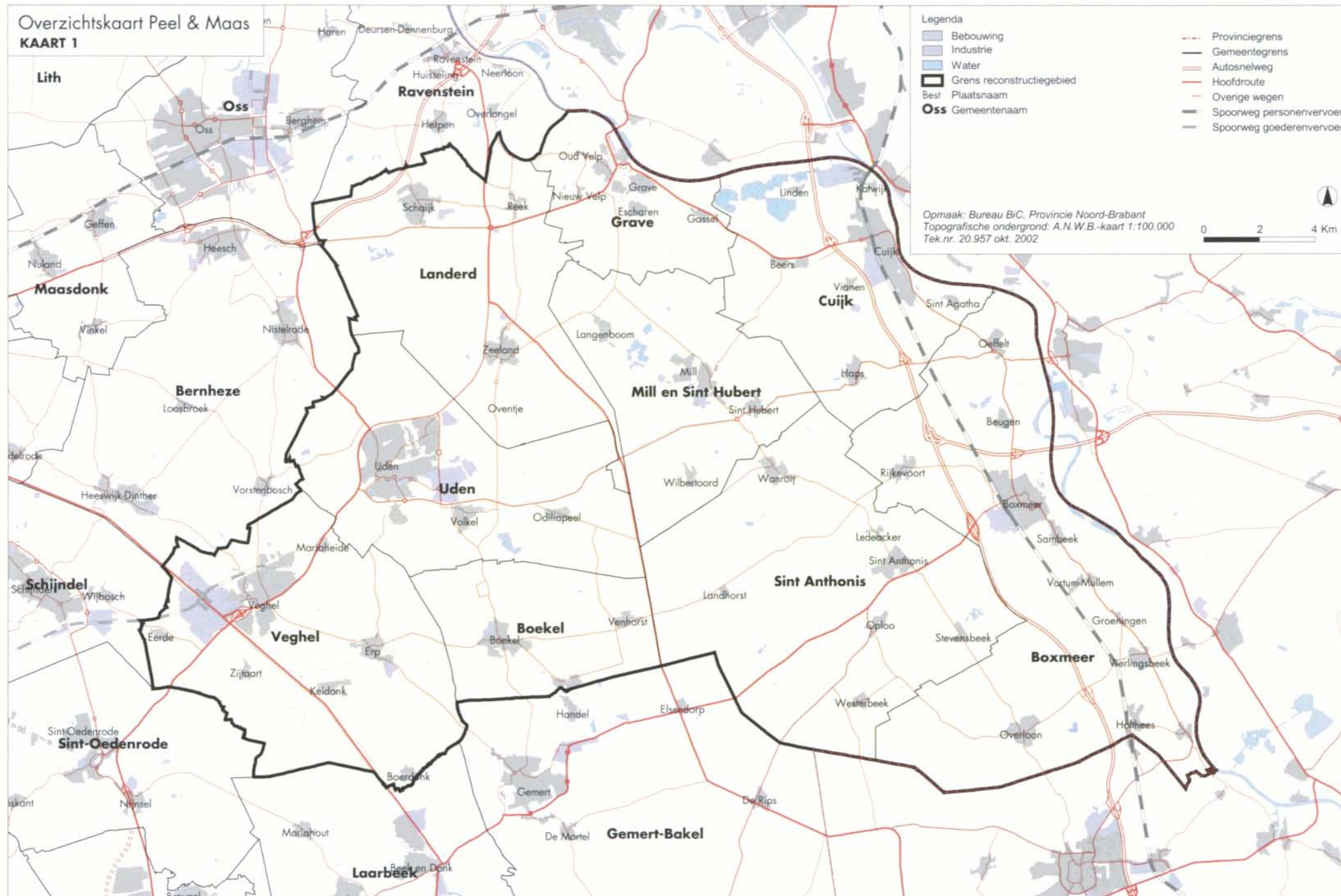
B4 Landschap en Cultuurhistorie

Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
Cultuurhistorische waarden	Behoud en herstel van cultuurhistorische waarden	Behoud en herstel van waarden zoals aangegeven in de Belvederegebieden en gebieden aangegeven op de Cultuurhistorische Waarden kaart	B4-1 Mate waarin de cultuurhistorische waarden beïnvloed worden door reconstructiemaatregelen	Kwantitatief
Archeologische waarden	Behoud van gebieden met veronderstelde Archeologische waarden	Behoud van gebieden met veronderstelde Archeologische waarden volgens de Archeologische waardenkaart van het ROB	B4-2 Mate waarin de archeologische waarden beïnvloed (kunnen) worden door reconstructiemaatregelen	Kwantitatief
Aardkundige waarden	Behoud van gebieden met aardkundige waarden	Behoud van gebieden met aardkundige waarden volgens de inventarisatie van GEA-objecten (?)	B4-33 Mate waarin de aardkundige waarden beïnvloed worden door reconstructiemaatregelen	Kwantitatief
Landschap	Inzet vrijwillig landschapsbeheer		B4-4 Gerealiseerd areaal met vrijwillig landschapsbeheer	Kwantitatief
	Groene en architectonische inpassing van bedrijven die in het kader van de reconstructie nieuw worden gebouwd, worden uitgebreid of worden verplaatst		B4-5 Percentage van de nieuwe en aangepaste bedrijven dat groen en architectonisch adequaat ingepast wordt	Kwantitatief
	Verbeteren ruimtelijke kwaliteit	Mate waarin de ruimtelijke kwaliteit verbeterd kan worden door functies goed tot hun recht te laten komen in het landschapsbeeld (sloop oude en bouw nieuwe elementen)	B4-6 Waardering van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijke gebied	Kwalitatief
	Verbeteren van de kwaliteit van de overgangszones tussen stad en land en dorp en land		B4-7 Waardering van de ruimtelijke kwaliteit van de overgangszones	Kwalitatief

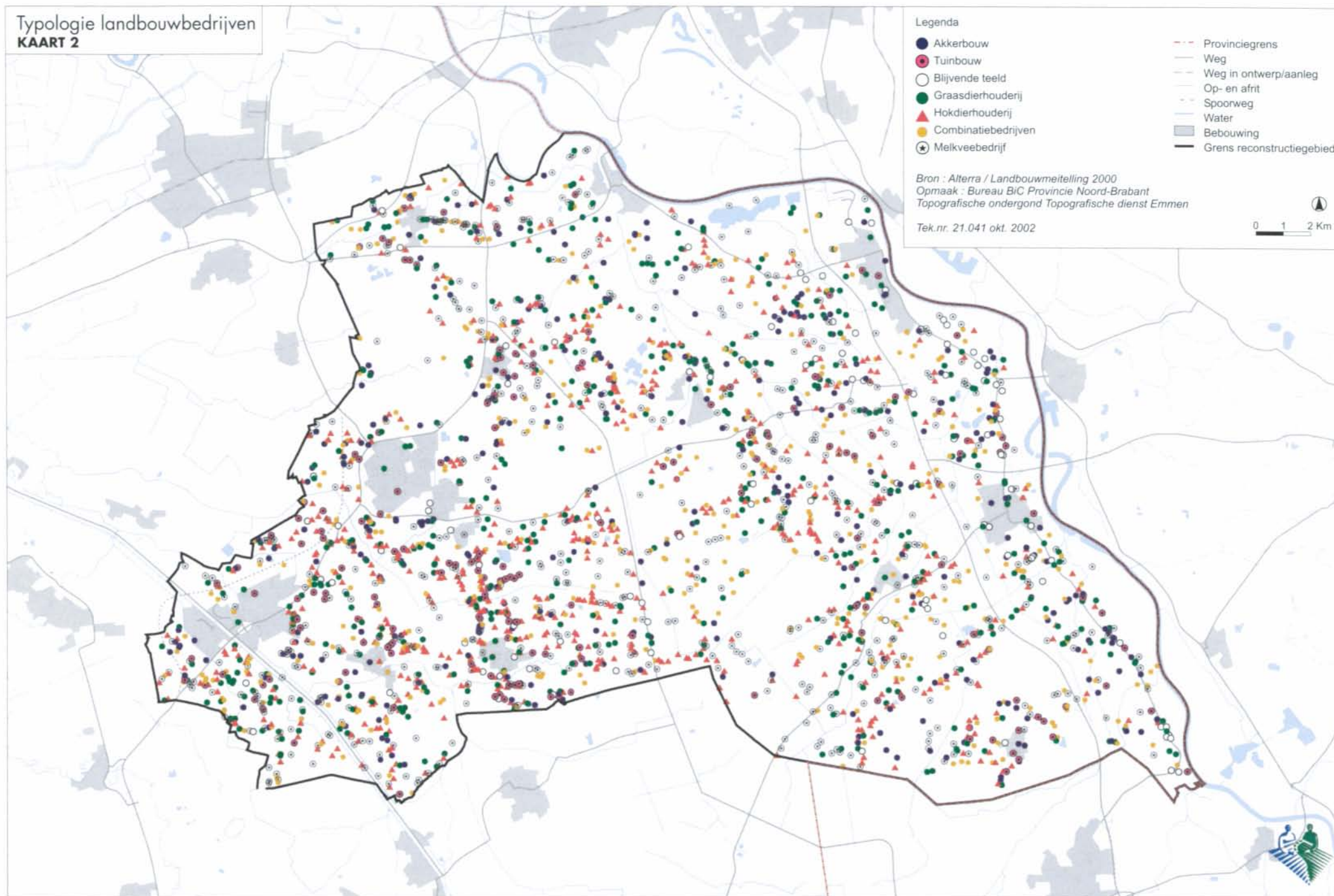
Deelaspect	Corresponderend reconstructiedoel	Geconcretiseerd reconstructiedoel	Criterium	Bepaling
	Bijdrage aan de realisatie van nieuwe landgoederen		B4-8 Gerealiseerd areaal nieuw of uitgebreid landgoed	Kwantitatief
	Bijdrage aan het inpassen van voormalige stortplaatsen		B4-9 Gerealiseerd aantal landschappelijk ingerichte/ingepaste stortplaatsen	Kwantitatief

Bijlage 5 Kaarten

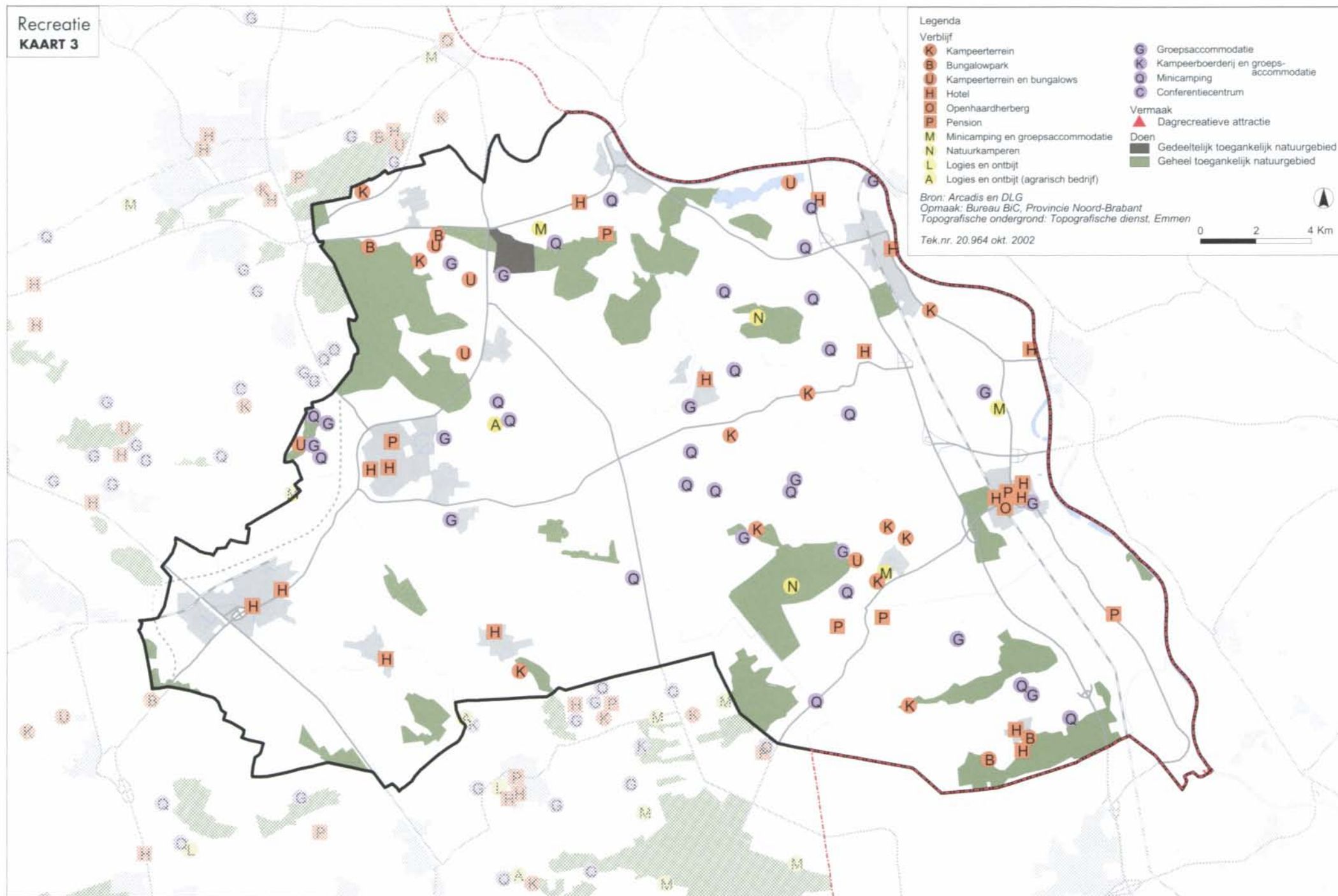
Overzichtskaart Peel & Maas
KAART 1

Typologie landbouwbedrijven
KAART 2

Recreatie
KAART 3

Waterberging en grondwaterbescherming KAART 4a

Legenda

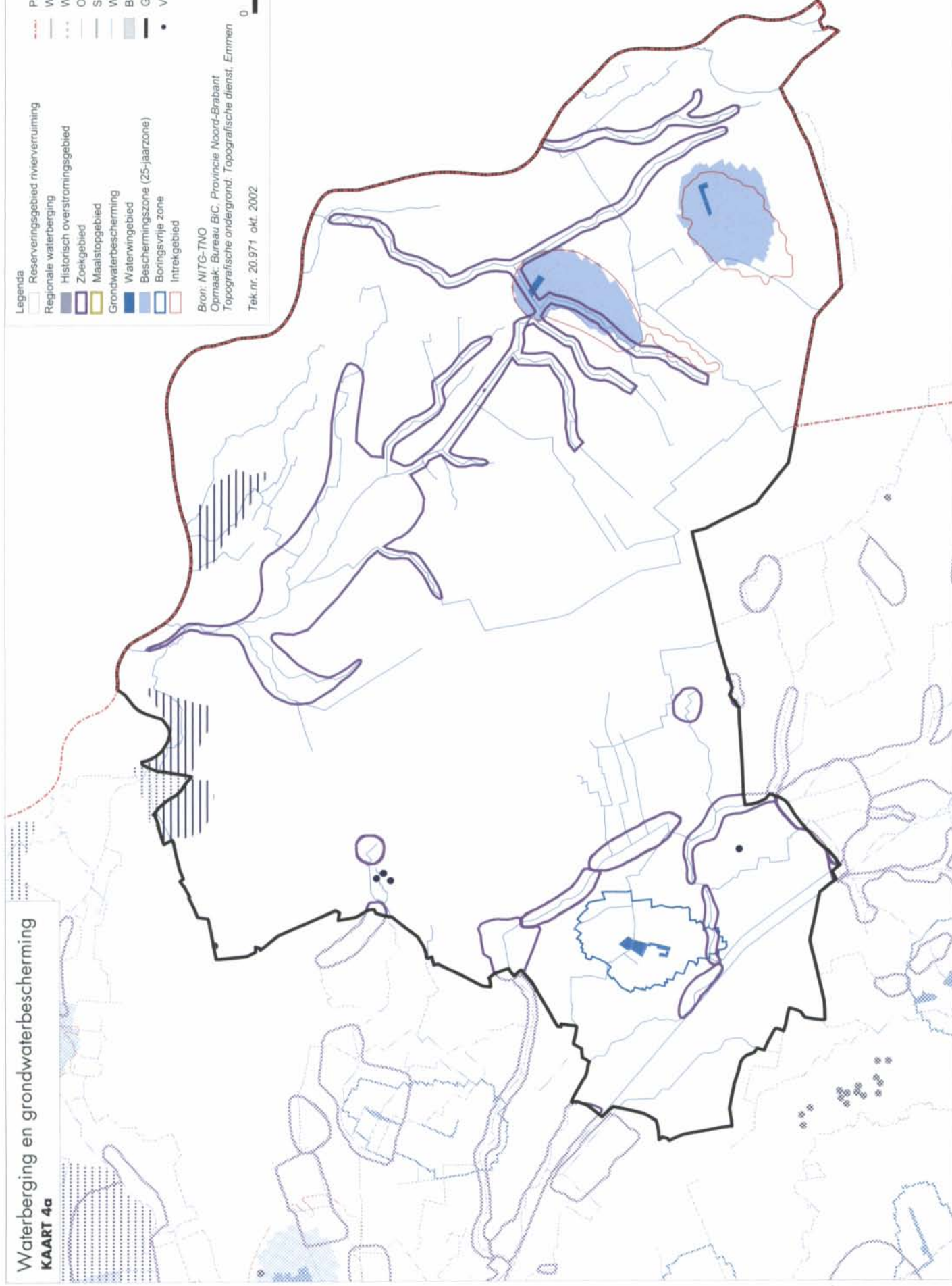
- Reservoirgebied rivierverruiming
- Regionale waterberging
- Historisch overstromingsgebied
- Zoekgebied
- Maalstopgebied
- Grondwaterbescherming
- Waterwingebied
- Beschermingszone (25-jaarzone)
- Boringsvrije zone
- Intrakegebied

- Provinciegrens
- Weg
- Weg in ontwerp/aanleg
- Op- en afrit
- Spoorweg
- Water
- Bebouwing
- Grens reconstructiegebied
- Ven

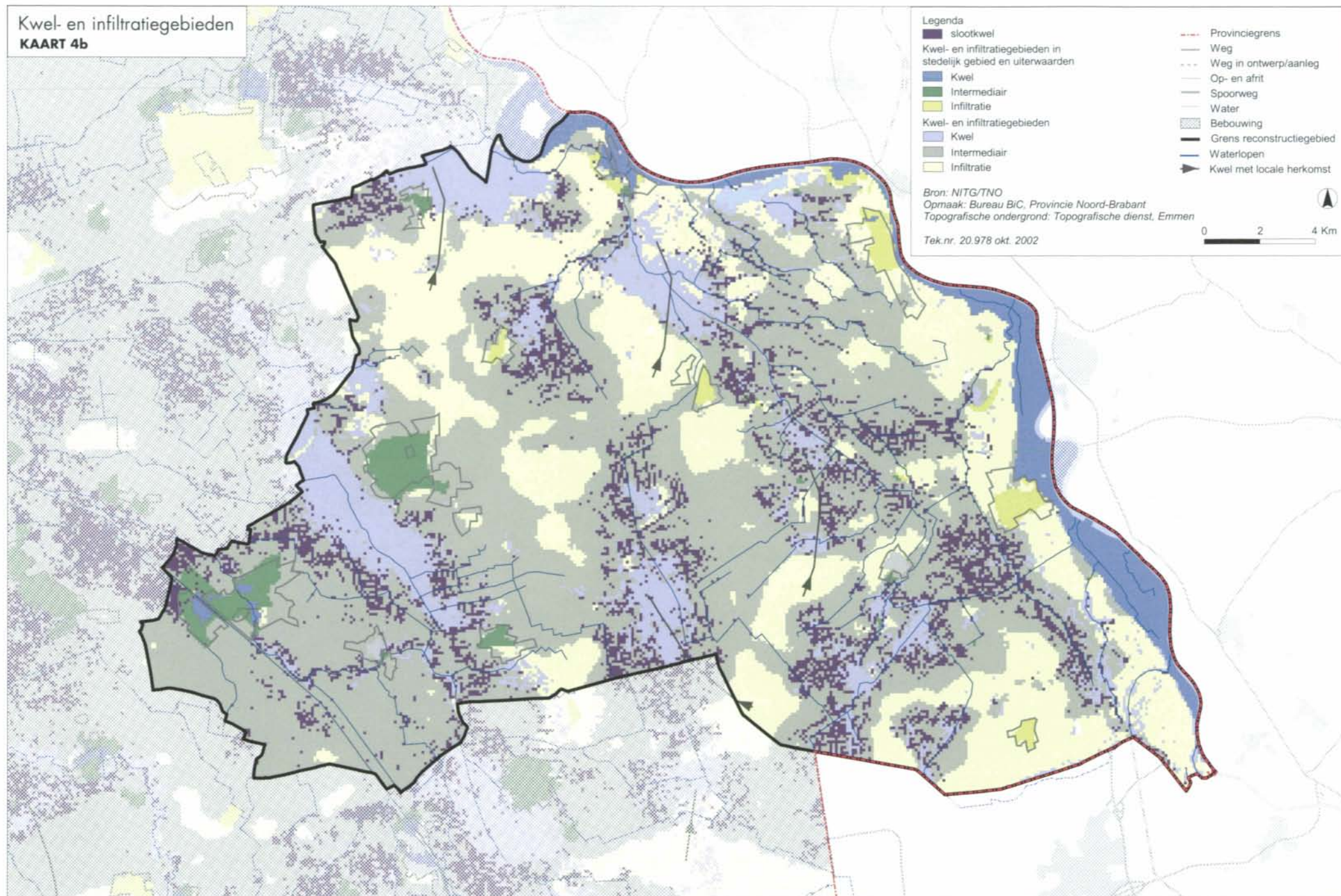
Bron: NITG-TNO

Opmaak: Bureau BIC, Provincie Noord-Brabant
Topografische ondergrond: Topografische dienst, Emmen

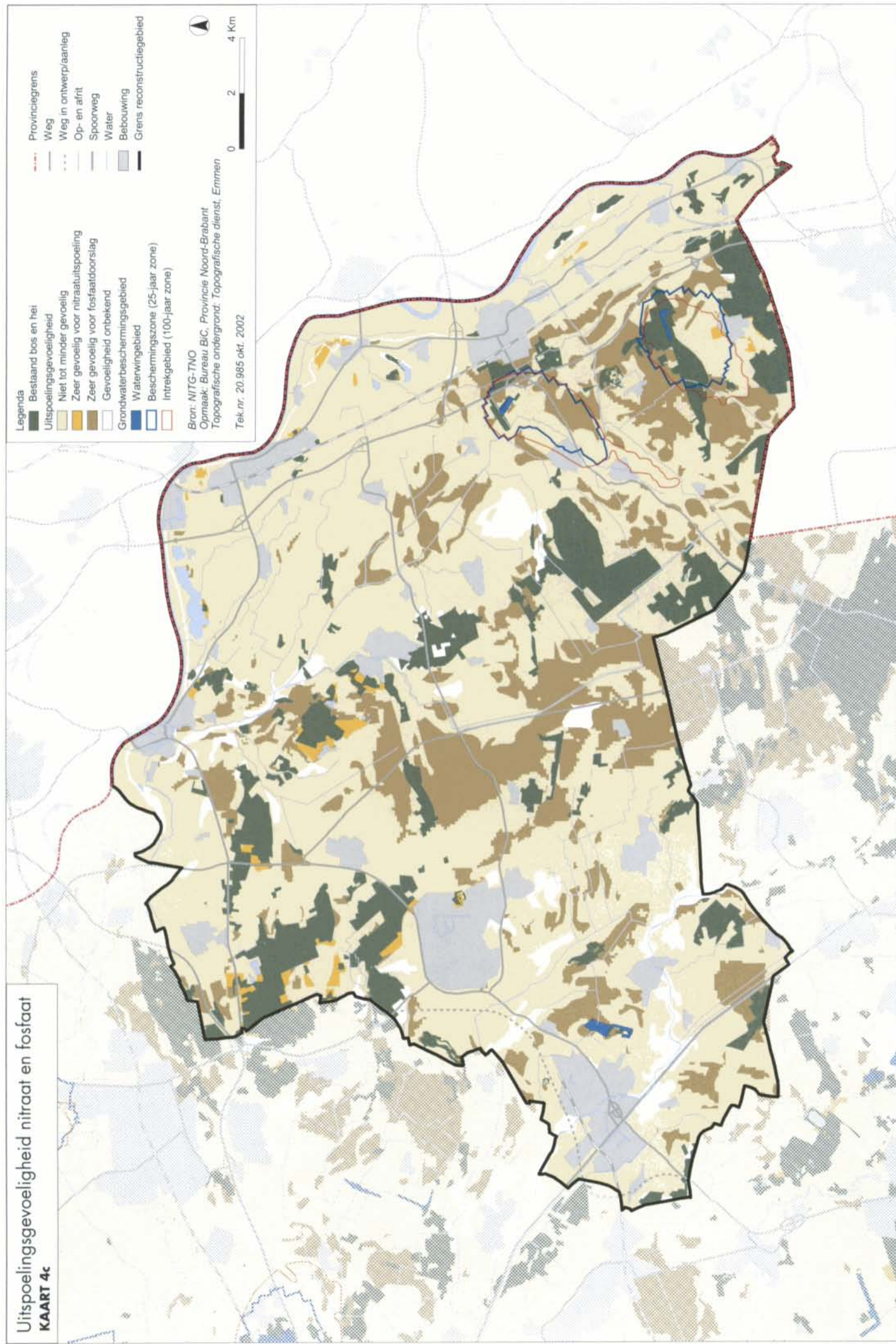
Tek.nr. 20.971 okt. 2002

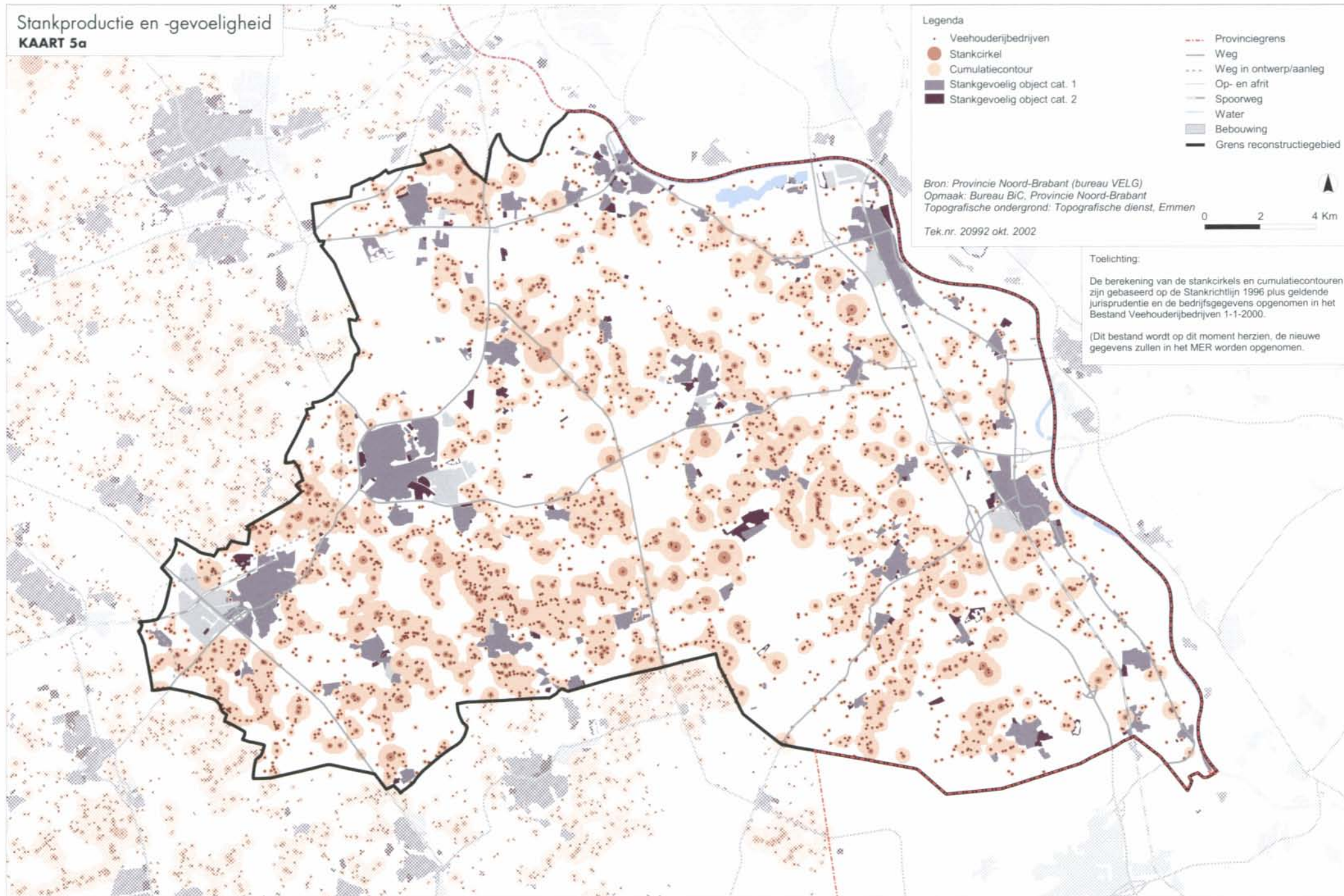
Kwel- en infiltratiegebieden
KAART 4b

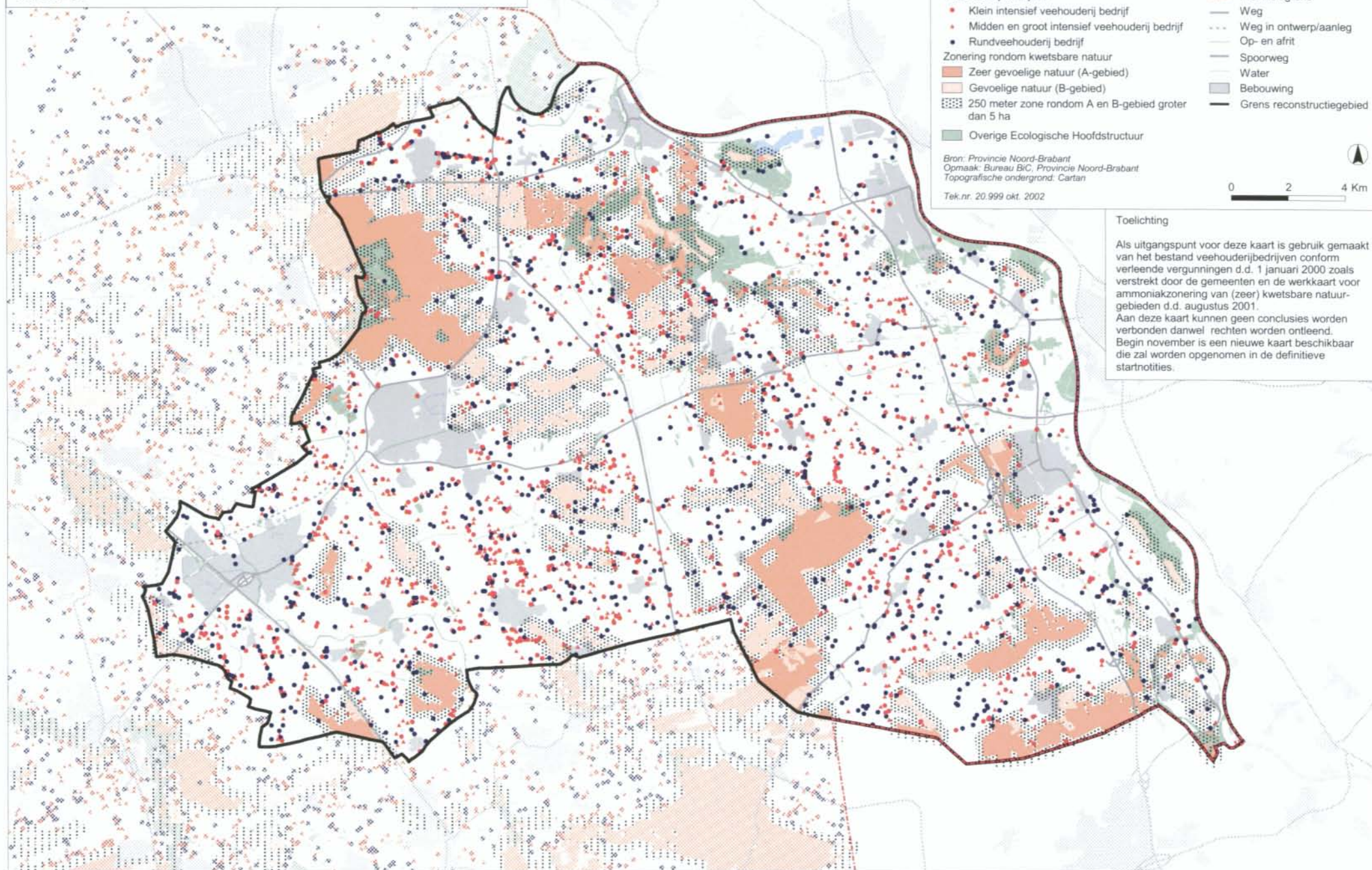
Uitspoelingsgevoeligheid nitraat en fosfaat KAART 4c

Stankproductie en -gevoeligheid
KAART 5a

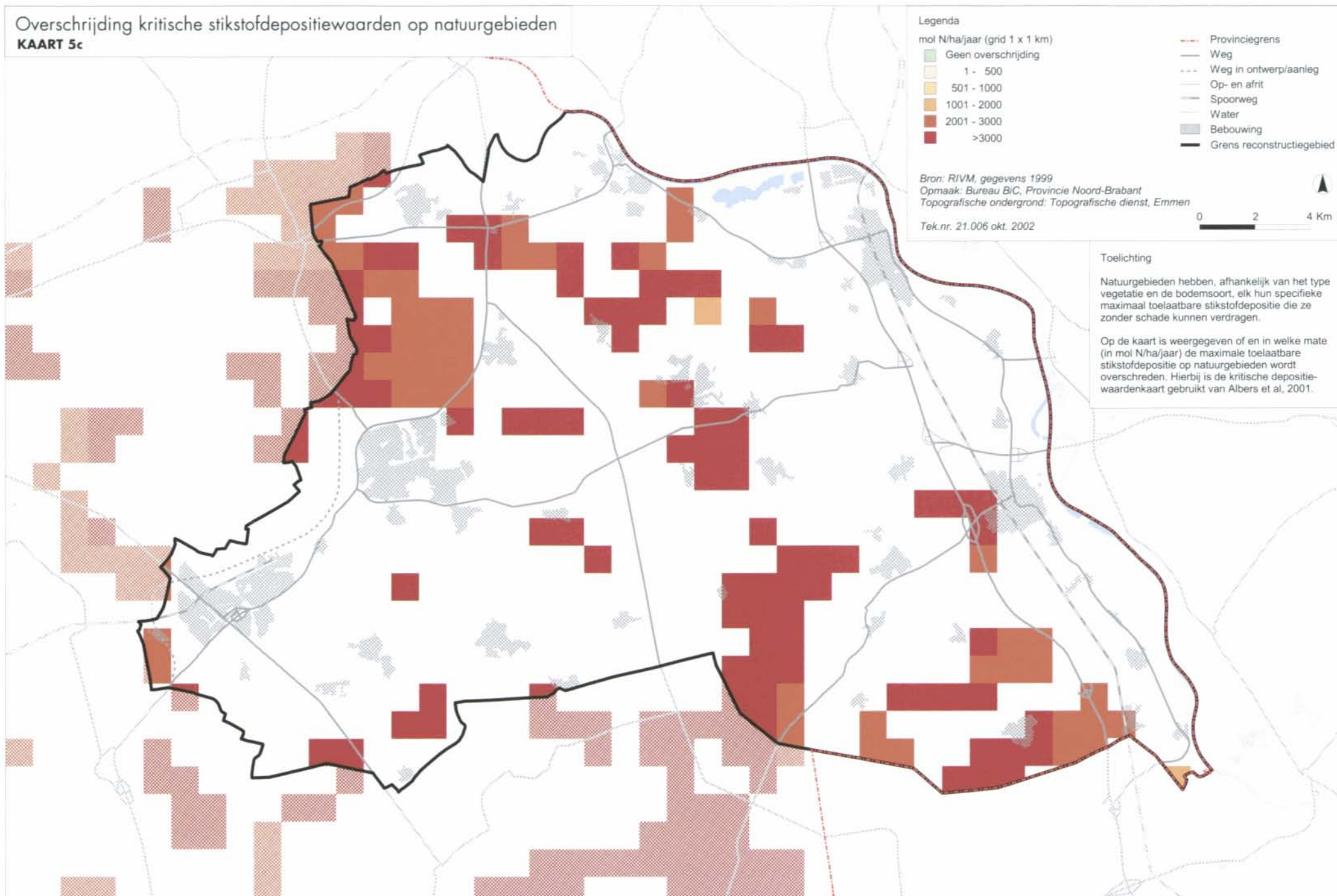

Ammoniakzoning met 250 meter zone (concept werkkaart)
KAART 5b

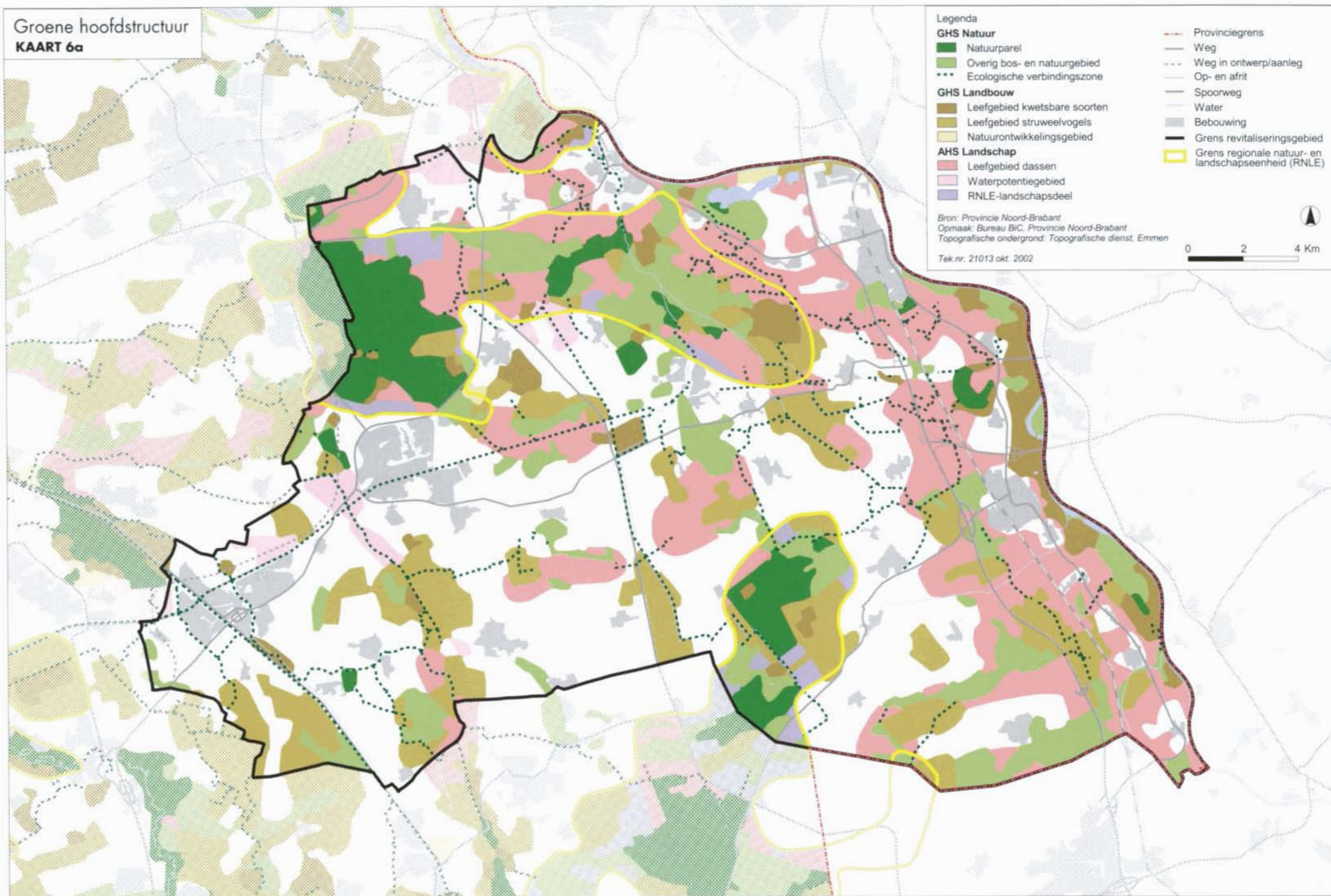

Overschrijding kritische stikstofdepositiewaarden op natuurgebieden

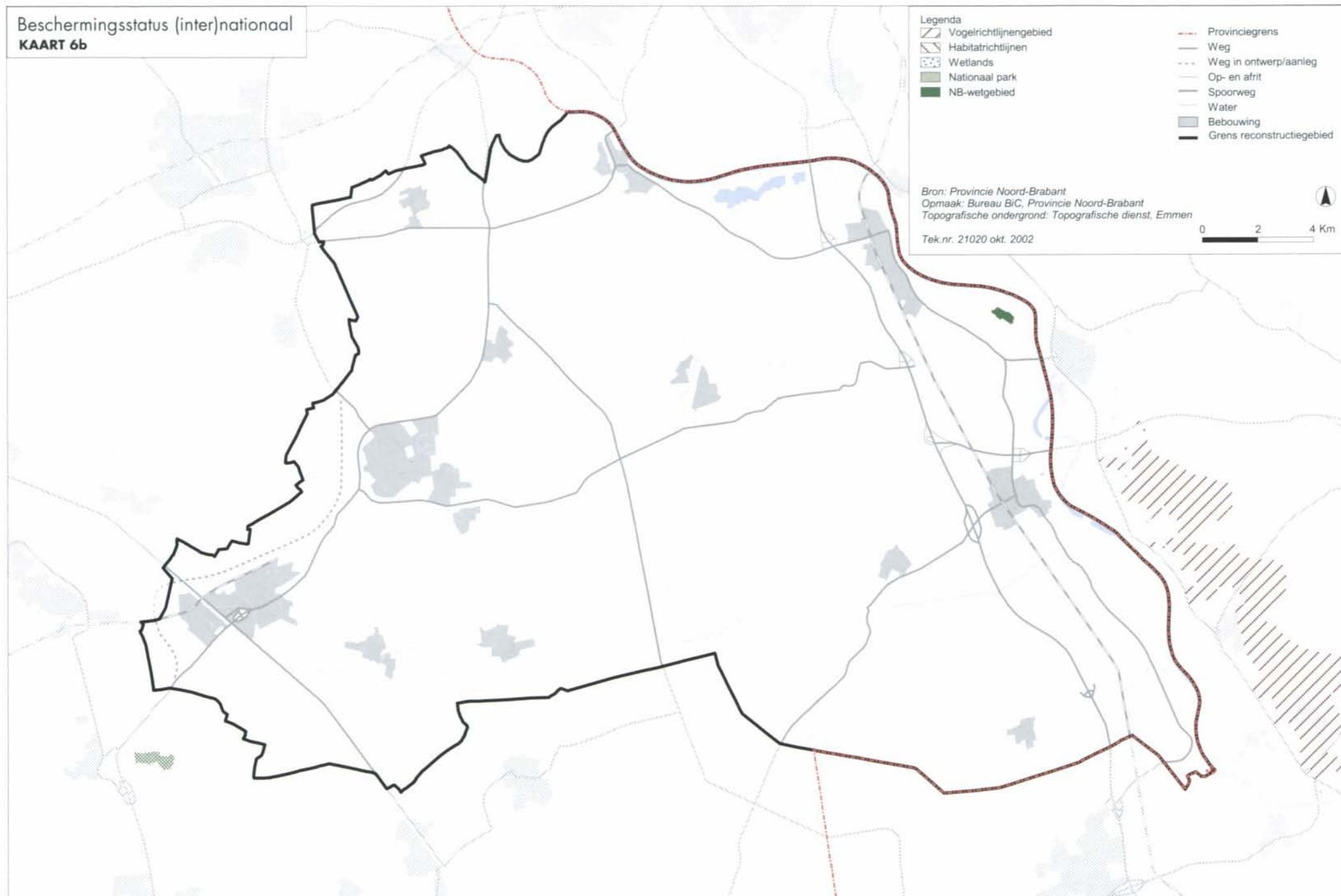
KAART 5c

Groene hoofdstructuur
KAART 6a

Beschermingsstatus (inter)nationaal
KAART 6b

Cultuurhistorische waarden KAART 7

